

MÉTSZET

ÉPÍTÉSZET
ÚJDONSÁGOK
RÉSZLETEK
SZERKEZETEK

INTERJÚ FÜLEKY ZSOLTTAL
PASSZÍV TÁRSASHÁZ
MADÁRKALITKA
PÁRHUZAMOS TÖRTÉNETEK
FŐSZEREPBEN A TERMÉSZET
TÉMA: LAKÓÉPÜLET
A HOMLOKZAT MINT ORNAMENTIKA
MESTERMŰ
BALATON-SZELETEK
GEOMETRIKUS ELFORDULÁS

Ára: 890 Ft

www.tervlap.hu

2015/2/március/április

Beköszöntött a tavasz

**megérkeztek
a Lindab
tetőfelújítási
kedvezmények!**

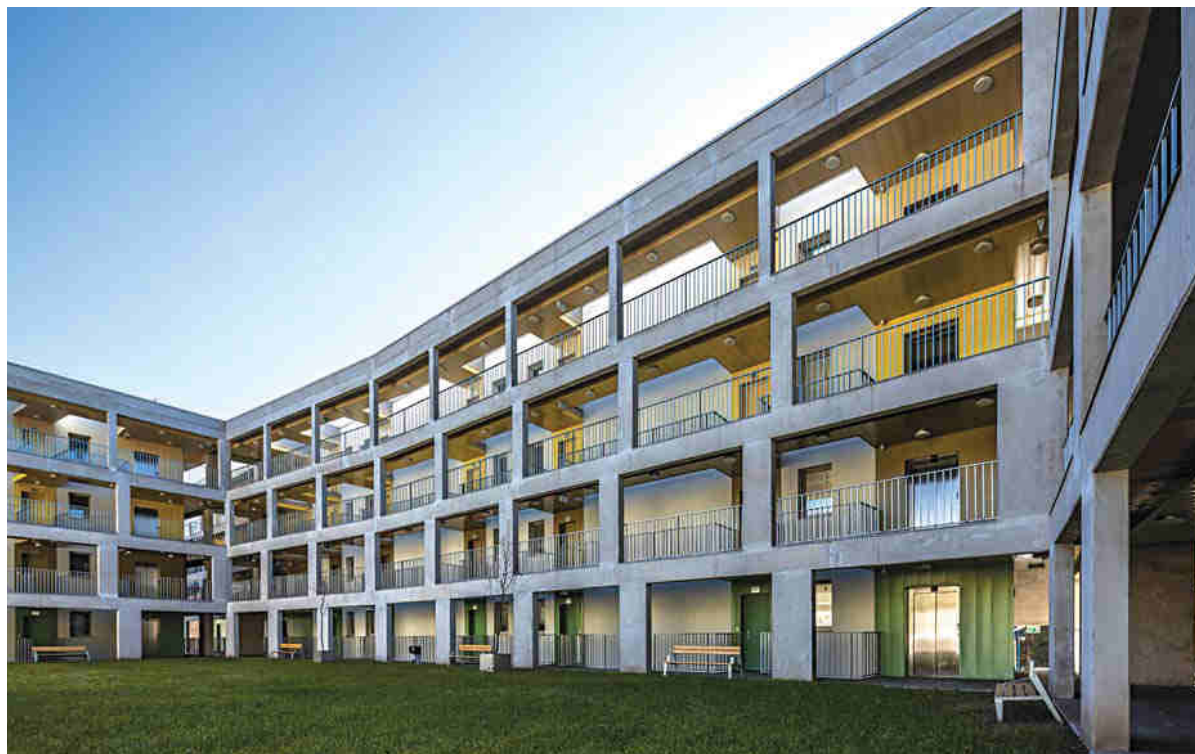
Biztonságos, tartós tetőfelújítás – gazdaságos és esztétikus Lindab tetőkkel!

A tetőfelújítás komoly beruházás, nagy felelősség, az épület biztonsága és állapota múlik rajta hosszú évtizedekig. A felújítás előtt a szép szín és forma kiválasztása mellett a legfontosabb: szakemberrel megnézni a tetőszerkezetet, a teherbíró képességét és a jelenlegi fedés állapotát. Ne feledkezzünk el a kiszellőztetésről és páramentességről sem. Felújításokhoz a Lindab tetők kis súlyuk, tartós alapanyaguk és gyorsan kivitelezhető, nagytáblás kiszerezésük által a legideálisabbak.

2015. április 1. és május 15. között a tetőfelújításokhoz nagy kedvezménnyel érhetők el Lindab tetőfedő anyagok, ereszcatorna és a tetőfedéshez szükséges kiegészítők!

Az akciós időszakban 30%-os kedvezményt biztosítunk a megrendelt anyagokból. A részletekről és az akcióban szereplő termékekről érdeklődjön partnereinknél, illetve a www.lindab.hu weboldalon!

100 lakásos passzív ház
 építész: Archikon
 fotó: Batár Zsolt

Valami elindult a lakásépítéseknel, ez nemcsak a kollégák visszajelzéseiből, hanem a statisztikákból is látszik. Tavaly 28 százalékkal több lakóépület engedélyezési tervét készítette el a szakma, mint egy évvel korábban – például Győr-Moson-Sopron megyében szinte normális a helyzet: 2122 új lakás építésére adtak ki engedélyt. Többre, mint Budapesten. Az egy főre eső növekedés alighanem Rajkán a legnagyobb, ebben a pár ezer fős községben 371 új lakásra adtak ki engedélyt, nyilván elsősorban pozsonyiak fognak betelepülni (ha ezt Jány Gusztáv, Rajka híres szülötte, megérhette volna...).

Azért hurráoptimizmusra nincsen ok, a 9633 lakásépítési engedély (és a 8358 megépült lakás) nem olyan sok – vessük össze a valaha körülbelül ugyanekkora kamarai tagsággal. Európában fajlagosan nálunk épül a legkevesebb lakás, ami akkor is szomorú, ha nyilván nem csak lakásokat tervezünk, a lakásszektor az építés egyik fele. A másik fele, a nem lakás célú építés a 2000-es évek átlagának csak nagyjából kétharmadára esett vissza, itt egyébként a mélypont 2011 volt.

A kérdés, hogy a válságból mit tanultunk? Évekig nem tudtuk, hogy hol a gödör alja – a 2013-ban épült 7293 lakással immár ezt is tudjuk. Nem biztos, hogy szerettük volna megtapasztalni. Azt is látjuk, hogy sok jó szakember állt odébb – hiába gondoltuk, hogy a válság a kóklereket rostálja ki. Tovább romlik az itthoni színvonal, a szélhámosok, a kontárok sajnos itt maradtak. Viszont mintha a társasházépítésben nőne a befektetői, beruházói hozzáértés, és egyre inkább megtalálnák a hozzáértő építészeket is. Persze ez nem több egy megérzésnél (a statisztikák nem térnek ki a minőségre), de talán a növekvő energetikai elvárások és egyes technológiák elterjedése kivált bizonyos általános javulást. És talán az ízlésben is van fejlődés: az odakint dolgozók közül, aki hazatér, bizonyos tárgykultúrát, környezeti kultúrát is hoz magával: nem gondolja már, hogy a szépség a gipszstukkók mennyiségén múlik. Egyre több a modern, visszafogott lakóház, megjelennek a látszóbetonok, a szakszerű lapostetők, elegáns árnyékolók, nemesebb anyagok. Vagy csak nagyon szeretném, hogy így legyen, és ezért szinte látni vélem?

CSANÁDY PÁL

Kiadja az Artifex Kiadó Kft., 1119 Budapest, Pajkos utca 28. / 36-1-783-1711 / info@artifexkiado.hu / www.tervlap.hu, www.epitesimegoldasok.hu, www.kamaraikepzesek.hu / ISSN 2061-2710 / Terjesztő: Magyar Posta Zrt. / Hirdetésfelvétel, termékek: Berta Ágnes 36-20-396-5671, Sárdy Csaba 36-20-240-7232 / Alapító-főszerkesztő: Szende Árpád / Főszerkesztő, felelős kiadó: Csanády Pál 36-20-312-4514 / Főszerkesztő-helyettes: Katona Vilmos 36-70-236-2075 / Szerkesztő: Dobossy Edit / Szakmai tanácsadók: Csajbók Csaba, Cságoty Ferenc, Vukoszavlyev Zorán, Wesselényi-Garay Andor, Gáspár László, Nagy Sándor, Roth János; Czigány Tamás (Győr), Lengyel István (Debrecen), Patartics Zorán (Pécs), Ripszám János (Siófok) / Lapterv és nyomdai előkészítés: Csányi Tamás, xfergrafika.hu / Nyomda: D-Plus / Olvasószerkesztő: Hudáky Rita / Előfizetés egy évre: 4900 Ft, két évre: 8900 Ft, három évre: 11 900 Ft. Előfizetés kizárólag elektronikusan a terlvap építész közösségi portálon keresztül: www.tervlap.hu / Az építészeti alkotásokat bemutató cikkek lektoráltak.

GRAFIT® REFLEX

Ragyogó védelem

Kimagasló hőszigetelő képesség

Az Austrotherm GRAFIT® REFLEX homlokzati hőszigetelő lemez kimagasló hőszigetelő képessége révén könnyedén kielégíti az egyre szigorúbb hővédelmi követelményeket. A világos bevonat megátalja a lemezek káros felmelegedését, így a kivitelezés egyszerű, gyors és biztonságos.

9028 GYŐR, FEHÉRVÁRI U. 75. • TEL.: 96/515-114, FAX: 96/515-120
3200 GYÖNGYÖS, DÉLI KÜLHATÁR ÚT 1. • TEL.: 37/507-270, FAX: 37/507-289
7100 SZEKSZÁRD, WOPPING U. 3. • TEL.: 74/555-281, FAX: 74/311-846

e-mail: austrotherm@austrotherm.hu

www.austrotherm.hu

AUSTROTHERM

45 éve Európában, 25 éve Magyarországon

Alacsony energiaigényű • A+ kategóriás • Passzívházak építése • Földrengésálló, világrekorder építési rendszer • 1 év árgarancia • Nagyelemes építési mód • Gyors, időjárástól független munkafolyamat • Precíz, magas minőségű, nagyon stabil rendszer

Félkész készütséget is rendelhet tőlünk • Számos nemzetközi díj és minősítés

Évente 600 házat építünk Európa-szerte

HAMAROSAN ELÉRHETŐ A WOLF HAUS TERVEZÉSI SEGÉDLETE!

Regisztráljon honlapunkon!

www.wolfhaus.hu

Wolf System Kft.

7522 Kaposújlak, Gyártótelep

keszhaz@wolfsystem.hu

T E R M É K E K

- 4 Új szabályozások a hőszigetelésben
 6 Kiváló hőszigetelésű, rendkívül gyorsan felépíthető készház
 12 Könnyűszerkezetes megoldások építésekhez és felújításokhoz

13 **Mai szemmel** | Építész: **Dúl** Dezső

18 **A_pro'** / Architecture Uncomfortable Műhely: Tavaszi Szél Háza

M E T S Z E T

20 Passzív társasház | Építész: **Nagy** Csaba, **Pólus** Károly, **Déri** Dániel

K Ü L H Ö N

- 30 Madárkalitka | Építész: Antonini **Darmon** Architects
 34 Párhuzamos történetek | Építész: **Hertl** Architekten
 38 Főszerepben a természet | Építész: Diego **Molina**, Maria **Arango**

T É M A : L A K Ó É P Ü L E T

- 42 A homlokzat mint ornamentika | Építész: **Józsa** Dávid
 46 Mestermű | Építész: **Borbás** Péter
 50 Balaton-szeletek | Építész: **Paládi-Kovács** Ádám
 54 Geometrikus elfordulás | Építész: **Szentmáry** Szabolcs

T E R V P Á L Y Á Z A T

58 Múzeum Boom

Z Ö L D R O V A T

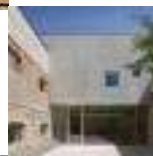
60 Elmélet és gyakorlat: egy környezettudatos családi ház a mindennapokban

A K T U Á L I S

- 64 Ybl-, Kossuth- és Széchenyi-díjas kollégák
 66 Építészkonferencia 2015

K Ö N Y V

- 70 Budapesti lakóparkok
 72 Passzívház
 73 **Abstracts in English**
 74 **Tervezők, szerzők**
 76 **Ciki**

E számunk címlapja Várhidi Bence grafikájának felhasználásával készült.

A Metszet kedvezményrel fizethető elő
 a tervlap.hu/elfozetes oldalon!

Új szabályozások a hőszigetelésben

1

Számos építési termék gyártását harmonizált európai szabvány szabályozza, alkalmazásuk viszont már minden országnak saját jogkörébe van utalva. Az elmúlt időszakban több új jogszabály is hatályba lépett, ami az expandált polisztirol hab gyártását, alkalmazását befolyásolja.

Az expandált polisztirol habokra vonatkozó MSZ EN 13163 szabványt („Gyári készítésű expandált polisztirol {EPS-} termékek. Műszaki előírás”) 2002-ben egyidejűleg vezették be az Európai Unióban és Magyarországon. Ma már elmondható, hogy bevezetése jól szolgálta a termékek egyértelmű beazonosíthatóságát. A tapasztalatok alapján viszont érdemes volt néhány ponton változtatni rajta. Ez elsősorban a termékek méretpontosságának jelölését érintette, lényegi szempontból nem hozott változást. Így a korábban szabványosnak minősülő anyagok változatlan terméknev alatt változatlan minőséggel továbbra is gyárthatók, csak a termék kód módosult 2013-tól.

Az új műszaki előírások miatt viszont át kellett dolgozni az „MSZ 7573 Gyári készítésű

expandált polisztirol (EPS-) termékek. Alkalmazási előírások” című magyar szabványt is. Mivel az elmúlt években ez is jól vizsgázott, a változtatás elsődleges célja az volt, hogy a megváltozott termékszabvány jelöléseit kövesse az alkalmazási előírás is. A Magyar Szabványügyi Testület munkájának eredményeként idén megjelent az MSZ 7573:2015 szabvány, ami már összhangban van az európai szabályozással.

A módosítással viszont lehetőség nyílt arra, hogy a műszaki fejlesztés újabb eredményeit is szabvány szintjére emeljék, így a már korábban is az MSZ 7573 által szabályozott talajba kerülő hőszigetelések, illetve lábazati alkalmazásokon (Expert termékcsalád) túl a fordított tető hőszigetelése (Austrotherm Zenit) is szabványos alkalmazás lett.

A Zenit a többi formahabosított szigetelőanyaghoz képest jelentősen kisebb vízfelvételű, ellenállása a fagyás-kiolvadási ciklusokkal szemben kiváló, így alkalmas fordított tetők hőszigetelésére. Alkalmazásának már közel egy évtizedes tapasztalata van, és a rendszeres utóellenőrzések során a megvalósult tetőkből kivett minták vizsgálata igazolta, hogy tartósan nedves környezetben, fagyhatásnak kitéve is megőrzi jó mechanikai és hőszigetelő tulajdonságát. Bár a Zenit beépítése eddig is lehetséges volt az ÉME alkalmassági bizonyítványa alapján, a szabványossá vált megoldás megerősíti a tervezőket abban, hogy jó megoldás a Zenit betervezése lapostetőkre.

Az extrudált polisztirol habok (XPS) maximális gyártási vastagsága (20 cm) és az ehhez tartozó hővezetési tényező (0,038 W/m²K) mellett a tető hőátbocsátási tényezője – a hőszigetelő lemezek egyrétegű fektetése esetén – nem lehet jobb, mint 0,19 W/m²K. (Fordított rétegrendben a hőszigetelő anyagok – akár extrudált, akár expandált habok – csak egy rétegben alkalmazhatók, erről az extrudált polisztirol hab hőszigetelő anyagok alkalmazásáról szóló MSZ 7574 szabvány is rendelkezik: „A csapadékvíz elleni szigetelés felett beépített hőszigetelést egy

rétegben kell lefektetni.”) Márpedig az új épületenergetikai szabályozás szerint az energiamegtakarítási célú hazai vagy uniós pályázati forrás vagy a központi költségvetésből származó támogatás igénybevételekor a tetőnek ennél jobbnak kell lennie (0,17 W/m²K), és 2018-tól ez már minden épületre vonatkozik. A Zenit maximális gyártási vastagsága viszont 40 cm, így akár 0,1 W/m²K-nél jobb tetők is létrehozhatók. A megfelelő hőátbocsátási érték eléréséhez tehát csak a Zenit a szabványos megoldás, ami azzal a további előnnyel is jár, hogy a termék kedvezőbb ára miatt még gazdaságosabb is.

2

3

Austrotherm Kft., Győr

[1] A Zenit expandált polisztirol hab hőszigetelés szabványos megoldással vált fordított rétegrendű tetőkre történő beépítésre

[2] Az elmúlt közel egy évtizedben nem változtak az alkalmazási területek...

[3] ...miként a beépített anyagok minősége sem

„Képtelen vagyok követni,
hogy mikor milyen
építési jogszabály változik...”

„Rengeteg időm elmegy
azzal, hogy megtaláljam a választ
építési jogi problémáimra...”

„Bizonytalan vagyok,
hogy milyen jogszabályra hivatkozzam
építési jogi vitámban...”

„Tartok tőle, hogy egyszer
bírságot kapok vagy nem fizetik ki
a munkámat, mert nem ismerek
valamilyen jogszabályt...”

ITT A SEGÍTSÉG:

ÉPÍTÉSI § JOG

PONTOSAN, EGYSZERŰEN, KÖZÉRTHETŐEN

- értesítés minden fontos építési jogi változásról
- közérthető, gyakorlatias magyarázatok a jogszabályok értelmezéséhez
- pontos hivatkozások a hatályos jogszabályokra

www.epitesijog.hu

A PORTÁL HASZNÁLATÁVAL

- ✓ naprakészen tájékozódhat az építési jog dzsungelében
- ✓ értékes mérnökórákat takarít meg a gyors információszerzéssel
- ✓ elkerülheti a fölösleges jogvitákat és bírságokat

Időben értesítjük Önt a jogszabályváltozásokról – iratkozzon fel
az **INGYENES változásértesítőre!**

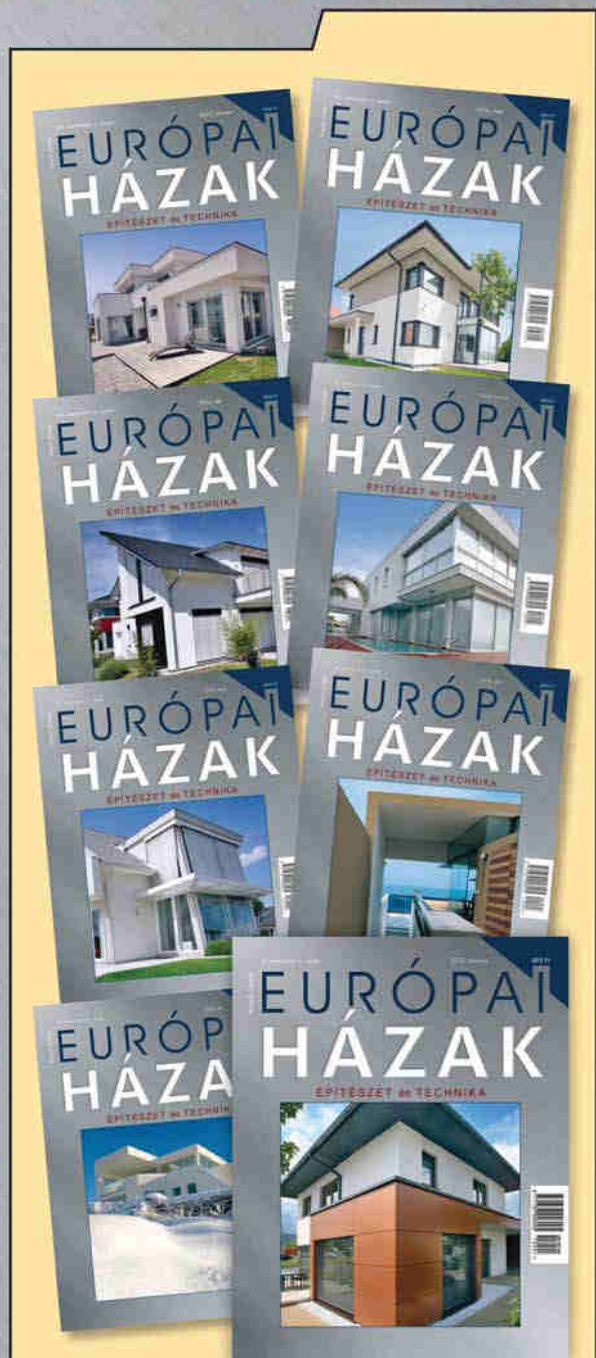
Tájékozódjon az **ELŐFIZETÉS lehetőségéről és előnyeiről** az Építésijog.hu
oldalon!

Most **10 SZÁZALÉK ENGEDMÉNYT** kaphat az
előfizetés árából, ha ezen az oldalon rendeli meg:
<https://epitesijog.hu/elofizetes10szazalek>
és az űrlapon beírja ezt a kódot: MET-2015-02

EURÓPAI HÁZAK

ÉPÍTÉSZETI MAGAZIN

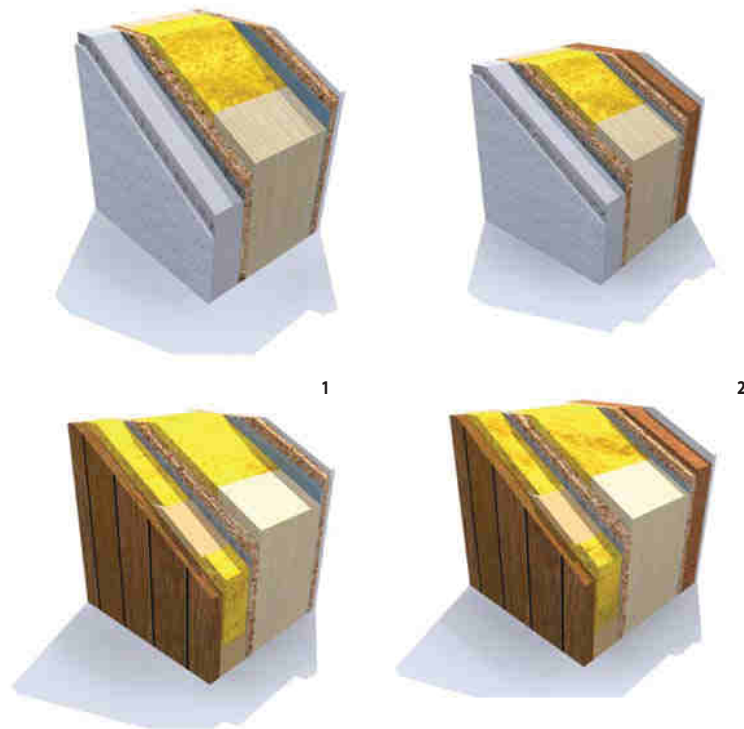
Keresse az újságárusoknál!

Előfizethető: bármely postahivatalban.

Megjelenik évente négy alkalommal.

www.europaihazak.hu

Kiváló hőszigetelésű, rendkívül gyorsan felépíthető készház

A Wolf System Kft. készház építési rendszerével rövid idő alatt, nagyon pontosan tervezhető költségvetésű, már a 2018-tól életbe lépő energetikai követelményeknek is megfelelő épületek hozhatók létre.

A fa tartószerkezetű építési rendszer előregyártott fal- és födémpaneli teszi lehetővé a rendkívül gyors építhetőséget – akár két hónap alatt elérhető a kulcsrakész állapot. A panelek gyártási méretének csak a közúti szállíthatóság szab határt (Magyarországon ez 11×3,2 m). A rendszerrel építhető magastetős padlásteres vagy tetőtér-beépítéses ház, lapostetős épület stb., készíthetők konzolos szerkezetek, illetve akár 30 méteres, közbelső alátámasztás nélküli tetőszerkezet is.

A Thermo falpanel [1] átlagos U-értéke 0,196 W/m²K, amit 27 cm falvastagsággal ér el (2018-tól a falakra vonatkozó követelmény 0,24 W/m²K lesz). Ugyanez a hőszigetelő képesség 44-50 cm vastag homogén téglafallal lenne elérhető. Ez azt jelenti, hogy egy 10×10 m külméretű, középűfalas, földszintes épület esetében egy szobányival (mintegy 10 m²-rel) nagyobb lehet az épület hasznos alapterülete.

A Wolf rendszer a Thermo falpanelen kívül építhető még Mega, Thermo-Mega, Ultra-Mega és Passiv fantázianevű elemekből is. A különbséget a külső hőszigetelés vastagsága (nem 5 cm, hanem 8-12-16-20 cm) és a belső oldalra kerülő 5 cm vastag Gutex farostlemez beépítése jelenti [2]. A belső oldali fagyaport lemez növeli a hőszigetelő képességet és a hőtároló tömeget, valamint szerelősávon alakít ki a belső oldali párazáró rétegen belül, melybe sülyeszíthetők elektromos és gépészeti vezetékek, így biztosítva a pára- és légzáró réteg áttörésmentességét.

több kép
Megújult!
több tipp

- » Háznéző, lakásbemutatók
- » Építészeti, lakberendezési ötletek
- » A jövőre gondolva: építsünk passzívházat!
- » Napelem – Napfénnel a jövőbe!

Digitálisan is olvasható
a digitalstand és a dimag weboldalán!

Az építhető szintek számát elsősorban a tűzvédelmi előírások korlátozzák, a falpanelek teherbírása a megengedett három szintnél magasabb épületeknél is megfelelne. A falpanelek merevségéről a kétoldali faforgács lemez gondoskodik. A falak és a födémek által alkotott tartószerkezeti váz rendkívüli ellenállású a földrengéssel szemben. (Ezért választották ezt az építési rendszert a földrengés által romba döntött olasz település, L'Aquila épületeinek újjáépítéséhez.)

A Wolf építési technológiája több évtizedes tapasztalatra épül. A szerkezeti részletek a legpróbb részletig kidolgozottak és folyamatosan fejlődnek. A mai szigorú energetikai követelményeknek már régóta megfelelnek, a fejlesztés most az ökológikus anyaghasználat irányába tart. Cél, hogy a beépített anyagok primerenergia tartalma minél alacsonyabb legyen, és hogy a beépített építőanyagok újrahasznosíthatók legyenek.

3

A Wolf építési rendszer fő előnyei:

- » gyors helyszíni építhetőség;
- » a legpróbb részletek előzetes megtervezése miatt az építési költség nagyon pontosan előre kiszámítható;
- » kis falvastagsággal rendkívül jó hőszigetelésű falszerkezetek készülnek, ez pedig alacsony fűtési költséget és nagyobb hasznos alapterületet eredményez;
- » földrengésálló szerkezet;
- » legnagyobbreszt természetes anyagokból épül;
- » élettartama és megjelenése olyan, mint azt a tradicionális tégláépületektől elvárjuk;
- » az üzemi előregyártás miatt méretpontos.

Dr. Perényi László Mihály, Wolf System Építőipari Kft.

[1] Thermo falpanel

[2] Thermo Mega falpanel (vastagabb külső hőszigetelés + 5 cm vastag farostlemez a belső oldalon)

[3] A rendszerrel magastetős padlásteres vagy tetőtérbeépítéses ház, illetve lapostetős épület egyaránt építhető

Felelősséggel végzett tervezést vár el az új tűzvédelmi szabályzat

2015. március 5-ével hatályba lépett az új OTSZ (54/2014. (XII. 5.) BM rendelet az Országos Tűzvédelmi Szabályzatról), amely nem a korábbi szabályozás átdolgozása, hanem teljesen új, kockázatalapú tervezésre épülő jogszabály. A hangsúly a tervezésen van!

Az új OTSZ legnagyobb előnye talán a nagyobb tervezői szabadság lehetőségének biztosítása, ami viszont magával vonja azt

a követelményt, hogy a tűzvédelmi tervezésnek felelősséggel végzett TERVEZÉSI tevékenységnek kell lennie, nem műleírás-készítésnek. Ennek a tervezési tevékenységnek ak-

kor is meg kell jelennie, amikor a tűzvédelmi hatóság nem szakhatóság, és kötelezően nem kell bevonni tűzvédelmi tervezőt vagy szakértőt.

Ahhoz, hogy a jogszabályból a tervezett épületre ki tudjuk olvasni a követelményeket, melyeknek meg kell feleltetnünk, legyen az akár egy meglévő épület energetikai felújítása, meg kell határozni annak a kockázati osztályát. A kockázati osztály az OTSZ szempontrendszerei alapján lehet NAK (nagyon alacsony), AK (ala-

csony), KK (közepes) és MK (magas) kockázati osztályú. Abban az esetben, ha nem készül „A tűz elleni védekezésről, a műszaki mentésről és a tűzoltóságról szóló 1996. évi XXXI.” törvény szerinti tűzvédelmi dokumentáció, a tűzvédelmi követelmények teljesülését a

dokumentáció készítésére jogosult igazolhatja. A 312/2012.

(XI. 8.) Korm. Rendeletet I. rész

1.1.9. pontja értelmében az „Építészeti műszaki leírás ismerteti az építményre vonatkozó, a tervlapok tartalmát kiegészítő információkat: a tervezett építmény, építményrész milyen műszaki megoldással teljesíti az OTÉK 50. § (3) (tűzbiztonság) bekezdésében meghatározott követelmé-

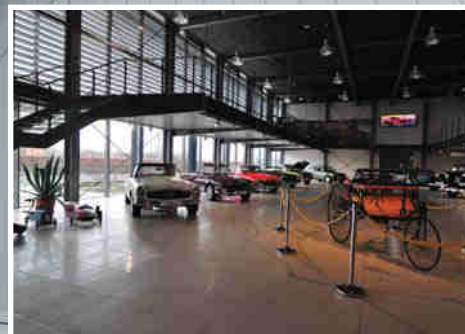
nyeket, az építmény tűzvédelmi kockázati osztályát.”

A XII. ROCKWOOL Építészeti és Tűzvédelmi Konferencia témája: Hogyan tervezzünk családi házat az új OTSZ szerint?

A konferenciát a Construma Építőipari Szakkiállítás Hungexpo Vásárcsopont 25. pavilonjában rendezik 2015. április 16-án csütörtökön, 10.00–14.30 között. Részletes program és regisztráció a www.construma.hu oldalon érhető el.

Old-Car Center Autómúzeum Kiskőrösön

A ma már üzemelő autómúzeumot és manu-fakturális autórehabilitációs épületet 2009-ben kezdtük tervezni. Véletlen egybeesés, hogy mind a beruházók, mind az építész – azon túl, hogy szeretik az autókat – kötődnek az autóversenyzés valamely szakágához is. És ez már elegendő is volt hosszas együttgondolkodást követően egy nagyszabású autómúzeum megvalósításához.

Az ipari épületeknél a környezethez való illeszkedés szóba sem jöhet – így van ezzel ez az épület is: nem akar belesimulni környezetébe, inkább a főúton közlekedők figyelmét kívánja felhívni magára. Az épülettömeg és a tér alakításánál elsősorban arra törekedtünk, hogy a bemutatandó járművek a lehető legjobban láthatóak, körbejárhatóak legyenek. A bemutatótér galériás kialakítása pedig a bemutatott járművekre való rálátást, valamint a bemutatótér alapterületének növelését szolgálja.

Az épület érkezési részén helyeztünk el egy kávézót, és itt kapott helyett a múzeumi recepció is. A galériaszinten – csatlakozóan a főépület első emeletéhez – úgynevezett inte-

raktív múzeumi területet alakítottunk ki, melyhez az autógyártás történetét bemutató 3D-s mozitermet is elhelyeztünk. Az épülethez szervesen kapcsolódva alakítottuk ki a bemutatásra váró autók tárolóját, melyből a látogatók eljuthatnak a rekonstrukciós műhelyekhez, ahol – kísérvél – bepillantást nyerhetnek a járművek felújításának befejező munkálataiba.

Az épület falazott szerkezetekből készült, míg a múzeumi tér acélszerkezetből. A látogatókat fogadó főhomlokzat kétszintes, nagyvonalúan kialakított üveghomlokzat, és az így átlényegített bemutatótér transzparens terei-

vel, steril anyaghasználatával elegáns múzeumi térré válik, ahol előtérbe kerülnek a kiállítóterben elhelyezett autók.

A homlokzat kialakítására már a tervezés időszakában is a fémlemezburkolatot választottunk ki. Mivel az épület főhomlokzata különböző formákból áll össze, ehhez a legjobb lehetőséget, illetve a tervezés, valamint a kivitelezés szabadságát is a PREFA tudta biztosítani, ezért közösen döntöttünk a gyár sávos homlokzatburkolatának (PREFA Sidings) teljes körű alkalmazása mellett. Az eredmény magáért beszél.

Az autómúzeum 2013. szeptember 1 óta várja és szolgálja a látogatókat.

Szabó Ferenc építész

(x)

Beruházó: Old-Car Nonprofit Kft.

Generáltervező: Kör Építésműhely Kft.

Felelős tervező: Szabó Ferenc

Építész munkatársak: Aczél István, Szentgyörgyi Anita

Belsőépítész: Fejes Gergő (Plusdesign Studio Kft.)

Statika: Inokai Zsolt (Vázterv Kft.)

Épületgépészet: Jakus István (Hőérzet Kft.)

Elektromos tervező: Kardos Attila (Kardos-Vill Kft.)

Látványlíft: Kakuk Béla (Épülettechnika Kft.)

Homlokzatburkolat: Prefa Hungária Kft.

Bádogos kivitelezés: Pilisi Pléh-Boy Kft.

WWW.OKOCITY.HU

ÖKOCITY

KIÁLLÍTÁS ÉS FÓRUM

CONSTRUMA 2015. ÁPRILIS 15-19.

CO₂ KIBOCSÁTÁS
CSÖKKENTÉSE

PLUSZ ENERGIA HÁZ

NEMZETI
ÉPÜLETENERGETIKAI
STRATÉGIA

ÉGHAJLATVÉDELMI
STRATÉGIA

KÖZEL 0
REZSIKÖLTSÉGO

DEKARBONIZÁCIÓ

REZSICSÖKKENTÉS

KÖLTSÉG-OPTIMALIZÁLT
ÉPÍTKEZÉS

AKTÍVHÁZ

FŐVEDNÖK: Nemzeti Fejlesztési Minisztérium: Szabó Zsolt fejlesztés- és klímapolitikáért, valamint kiemelt közszolgáltatásokért felelős államtitkár

VEDNÖKÖK: Miniszterelnökség: Füleky Zsolt építészeti és építésügyi helyettes államtitkár
Országgyűlés Fenntartható fejlődés bizottsága: Bencsik János alelnök, Országgyűlési képviselő
ÉMI Építésügyi Minőségellenőrző Innovációs Nonprofit Kft. dr. Henn Péter vezérigazgató

SZERVEZŐK:

hungexpokiadítás
programod van

ENERGIABARÁT.HU

JÖVŐNK KÖTELEZETTSÉGEI A JELEN LEHETŐSÉGEI

KLIMAVEDELEM

BIO HÁZ

ÖKO HÁZ

MEGÚJULÓ ENERGIAFORRÁSOK
NÖVELESE

PASSZÍV HÁZ

TEMATIKA:

KÖZEL NETTÓ 0
ENERGIAFELHASZNÁLÁSÚ
ÉPÜLET ÜZEMELÉS KÖZBEN
ÖKO ÉPÍTÉSZET
HŐSZIGETELT ALAPOZÁS
FALSZERKEZETEK, HŐSZIGETELÉSEK
BIO/ÖKO ÉPÍTŐANYAGOK
KÖRNYEZETBARÁT KÖZLEKEDÉS
ÉPÜLETGÉPÉSZET
VILÁGÍTÁS
SZELLŐZTETÉS
HULLADÉKKEZELÉS
HULLADÉKHASZNOSÍTÁS
NYÍLÁSZÁRÓK
TETŐSZERKEZETEK
ZÖLDTETŐK, ZÖLDFALAK,
ZÖLD HOMLOKZATOK
ÉPÜLET ÉS KÖZMŰ AUTOMATIZÁLÁS
ALTERNATÍV ENERGIAFORRÁSOK
FELÜLET FŰTÉS-HŰTÉS
LAKÁSEPÍTÉSI HITELEK,
PÁLYÁZATOK

SAKMAI TÁMOGATÓINK:

MÉDIAPARTNEREK:

ÖKOCITY
KIÁLLÍTÁS ÉS FÓRUM
CONSTRUMA
2015. ÁPRILIS 15-19.

Könnyűszerkezetes megoldások építésekhez és felújításokhoz

A Lindab termékei, könnyűszerkezetes megoldásai, komplett rendszerei széleskörű megoldást nyújtanak építésekhez és felújításokhoz, bármilyen típusú épületről és tetőtípusról legyen szó. Az alábbiakban áttekintjük, hogy melyik terméknek mi az előnye, és melyek az ajánlott alkalmazási lehetőségei.

1

2

A családi házak koronája

A Lindab cserepeslemezek alkalmazhatók új épületekhez, illetve meglévő épületek felújításához a tetőszerkezet megerősítése, akár a régi tetőburkolat elbontása nélkül is. Számos változatban kaphatók; mérettől, formától, bevonattól, színtől függően választható ki az épülethez legjobban illeszkedő típus. Alkalmazásukkal a szélviharnak és a jégesőnek is ellenálló burkolat kapható. A tetőfedéshez illeszthető a rendszerben kínált Rainline ereszcatorna-rendszer, valamint különféle kiegészítő elemek (tetőkibúvók, hóvágók, hófogók stb.).

Tökéletes vízzárás korcolással

Lakó- és középületeken egyaránt tökéletes látványt és műszaki biztonságot nyújt a Lindab korcolt síklemezfedés. Az úgynevezett PLX „lágy” acéllemezről helyszíni megmunkálással készített dupla állókorcos fedés összetett, tagolt, akár íves tetőformákon és homlokzaton is alkalmazható, míg a „kemény” acéllemezről gyártáson előállított SRP Click előkorcolt tetőprofil az egyszerűbb, sík tetőfelületeken enged gyors, egyszerű és esztétikus kivitelezést.

A lapostetők védelmezője

Speciális megoldás lapostetők felújítására és beázásuk meggátolására a LindabRoof tetőfelújító rendszer. A tartószerkezet és a tetőfedés a Lindab acéltermékek választékából egyedileg tervezhető. Az átalakított, megszépült külső mellett a rendszer – a kiegészítő fűdémszigeteléssel együtt – jelentősen javítja a hasznos tér épületfizikáját, energetikai mutatóit is (télben a javított hőszigetelő képesség, nyáron az árnyékoló hatás, a hővédelem révén). A megoldás blokkos vagy paneltechnológiával készült lakóépületekhez, vázas középületekhez vagy ipari csarnokokhoz egyaránt alkalmazható.

Ipari tetőburkolati rendszerek

Csarnokokhoz, logisztikai épületekhez nyújtanak gazdaságos tetőfelújítási lehetőséget – az akár jelentős fesztávok áthidalására is alkalmas – Lindab Coverline trapézlemezek. A rendszer külső burkolati, illetve a Construline horganyzott acél tartószerkezeti elemekkel kiegészülve akár a teljes fűdém- és tetőszerkezet cseréjére is tökéletes, gyors és biztonságos megoldást nyújt.

Falfelújítások könnyűszerkezetes megoldással

Meglévő homlokzatok műszaki és esztétikai felújítására kínálnak lehetőséget a Lindab könnyű acél tartóvázszerkezetre szerelt bevonatos acéllemez termékei. A hőszigeteléssel kiegészített, kiszellőztetett homlokzatburko-

lattal a megjelenés mellett jelentősen javítható a falszerkezet hőtechnikai/energetikai jellemzői. A megoldás alkalmazható téglafalas, beton- vagy meglévő könnyűszerkezetes falszerkezetek esetén is.

3

Épületek bővítése emeletráépítéssel

A Lindab könnyűszerkezetes termékei az emeletráépítésekhez is jó megoldást nyújtanak. Ez a megoldás előzetes statikai vizsgálatot igényel, hogy a meglévő szerkezetek biztonságosan megtartsák-e a megnövelt hasznos terheket (szükség lehet ezek megerősítésére).

A Construline perforált külső falprofilokból álló, hőszigeteléssel kitöltött falpanelvázak függőleges teherhordó és/vagy térelhatároló főfalak kialakítására alkalmasak. A perforált gerincű acélprofilok jelentősen csökkentik a hőhídhatást, ezáltal számottevően javul a szerelt falszerkezet hőszigetelő képessége.

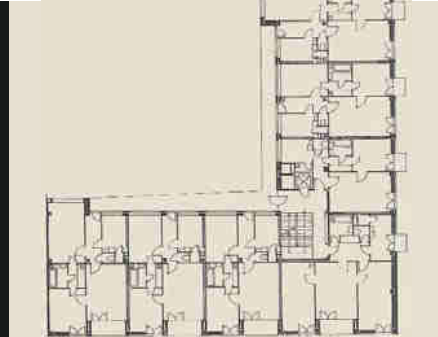
Lindab Kft., Biatorbágy

[1] Lakó- és középületeken egyaránt tökéletes látványt és műszaki biztonságot nyújt a Lindab korcolt síklemezfedés

[2] SRP Click előkorcolt tetőprofil

[3] A Construline perforált falprofilokból álló könnyűszerkezetes, szerelt falak kiválóan alkalmasak teherhordó főfalak és több-szintes pillérváz épületek kitöltő falainak a megvalósítására

Mai szemmel

Társasház az Erzsébet térenél, Budapest-Belváros (1957)

Építész: Dúl Dezső (1925)

Akkor:

Budapest jelentős területei megszenvedték a második világháború eseményeit, köztük legintenzívebben a belváros. Az első években gyors helyreállítások valósulhattak meg, de a politikai fordulat új prioritásokat tűzött ki: iparfejlesztéseket országszerte és legfőképp a külső városi területekre koncentráló lakótelep-építkezéseket. A belváros rehabilitálása (egyes kitüntetett főútvonalak belső szakaszainak kivételével) elmaradt. A forradalom eseményei az építőipar-építészet számos területén, így a lakásépítés kérdéskörében is új fejleményeket hoztak. A „gondoskodó állam” a belvárosban reprezentatív beruházásokba fogott: megindult a kiskörűt homlokzatszépítése, az üzletportál-rendszer egyöntetű kiépítése és a mintegy évtizede üresen álló telkek beépítése. A térről a bazilikához vezető utca saroktelkén álló, mórós formaelemekkel díszített Deutsch-házat is még 1947-ben bontották le, de csak ekkor készülhetett el új beépítése. Magasságával már megépülésekor a szomszédos századfordulós házak fölé nőtt az új épület, amelyknél a gazdaságosan alkalmazott szintmagasságból adódóan másfélszer több szintet is tartalmazott. A formálást tekintve – modern szellemiségnek megfelelően – szerkezetének őszinte megmutatásával komponált épülettömb jött létre. Kétszintes oszlopokkal kísért üvegezett portálszint egy hatszintes, raszteres tagoltságú tömb, felül visszahúzott épülettömegű zárószinttel. A tömegformálás logikája a korszerű pillérváz technológia eredménye (és viszont). Az igényesen szerkesztett lakások kialakításában a körüljárható lakás elve is érvényesülhetett. Klasszikus modern formavilág jellemzi tehát a házat, amely méltó párja a téren álló buszpályaudvarnak.

Most:

Az '50-es évek végén a Dúl Dezső által tervezett házhoz hasonlatosan számos „szerkesztésben-komponálásában őszinte” épület jöhetett létre. A '44-45-ös, de még inkább az '56-os háborús események miatt romossá váló épületeket gyorsan felváltó beépítések időszaka tényszerűen egybeesett a szocreál eltörlésének köszönhetően hirtelen újra lélegzethez jutó építészek alkotóművészi szabadságának korával. Mindez a modern újrafelfedezéséhez vezethetett. A „logikus és gazdaságos” építkezés kimérten komponált épületobjektumokat eredményezett. A Budapest számos pontján több építész által is alkalmazott, akkoriban divatos „raszteres” homlokzatú házak a modern őszinte esztétikájából fogantak: a pillérváz rendszer és a födékek vonalrajza határozza meg a homlokzatot, melyet falmezők és födémtől födémgig húzott nyílászárók töltenek ki. A rasztert e ház esetében finoman oldja a síkok kezelése – a két szélén „tömör” axisok között minden második függőleges sávban „loggiát” képez a hátrahúzott üvegezett fal. Modern fény-árnyék játék gazdagítja tehát a tér felőli homlokzatot, melyet a falmezőket burkoló világos égszínkék mázas kerámia csillogása gazdagít. Alaprajzi vonatkozásában is kiemelkedik kortársai közül e ház: magas komfortfokozatú 2-3 szobás lakásai nagyon mobilisan használhatóak. A csuklópontban elhelyezett lépcsőből adódóan hatalmas saroklakás alakul ki – ezt az utcai oldalon tagolatlan falsáv jelöli a saroknál. A telibe húzott fal-síkkal képzett utcai rövid homlokzaton pedig a szóló erkélyek konzolos ritmikája határozza meg a ház képét, melynek magasságához a szomszédok is felnőttek az emeletreépítések miatt. De minőségében igazi párja e háznak kétségkívül a tíz évvel korábban épült Nyíri István féle buszpályaudvar.

Korszerű építésügy Minőségi építészet

A Nemzeti Építészetpolitikáról – amelyen a megjelenése előtti utolsó simítások beszélgetésünk idején folynak –, a nemrég átadott Ybl-díjról és az 1032/2015. kormányhatározat háttéréről, részleteiről, céljairól Füleky Zsolt építészeti és építésügyi helyettes államtitkárt kérdeztük.

A Nemzeti Építészetpolitika megfogalmazását már sok éve várta a szakma. Szinte minden európai ország rendelkezik ilyen dokumentummal, nálunk azonban sehogy sem akart eddig megszületni, pedig neves szakemberek és szakmai szervezetek részéről több tervezet is készült.

A kormányzat számára az építészet igen fontos terület, ezt jelzi a Nemzeti Építészetpolitika megjelentetése is. A dokumentum közel 10 éves széleskörű együttműködés, szakmai előkészítés és egyeztetés eredményeként nyerte el jelenlegi formáját. Iránymutatást ad az épített környezetünk értékeinek megőrzésére és minőségi továbbfejlesztésére. A rendszerváltás óta eltelt időszakban sok pozitív változás is történt, a mai építészetünk csúcsteljesítményei világszinten mozognak mind esztétikai, mind technikai értelemben, az építészeink magától értetődő természetességgel forognak a nemzetközi porondokon. Azonban a hétköznapi élet szintjén még rengeteg régi beidegződést hordozunk a vizuális kultúránk színvonalát és az építészet társadalmi megbecsültségét tekintve is. Nálunk talán még nagyobb szükség volt a Nemzeti Építészetpolitika megjelentetésére, mint a szerencsésebb sorsú európai országokban, hiszen a szocializmus évtizedei alatt az építészet mennyiségi szemléletű építőiparrá alacsonyodott le.

A Nemzeti Építészetpolitika kimondja, hogy az építészet a kultúra része...

Így van, és ezt nagyon fontos hangsúlyoznunk. Ugyanakkor az épületállományunk és az építőipar a nemzetgazdaságnak is nagyon jelentős szegmense. A Nemzeti Építészetpolitika súlyponti témái között ott van a régi és az új egyaránt, az építészeti és a természeti örökségünk megóvása ugyanúgy, mint a minőségi tervezés és kivitelezés. Fontos, hogy a középítkezéseink példamutatóak legyenek. A céljaink csak korszerű jogszabályi környezet és intézményrendszer segítségével valósíthatóak meg, ide tartozik a megfelelő főépítési rendszer is. Ugyanilyen fontosak a területrendezés, a városépítészet és a településügy összehangoló, egyensúlyteremtő folyamatai. A fenntarthatóság, a környezettudatosság természetesen az épületek szintjén is alapvető, a környezetterhelés növekedése, az éghajlat átalakulása és a növekedés határainak felismerése a teljes építési folyamat újragondolását teszi szükségessé. A Nemzeti Építészetpolitika hangsúlyozza a környezetszétválasztási nevelés, az építészeti kutatás, a kommunikáció, a népszerűsítés, valamint a Magyar Építészeti Múzeum fontosságát is.

Az építészet társadalmi megbecsültsége a szakmai díjakban is tükröződik. Idén csak hárman vehettek át Ybl-díjat, viszont a pénzjutalom körülbelül az ötszörösére nőtt. Az átadáson részt vevő két miniszter, az akadémiai és a szakmai szervezetek képviselőiben megjelent elnökök, a helyszín, a párhuzamosan átadott díjak és kitüntetések mind az Ybl-díj presztízsének növekedését jelzik. Január közepén azonban még nem tűnt ennyire rózsásnak a helyzet, szakmai körökben az a hír keringett, hogy az építészeti díjak megszűntek.

A hír nem volt teljesen alaptalan, ugyanis az 51/2014. (XI.26.) BM rendelettel a Belügyminisztérium valóban törölte a díjai közül az építészeti díjakat, mivel az építésügy területe kikerült a fennhatósága alól. Ezután tényleg kicsit légüres térbe került az Ybl-díj sorsa, hiszen

be kellett illeszteni a Miniszterelnökség már amúgy is nagyszámú díjai közé. A Miniszterelnökséghez tíz államtitkárság tartozik, ezen belül a Stratégiai Ügyekért Felelős Államtitkársághoz velünk együtt három helyettes államtitkárság. Ebben a nagy struktúrában erőteljesen képviselnünk kellett az Ybl-díj ügyét ahhoz, hogy az ne sikkadjon el, és nagy örömmre szolgál, hogy ez sikerült is.

A január végén megjelent 1032/2015. kormányhatározat a feladatok egész sorát tűzi ki, ebből szintén érezhető, hogy a kormányzat fontos területként kezeli az építészetet és a hozzá kapcsolódó területeket. Ugyanakkor a szikár jogszabályi szövegből nem derül ki, hogy mi ezzel az igen szerteágazó feladatcsomaggal a kormány szándéka, és hogy miért pont ezek a kérdések kerültek napirendre.

Az építészeti kiemelt szerepét a kormányzati gondolkodásban már az is jelzi, hogy közvetlenül a Miniszterelnökséghez került, mint stratégiai fontosságú terület. Az építészetnek ugyanis komoly társadalompolitikai összefüggései is vannak, így nagy szerepet játszhat a kormány olyan céljainak megvalósításában, mint a szolgáltató állam megteremtése, a bürokrácia csökkentése és a dereguláció, vagyis a jogszabályi környezet egyszerűsítése, áttekinthetőbbé, jobban kezelhetővé tétele. Ugyancsak fontos cél a gazdaság élénkítése és a rendelkezésre álló EU források jó felhasználása. A kormányhatározat által megjelölt pontokon lehetőséget látunk a további javításra. Nem biztos, hogy mindegyik területen szükség van változtatásra, de ezt meg kell vizsgálni, konzultálni kell róla. A társadalompolitikai megfontolások alapján került a kormányhatározat élére első pontként az építési ügyintézés egyszerűsítése, különös tekintettel a lakossági építkezésekre.

Egy család életében az otthon megteremtése az egyik legnagyobb lépés, ami nagy kihívást is jelent, mert egy laikus építető a helyzeténél fogva nem rendelkezik a szükséges információkkal.

Valóban így van, ezért arra törekszünk, hogy az építész olyan státuszt kaphasson az engedélyezési folyamatban, amely lehetővé teszi, hogy az építetetőt képviselni és így a szaktudásával jobban támogatni tudja. Ez az olyan visszás helyzeteket is megoldaná, amikor az építetető – általában valamilyen anyagi megfontolásból – elhallgat az engedélyezési folyamatra vonatkozó fontos információkat a tervező elől.

Egy másik probléma, hogy az engedélyezés a hivatalos határidőkhöz képest rendkívül hosszan el tud nyúlni.

Igen, az okok feltérképezésére a munkatársaink a helyettes államtitkárságon egy folyamatábrát is készítettek,

amiből kiderült, hogy az idő több mint fele megy el hiánypótlással és körülbelül 25 százaléka a postázással. Ennek kiküszöbölésére tovább kell fejleszteni az elektronikus ügyintézés és összekötni a különböző hivatalok rendszereit. Az is fontos, hogy felülvizsgáljuk a szakhatóságok kompetenciáit és ehhez kapcsolódóan a részük-ről betartandó határidőket. Az építészek munkáját szeretnénk zökkenő mentesebbé tenni, ugyanakkor meg kell fontolni a kamara etikai bizottsága szerepének erősítését is azokban az esetekben, amikor az építész nem végzi jól a feladatát.

A távlati cél a 3D szabályozás, ebben az irányban szeretnénk elindulni. Ehhez először a lézerszkennelés, pontfelhőzés – más területeken már bevett – módszereivel a településeinkről minden adatot rögzíteni kellene, majd ebben a háromdimenziós modellben egy kocka kijelölhetné az új épület lehetséges helyét és maximális térfogatát, az eddigi bonyolult, szöveges, számítási módszerek helyett.

A kormányhatározat a szerzői jog témájára is kitér. Az építészeti alkotások esetében itt számos gyakorlati probléma merül fel más művészeti ágakhoz viszonyítva.

Az elsődleges probléma a tulajdonosi és a szerzői jog viszonya. A tulajdonosnak törvény adta joga az épületet használni, átalakítani vagy akár megsemmisíteni. A szerzői jogról szóló törvény alapján azonban nem lehetne a művet jogosulatlanul megváltoztatni. A jelenlegi joggyakorlat szerint a szerzői jogi oltalom nem írhatja felül a tulajdonnal való rendelkezés jogát. A jogi szabályozást célszerű lenne felülvizsgálni, az építészeti minőség függvényében differenciálva a tervezőt megillető szerzői jogokat. Azonban a többi szerzői jogi területtel való összefüggés miatt ez korántsem lesz egyszerű feladat. A nyilvánosságra hozatal, a többszörözés és a szabad felhasználás eseteinek pontosítása is szükséges lehet.

A negyedik pont arról szól, hogy ki kell dolgozni a közepes és nagy léptékű, közpénzből, illetve uniós forrásból megvalósuló építési beruházások előkészítésére és lebonyolítására vonatkozó egységes módszertani rendszert, valamint a projektek minőségbiztosítása érdekében felül kell vizsgálni a vonatkozó eljárási szabályokat. Mire gondolnak ez alatt?

A magánszférában megfigyelhetünk egy erős „jó gazda” mentalitást, a közsféra is erre törekszik, azonban ott már nem ilyen egyszerű a helyzet. A döntéseket testületek hozzák, a dolgok sokszor elhúzódnak. A beruházások előkészítőinek általában nincs meg a feladat megfogalmazásához szükséges kompetenciájuk, az igazi tervezői, mérnöki munka túl későn, csak az ajánlatoknál kezdődik. Így a rosszul feltett kérdésekre aztán általában rossz válaszok érkeznek be. Ennek az is az oka, hogy az

előkészítést nincs miből finanszírozni, illetve ez kockázatot rejt magában, hiszen ekkor még semmi sem dőlt el. Ezért egy olyan forráskonstrukciót szeretnénk kidolgozni, amely ösztönzi, hogy a szakmai tudást már az előkészítésbe bevonják.

Az építési beruházások minőségének biztosítása és nyomon követhetősége érdekében milyen lépéseket terveznek?

A beruházás gondos előkészítése, a megfelelő szintű kiviteli terv, a szakszerű kivitelezés és az azt pontosan követő e-építési napló – mindezek garantálják a minőségi építést. Az e-naplót az eddigi tapasztalatok alapján tovább kívánjuk fejleszteni. Fontos az átláthatóság, a számonkérhetőség, a kiszámíthatóság. Mindezek eléréséhez természetesen következetes szabályrendszer is szükséges, és ennek a betartatásáról is gondoskodni kell. A szabálytalan építkezések szigorúbb szankcionálására felmerült a bontások állami végrehajtása – a szabálytalanság megszüntetése, illetve az életveszélyes állapot elhárítása érdekében –, ugyanis az építető a bontási kötelezettségének általában nem tesz eleget. Az állami végrehajtást eddig az gátolta meg, hogy nem volt meg rá a szükséges pénzügyi keret, ezért olyan konstrukciót akarunk kidolgozni, ami megoldja ezt a problémát. Nagy általánosságban azonban nem a szankcionálás a célunk, hanem a jó példákkal való iránymutatás. A közszférának jó példákkal kell elől járnia, hogy a társadalmi igény-szint emelkedjen, és ezzel az általános építési kultúra fejlődjön.

Négy pont is foglalkozik a területrendezéssel, településfejlesztéssel, településrendezéssel...

Az országos, a megyei és a települési rendezési szabályok külön rendszereket alkotnak jelenleg, ami bizonyos esetekben bonyolulttá és életszerűtlenné teszi a helyzetet. Másrészt a történelem során számos olyan sajátos települési forma alakult ki nálunk, ami nehezen illeszkedik az általános településfejlődésbe, ilyenek például az alföldi tanyák, birtokközpontok, a zalai szórványok, az őrségi szerek, majorságok. A helyi erőforrások kihasználása vagy például a családi gazdaságok erősítése mind összefüggésben van ezzel a kérdéssel (amelybe egyébként a tájépítészeket is szeretnénk bevonni), így a felvetéseinkre sok pozitív visszajelzést kaptunk a társmínisztériumoktól is. A kormányhatározat külön foglalkozik a Balatonnal, ahol azt szeretnénk elérni, hogy ne csak néhány település fejlődjön, hanem az egész térség egységesen. Ide tartozik többek között egy Balaton körüli valódi kerékpárút kiépítése, a vízpart rehabilitációja, a vízszint kérdése.

Hogyan tervezik a főépítési és a tervtanácsai rendszer átalakítását?

A jelenlegi főépítési rendszer állami, megyei, települési és kerületi szinten működik, de így sem fedi le az országot. A főépítésznek a településképben van a legfontosabb szerepe, elengedhetetlen, hogy legyen egy gazdája a településnek. Felmerült az a kérdés is, hogy ahol a település nem tud saját főépítést foglalkoztatni, ott állami oldalról hogyan lehetne ezt megtámogatni. A főépítész pedig úgy tud objektív maradni, és úgy tudja a hitelességét alátámasztani, hogy tervtanácsot működtet. Ez a terület az építészeti minőség biztosításában alapvető szerepet tölt be.

Mi lesz a Magyar Építészeti Tanács feladatköre?

A MÉTA javaslattevő, véleményező és tanácsadó testületként fog működni. Javaslatokat és ajánlásokat fogalmaz majd meg az építészetet és építésügyet érintő kormányzati döntések és jogszabályok előkészítése során, az intézkedések végrehajtásának módjára vonatkozóan, valamint az építészeti minőség, a fenntartható építészeti szemlélet és a vizuális kultúra fejlesztésére. A tagjai a főbb szakmai és oktatási szervezetek, intézmények által delegált szakemberek lesznek.

A kormányhatározat utolsó pontja a vizuális nevelés és szemléletformálás témájával foglalkozik...

Igen, nemcsak jó építészeket kell képezni, hanem jó megrendelőket is. Zseniális külföldi példák állnak egyébként rendelkezésre már az óvodában alkalmazható módszerek terén is. A szemléletformáláshoz az is hozzátartozik, hogy a laikus nagyközönség körében az építészettel, az építésekkel és a társszakmákkal kapcsolatos fogalmi zűrzavart tisztázzuk.

Ugyancsak példamutató szerepe lehet annak is, hogy az állam hogyan gazdálkodik az épületeivel. Ezért, és az uniós kötelezettségeink miatt is (amelyek források lehívásának lehetőségét is jelentik) el kellene készíteni, illetve aktualizálni a középületek állomány-kataszterét. A jó példák felmutatását ezen kívül építészeti útmutatók kiadásával, a régi típusházak energiahatékonysági felújításának mintatervi kidolgozásával és mintaházak építésével is elő szeretnénk segíteni.

A célunk az, hogy kis részproblémák foltozása helyett átfogóan fejlesszük az építészet és az építésügy minőségét, a szereplők kompetenciáját, hatáskörét is tisztázva és az egymáshoz való viszonyukat is rendezve.

Pesti Monika

Építész Tervezői Napok

MÉTSZET

Konferenciasorozat a BME Épületszerkezettani Tanszék szakmai támogatásával / MÉK 2 pont (2014/162)

A konferenciasorozat szakmai védnöke:

dr. Becker Gábor egyetemi tanár (BME), az Építészmérnöki Kar
Épületszerkezettani Tanszékének vezetője

A sorozat szakmai szervezője és levezetője:

Horváth Sándor, Pataky Rita, Takács Lajos Gábor, Dobszay Gergely

Helyszín:

Bara Hotel konferenciaközpontja (Budapest, XI. Hegyalja út 34-36.)

Időpontok és témák:

1. március 26.

Magastetők és más tartószerkezetek

2. május 7.

Homlokzati koncepciók

Tervezett előadók: Kakasy László, Horváth Sándor, Bakonyi Dániel, Laczkovics János, Pataky Rita

Vakolt lyukarchitektúrák és szerelt homlokzatok képzési elvei és gyakorlati technológiái. Épületburok koncepció. Szabadon formált homlokzatok épületszerkezettana. Zöldhomlokzatok, speciális burkolatok, átforduló tetők, függönyfalak.

3. június 11.

Az új tűzvédelemi szabályozás a gyakorlatban

Tervezett előadók: Takács Lajos Gábor, Szikra Csaba, Kulcsár Béla

A tűzvédelem új szabályozása: (közigazgatási törvény, új OTSZ 2014-ben) irányelvek kidolgozása, a tűzvédelmi tervező új feladatai. Tűzgátló szerkezetek, emelt tűzállóságú szerkezetek, minősített termékek, tűzvédelmi rendszerek, hő- és füstelvezetők, menekülési utak szerkezetei, alkalmazási elvek és gyakorlat.

4. szeptember 24.

Energetikai felújítások

Tervezett előadók: Dobszay Gergely, Reisch Richárd, Horváth Sándor, Hunyadi Zoltán

Külső és belső hőszigetelések épületfizikája, tűzvédelme (homlokzati tűzterjedése), akusztikája. Csomóponti megoldások, párazárás, hőszigetelés folytonossága. Ablakfelújítások, légzárás, ablakcsere. Lapostetők felújítása.

5. november 5.

Vízszigetelések: csapadékvíz, talajvíz, üzemi víz

Tervezett előadók: Horváth Sándor, Kakasy László

Injektált és falátvágásos szigetelések. Utólagos vízszigetelés, Szanitervakolatok felhasználási területei. Vízvezetés, drén, Mélyépítési szigetelések egyedi megoldásai.

(A programváltoztatás jogát fenntartjuk)

Részvételi díj:

2362 Ft + áfa (3000 Ft) alkalom. Az ár tartalmazza az ebédet és a kávészüneti frissítőt, valamint minden résztvevő bruttó 1000 Ft értékben visszatérítést kap a tervlap.hu rendszerben.

Architecture Uncomfortable Műhely¹: Tavaszi Szél Háza

Sokat foglalkoztat bennünket az, hogy mit jelentenek számunkra az ünnepek, miért választjuk szét a hétköznapokat az ünnepnapoktól? Miért fontosak a hagyományos ünnepek, illetve létrehozhatunk-e magunk is új ünnepeket?

E kérdések megválaszolására tesz kísérletet a Tavaszi Szél Háza, ahol a tavaszi szélnek, illetve magának a tavasznak az érkezését szeretnénk megünnepelni, és egyben helyet biztosítani számára. Az építmény tulajdonképpen pontosan az ellentéte a háznak mint funkciónak. A szelet nem kizárja magából, hanem magába fogadja: a szél által jön létre.

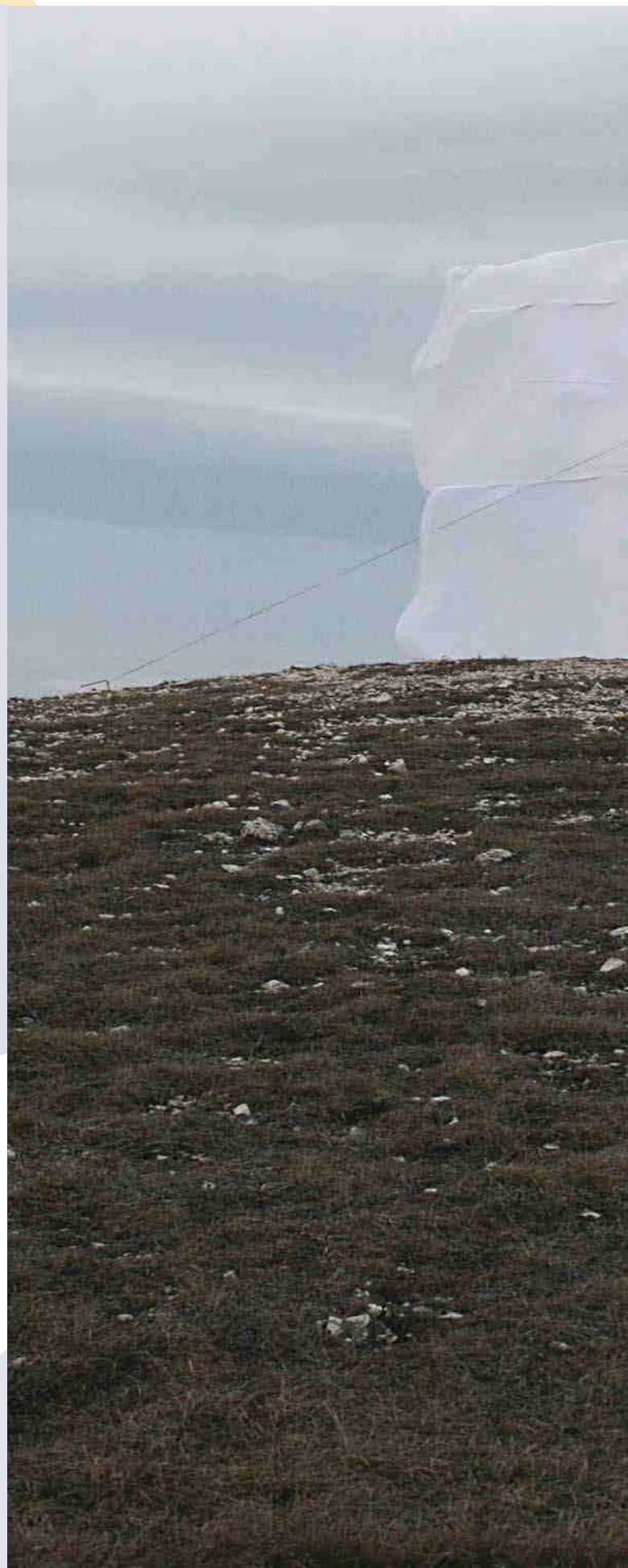
A Szél Házat először 2013-ban állítottuk föl Nagykovácsi fölött a Nagyszénás tetején. A műhelyben előkészített szerkezeti elemeket kézben szállottuk föl a hegy tetejére, ahol összeszereltük és napnyugtakor bontottuk le.

Az építmény három szerkezeti elemből áll, egy meszelt deszka homlokzati keretből, az erre erősített fehér vászonból, mely a ház változó tömegét adja, és a kötelekből, melyek acél kampók segítségével rögzítik a szerkezetet.

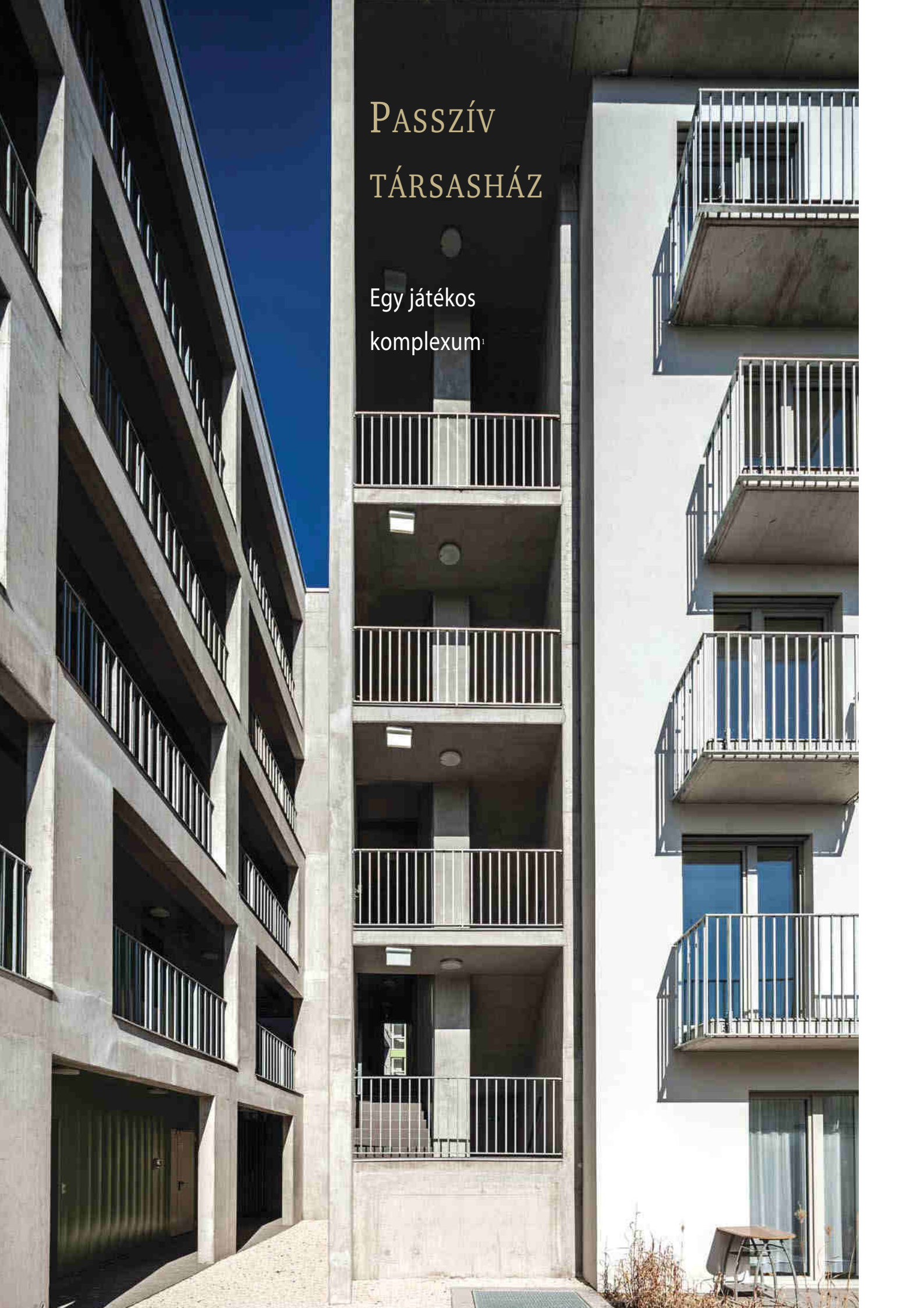
A ház költségvetése 15.000 Ft volt, az előkészítési munkák három napig tartottak.

Szederkényi Lukács

¹ Az Architecture Uncomfortable műhelyt 2009-ben alapították. Az építészeti tervezés mellett a tagok egy mester vezetésével asztalosként is dolgoznak. Az anyagokkal való bánásmód alapvetően alakította át a tervezéshez való hozzáállásukat, amelyben a megvalósítás módja került előtérbe. Ahogy írják: „az építészetben nem a forma és a funkció viszonya az elsődleges szempont, hanem az a szituáció, ahol az ember megtalálja az egyensúlyt a környezetében elfoglalt helyéhez viszonyítva.”

PASSZÍV TÁRSASHÁZ

Egy játékos
komplexum¹

Az új lakótömb a legnagyobb passzívház beruházás Magyarországon, amely a Darmstadt Passivhaus Institut független német kutatóintézet minősítésével rendelkezik. Az együttes energiafogyasztása és hőviszanyerési vesztesége rendkívül alacsony, ami részben a 30 cm vastag homlokzatra rögzített polisztirol hőszigetelésnek köszönhető. Az ablakok három rétegű üvegezésűek, kevés északra tekintő nyílással. A ház teljes szerkezete hőhídmentes, még a vasbeton erkélynél is. A fűtéshez (és hűtéshez) felhasznált energiát geotermikus hőcserélő és energiaviszanyerő légcserélő berendezés segítségével fedezik. Ezzel a módszerrel a használati meleg víz zero széndioxid-kibocsátással állítható elő.

Az épület Budapest 13. kerületében található. A főváros észak-pesti kerületében az Archikon már több jelentős épületet megvalósított. Ezek közé tartozik a Tutaj utcai ún. „fehér iskola” felújítása és formabontó bővítése egy kétszintes sportcsarnokkal.² Az ő munkájuk a Révész

A társasház a Zsinór utca és Jász utca sarkán álló tömb részeként valósult meg. Mivel ezen a sarkon két megóvando ház is állt, az új együttes a meglévők köré települt, a két utca felé felnyíló tömeggel. A tervezési program 100 db, átlagosan 50 m²-es lakás építéséről szólt. A megbízóval történt egyeztetések alapján három különböző (40, 50 és 60 m²-es) lakásméretekkkel kellett a terveket elkészíteni. Az elkészült épületben 29 kompakt, 40 m²-es stúdió, 40 db 50 m²-es, egy hálósobás és 31 db 60 m²-es, két hálósobás apartman áll rendelkezésre. A három különféle lakástípus külön blokkokban helyezkedik el, a tömbök találkozásánál két-két lifttel és nyitott lépcsőházzal.

A legkisebb, 40 m²-es alapterületű lakások a Jász utca felé néznek. Az utcára merőlegesen áll az eggyel nagyobb, egy hálósobás apartmanokat tartalmazó tömb. A legnagyobb, két hálósobás lakásokat befoglaló tömeg a Zsinór utcára merőleges. A három fehér, vakolt tömböt

Az Archikon tervei alapján megvalósult a 100 lakásos társasház. A lakások egy évre eső fűtési költsége mindössze 50 euró.

Építész: Nagy Csaba, Pólus Károly, Déri Dániel

utcai egészségközpont és házi orvosi rendelő is, amely 2009-ben elnyerte Budapest Építészeti Nívódíját.³ Mivel a kerület úgy döntött, hogy szociális lakásépítő programját a fenntartható fejlődés irányában bővíti, a 100 lakásos társasház nagy lépést jelent e cél elérése felé. A projekt példát állít a főváros, s talán az egész régió új lakásépítési beruházásai elé.

vasbeton szerkezetű külső árkád köti össze. A függőfolyosó mindhárom épületrészhez különbözőképpen kapcsolódik: Az egyterű stúdiólakásoknál az épület és a galéria közvetlenül csatlakoznak. Az 50 m²-es lakások konyhái előtt több mint egy méteres távolság van. A harmadik függőfolyosó a homlokzat előtt még távolabb helyezkedik el, a tervezők így kívánták az apartmanok ga-

Játékos szerkezetű monolit vasbeton függőfolyosó. A szigorúan ortogonális tömeget a közlekedő finom törései oldják

A különböző méretű lakások három külön épülettömbben csoportosulnak, de közös udvaron osztoznak

léria felőli hálónak nagyobb intimitást kölcsönözni. A galéria és az épülettömb találkozási pontjainál a homlokzat fémborítást kapott. Nagy Csaba, az Archikon vezető tervezője elmondása szerint ide eredetileg vastagabb, nagytáblás kompozit lemezburkolatot terveztek, de a kivitelezési költségek miatt végül az olcsóbb és vékonyabb lemezburkolat került beépítésre. A fémburkolat színe szintenként változó, az alapszínek közül a zöld és a sárga különböző árnyalataival.

A közlekedőt tartó betonpilléreket a tervezők szintenként kissé elmozdították, végeredményként egy játékos betonfelület összehatását nyújtva. Sem a szerkezetterve-

zőt, sem a megbízót nem volt könnyű meggyőzni erről az egyszerű elképzelésről, de a küzdelem megérte: a megvalósult homlokzati játék svájci és ausztriai kortárs lakóépületekre emlékeztethet bennünket. Ezekben az országokban előregyártott betonelemeket használtak volna, de Magyarországon még ma is olcsóbb helyszíni monolit vasbetonnal dolgozni. Ennek előnye, hogy a beton-szerkezetnek nincsenek illesztési hézagai. A betonminőség azonban nem éri el az előregyártott felületekét, így néhány helyen betonkozmetikázni kellett. Az eljárás kockázata, hogy a jövőben látszódní fog a beton és a cementvakolattal javított részek közti különbség.

A kerület környezettudatos elköteleződése nem előzmények nélküli – árulja el nekünk Arató György kerületi főépítész. A vezetés húsz évre előre elfogadta a kerületfejlesztés koncepcióját (mindkét oldal támogatásával) a fővárosi koncepcióval összhangban. A 110 oldalas kötet nemcsak megjelenésében zöld, hanem tartalmában is. A Kerekes György, Aczél Gábor DLA, Bardóczi Sándor és Varga-Ötvös Béla által jegyzett dokumentum a zöld gondolat mellett célul tűzi ki például a munkahelyteremtést is: az elődöktől örökölt kézmű- és nehézipar helyén mára irodanegyed épült, fehérgalléros „irodabulvár” lett a Váci út. Emellett az 1994-es koncepcióban kitűzött lakásépítés is nagyon felfutott, ma már szinte túlzott lakóövezetesedés jellemző, a Teve utcában például egy kétszáz lakásos tömböt szanálnak és minősítenek át munkahelyi övezetté. A konkrét területek, projektek a 2008-as (a Városkutató Kft. által és Ekés András vezetésével készített) középtávú IVS-ben szerepelnek, amelyet két évente monitoroznak. A kész projektek (Pozsonyi út kiépítése, Országbíró sétány) kikerülnek belőle, és ezzel elkészülhet az éves költségvetések alapja. „A következetes számonkérés a fejlesztés kulcsa” – vallja a városvezetés, ezért évente ellenőrzik, mi valósult meg. Rendszeresen előkerül a hosszú távú koncepció megvalósulása is: sport-, zöldterületi fejlesztés, intézmények energiaauditja, bérlakásépítés. A bérlakásépítés esetében is vannak városszerkezeti célok, ezért ezek nem az egyébként is fejlődő területekre kerülnek, hanem olyan tömbbe, ahol később magánérős fejlesztéseket is gerjeszthetnek. Így került a százlakásos bérlakás Angyalföldre. Menet közben döntött el, hogy a bérház passzívház lesz.

A kerületi fejlesztésekben mindig nagy az építészek súlya, ez jól látszik a minőségében is jelentős épületállományban. Nagy Csaba az AJAMK bővítésével bizonyította hozzáértését, iskola- és rendelőtervezési megbízás után jutottunk el a százlakásos bérházhoz. Az ő és a zrt. munkatársainak javaslatára a kerületi hosszú távú koncepciójával összhangban döntött el, hogy ezúttal passzívház létesül. A mostani kísérletből majd egy év monitoring után lehet komoly következtetéseket is levonni: ekkor derül ki, hogy megéri-e a 15-18 százalékos többletköltség, amelynek nyeresége a lakónál csapódik le, és ekkor lehet majd dönteni arról, hogy a későbbi bérlakások is passzívházak legyenek-e. Közben pedig elkészül egy háromszintes óvoda: szintén Nagy Csabáék terve alapján és ismét passzív technológiával – egy újabb kísérlet...

A nyitott galériák zsákutcában végződnek, ami a legtöbb európai országban elképzelhetetlen lenne. A tűzvédelmi szabályzatok több helyen előírják, hogy tűz esetén minden lakóépület legalább két irányban elhagyható legyen. Elég különös, hogy Magyarországon ez nem jelent problémát. Másrészt viszont, a projekt egyéb területein – főképp ami a különleges anyagok betervezését illeti – rendkívül szigorú tűzvédelmi szabályok szerint jártak el. Az építészek a homlokzatok burkolásánál a betonfelületek ellenpontosításaként eredetileg faburkolatban gondolkodtak, de a tűzvédelmi szakhatóság még egyedi kezeléssel faanyag esetén sem volt hajlandó szentesíteni az ötletet.

Így került sor a fémburkolat alkalmazására, amelynek további előnye, hogy az elektromos kábeleket is elrejtí. A másik fejtörést okozó szakhatósági előírás szerint Sprinkler rendszert kellett volna építeni a kétszintes mélygarázsba. Ez jelentősen megnövelte volna az építési költségeket, ezért a tervezők olcsóbb megoldást javasoltak: két elválasztott garázst terveztek egymás alá, így a szabály már nem tette kötelezővé a Sprinkler használatát. Egy másik szabályzat lakásonként egy parkolóhelyet írt elő, de az építészek szerint a kisebb apartmanok bérlőinek erre nem lesz szüksége. Mindezeket számításba véve végül egy trükkös és szép megoldással álltak elő az

- 1 Fordította: Katona Vilmos
- 2 Haba, Péter: Megnyugtatóan ismerős. A Pannónia Iskola bővítése Nagy Csaba, Horváth Balázs, Archikon Kft. *Octagon*, no. 75 (2010), pp. 58–61.
- 3 Simon, Mariann: Kérem a következőt! Rendelőintézet, Budapest Révész utca – Budapest Építészeti Nívódíj oklevél 2009. *Régi-új Magyar Építőművészet* no. 2 (2010), pp. 16–19.

Erkélyes oldalkert:
belátás a Zsinór utca felől

Szigorúbb kiválasztásra és képzésre is szükség volt a passzív bérlakások esetében a bérlők kijelölésénél – mondta Szabó Tamás, a XIII. Kerületi Közös Szolgáltató Zrt. sajtókapcsolatokért felelős vezetője. Olyanok pályázhattak, akik kerületi bérlakásban laknak (és nincs tartozásuk), azaz egy felépített lakás két családnak is segít: a beköltözőnek és a helyére költözőnek. Ezen kívül saját tulajdonú lakást leadásával is lehetett pályázni, így senki sem volt kizárva a pályázatból. Bármilyen furcsa, erre is volt példa: rosszabb adottságú öröklakásért konyhabútoros, szellőzőses, padlófűtéses, zsaluziás, alacsony rezsiű bérlakást lehetett kapni, amire ugyan csak öt éves szerződés van, de a szabályok betartása esetén az korlátlanul hosszabbítható. Feltétel volt még a megfelelő családnagyság: az egyszobás, egy plusz fél szobás, egy plusz két fél szobás lakásokba 1-2; 2-4; 3-5 fős családok költözhetnek (figyelembe véve a három hónaposnál régebbi áldott állapotot és a jövedelemigazolást is). A sikeres pályázók vállalták a házirend és a lakáshasználati útmutató betartását, erre egy napos képzést is kaptak, illetve az ott lakó passzív ház-koordinátor (gondnok) segíti őket az üzemeltetésben. Ezzel kívánják elérni, hogy a passzív burkot például ne sértsék meg, és hatékonyan használják a passzív házat. A lakások több mint fele bérlőre talált már, és várhatóan nyárra ki lesznek adva a kisebb lakások is – részben fiataloknak, illetve mozgásukban korlátozottaknak. A ház közben már bizonyít: a havi fűtési költség a legfázósabb (kisbabás) családoknál sem ment télen 2500 forint fölé, és várhatóan általában az 1500-2000 forint lesz a maximális fűtési költség.

építésszek. A két parkoló után nem akartak még egy harmadikat tervezni, így a rámpán elérhető legfelső emeletet inkább növényzettel telepítették be. A jövőben, amennyiben valóban szükség lesz plusz parkolóhelyekre, ezzel a szinttel meg lehet majd toldani a garázst, de a bérlők jelenleg jobban élvezik a friss zöld gyeplátványát.

Az építésszek nemcsak az épület külsejébe, de az apartmanok belsőépítészetébe is sok energiát fektettek. A 100 lakás alaprajza igen racionális és funkcionális. Mivel sem előszobájuk, sem belső folyosójuk nincsen, minden négyzetméter a nappali alapterületét növeli. Közvetlenül a bejárati ajtó mellett egy-egy nyitott és integrált, udvarra néző konyha található. A hálósobák kivételével a lakások teljes padlózata szürke csempével burkolt, ami modern, de egy kissé hideg légkört teremt az enteriőrben. A kisebb fürdőszobákban zuhanyfülke, wc, kézmosó és a mosógép beszerelésére alkalmas hely

is található. A nagyobb lakásokban külön vécét alakítottak ki. Minden lakáshoz az együttest övező kertek felé nyíló, viszonylag nagy erkély tartozik. Lent a kertben még egy közös szabadtéri tűzhely is található, amely – ha el is kerülte az illetékes hatóság figyelmét – kétségtelenül szép gesztus a lakók felé: itt összegyűlhetnek a szomszédok egy-egy üde nyári estén. Végeredményben megállapíthatjuk, hogy az Archikon úgy oldotta meg a fentebb vázolt számos tűzvédelmi és építési előírásból és a szigorú energetikai követelményekből álló feladatot, hogy közben egy játékos és kellemes lakóépület-együttest hozott létre.

Emiel Lamers

Építésszek: Nagy Csaba, Pólus Károly, Déri Dániel, Várhidi Bence, Kiss Tamás

Tartószerkezet: Pintér Tibor (ÉKI Terv Mérnökiroda Kft.)

Épületvillamosság: Dorgai Károly (Dorterv Mérnökiroda Kft.)

Passzív ház szakértő: Miskolczi Imre (Miskolczi Energia Terv Kft.)

Tűzvédelem: Báder György (BNN Biztonságtechnikai Kft.)

Közlekedés: Kriskáné Boda Ilona

Épületszerkezetek: Dudinszky Orsolya (Farsangterv)

Kert: Barna Eszter (Barna Irodaház Kft.)

Generálkivitelező: Magyar Építő Zrt.

Építtető: Budapest főváros XIII. kerületi önkormányzat

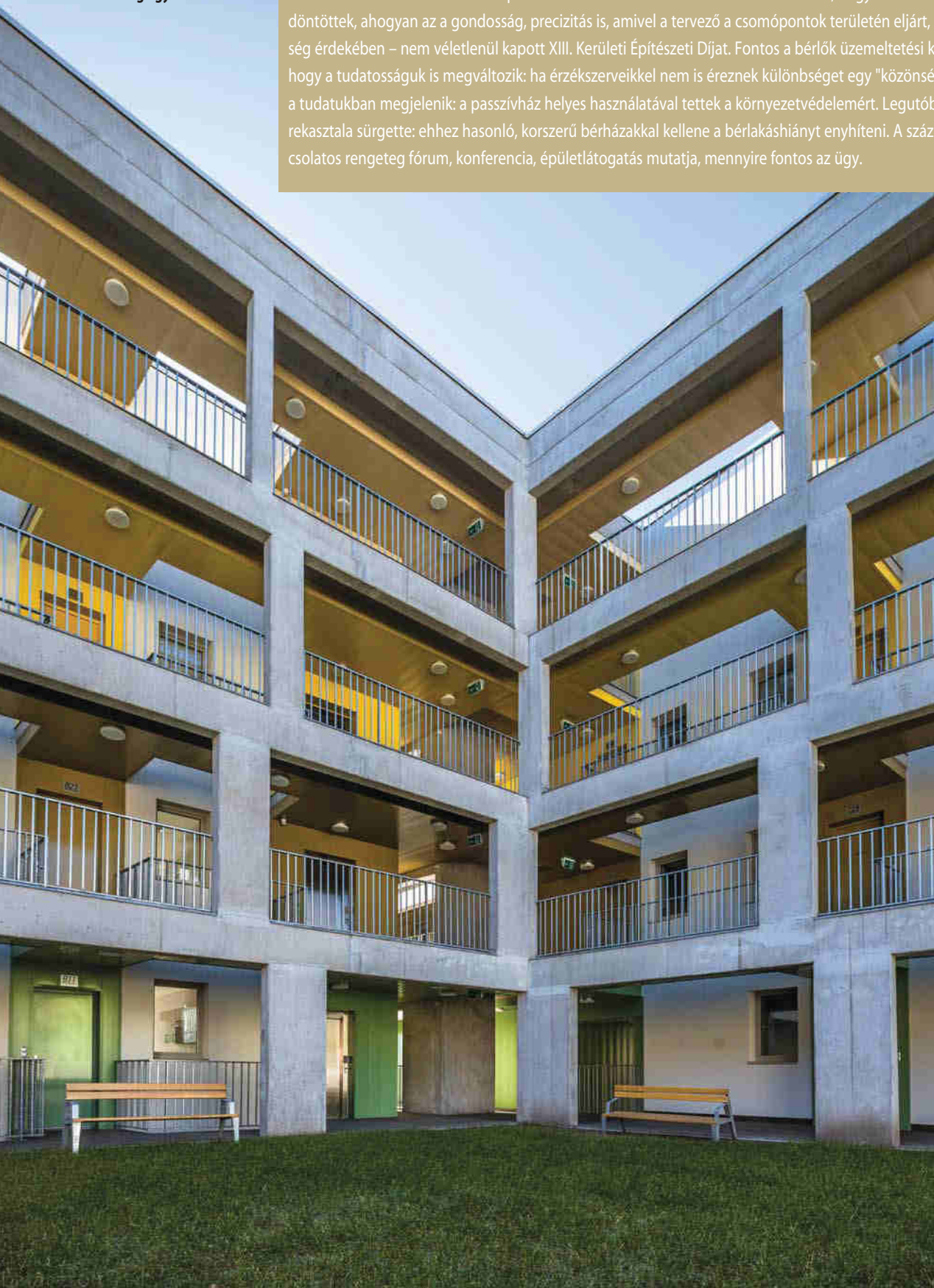
Fotó: Batár Zsolt, Szentirmay Tamás

A vakolt fehér tömeget vasbeton födém és pengéfal keretezi. Az utcai látványt meghatározza a vizuálisan nyitott, de funkcionálisan zárt végű közlekedő. Innen mintha hiányozna egy lépcsőház

Horizontális kapcsolat: a lakószinteket a karcsúsodó pillérek és a fémburkolatok színárnyalatai különböztetik meg egymástól

Az önkormányzatnak nem ez az első példamutató akciója – emeli ki Fegyverneky Sándor, a HuGBC nagykövete: korábban panelházak földhős fűtését oldották meg. Ez a százlakásos passzív bérház országos szinten példamutató: évtizedek óta nem épült ilyen méretű és színvonalú bérház, pedig valaha, a századforduló táján rengeteg korszerű bérház létesült Budapesten. Az önkormányzat – nagyon helyesen – a példamutatást tűzte ki célul, nem a megtérülést, ami a piaci árul-lámszások és rezsicsökkentés közepette nehezen is lenne kalkulálható. Példamutató, hogy minősített passzívház mellett döntöttek, ahogyan az a gondosság, precizitás is, amivel a tervező a csomópontok területén eljár, például a légtömör-ség érdekében – nem véletlenül kapott XIII. Kerületi Építészeti Díjat. Fontos a bérlők üzemeltetési képzésén túl az is, hogy a tudatosságuk is megváltozik: ha érzékszerveikkel nem is éreznek különbséget egy "közönséges" lakáshoz képest, a tudatukban megjelenik: a passzívház helyes használatával tettek a környezetvédelemért. Legutóbb a BKIK bérház-ke-rekasztala sürgette: ehhez hasonló, korszerű bérházakkal kellene a bérlakáshiányt enyhíteni. A százlakásos épülettel kap-szolatossá rengeteg fórum, konferencia, épületlátogatás mutatja, mennyire fontos az ügy.

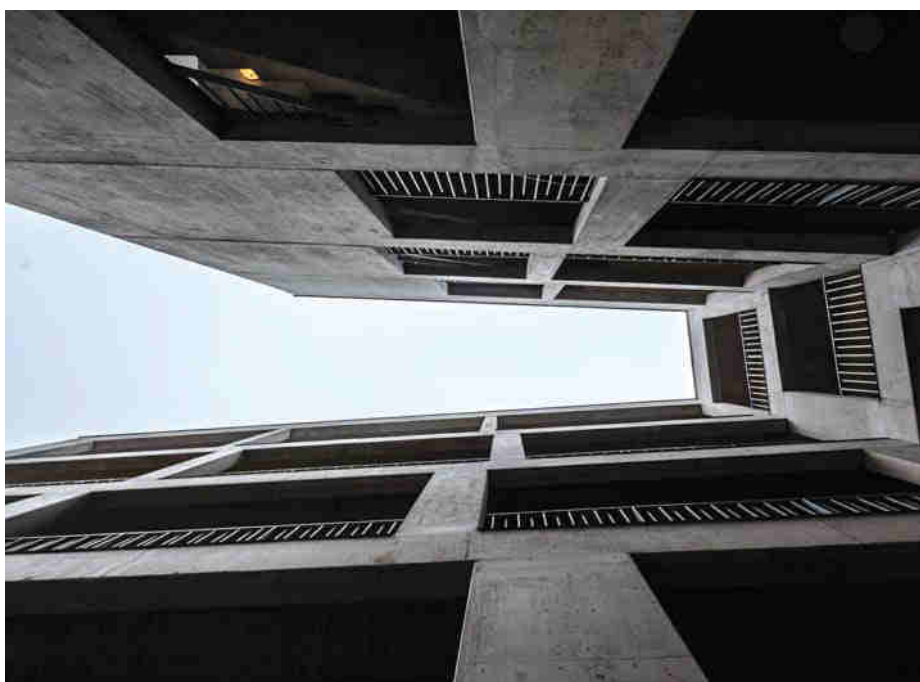

Vertikális kapcsolat: az összetartozó lakástípusokat az áttört függőfolyosó és a tömör homlokzat közti távolság, vagyis a bejáratokhoz vezető hidak hossza alapján lehet felismerni

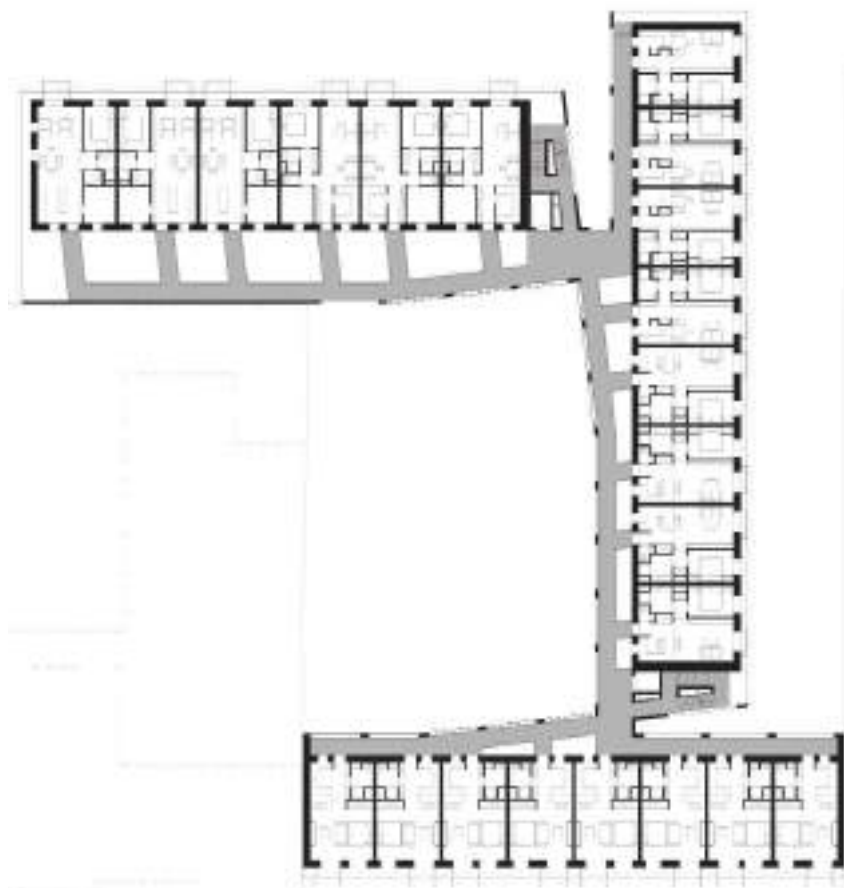

Galériaközökben keletkező tér

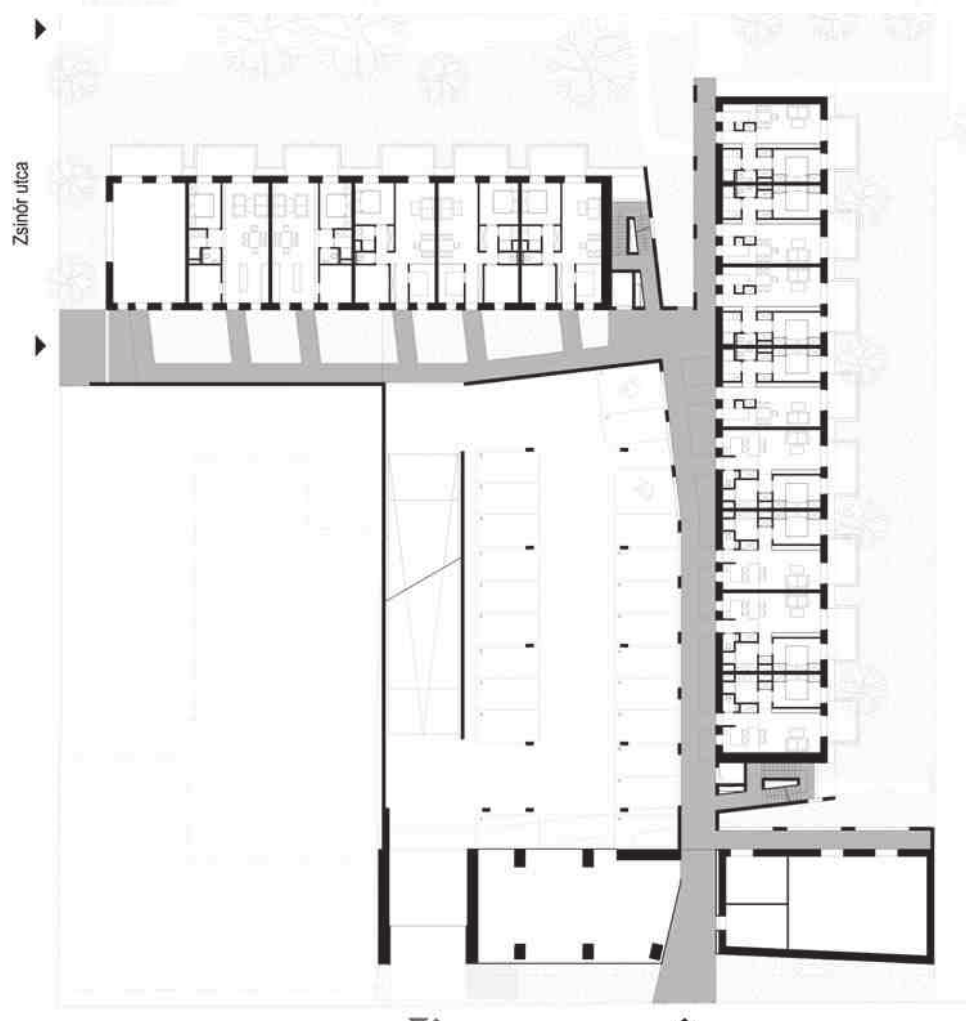
Függőfolyosó
és lépcsőház
találkozása

Általános emeleti alaprajz

Függőfolyosó

Földszint alaprajz

A large grid of 60 small photographs, arranged in 6 rows and 10 columns, showing various balconies and windows of a modern apartment building. The balconies have metal railings, and some have glass or white panels. The background of the grid is a light, neutral color. The text 'MADÁR-KALITKA' is overlaid on the left side of the grid, and 'Szociális lakások, Nantes' is overlaid on the right side. The bottom of the image shows a wooden deck or floor.

MADÁR- KALITKA

Szociális lakások,
Nantes

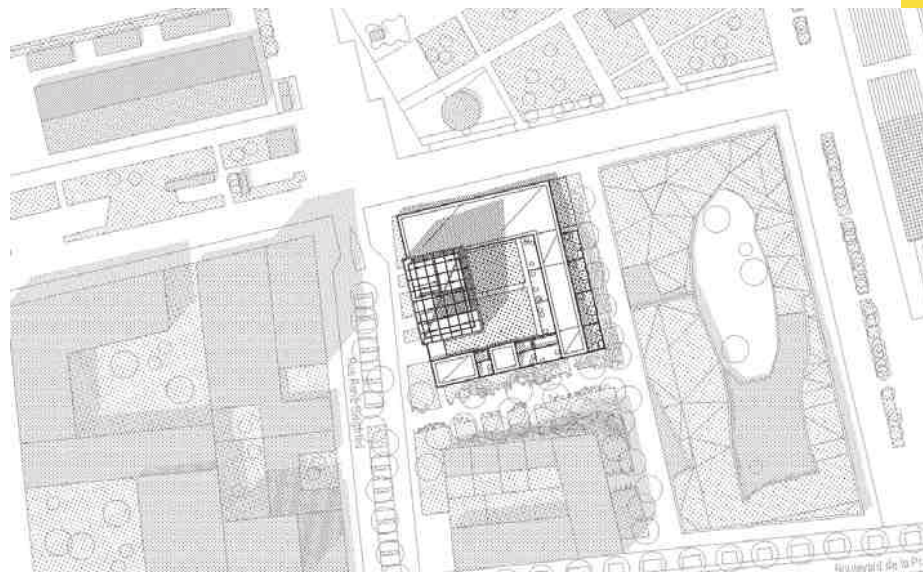

Nantes szigete az új tömbökkel, előtérben a műhelyekből átalakított, a „gépóriásoknak” is helyet adó vidámparkkal

Elsőre a Ferencz Marcel-féle DEM-re hajazó rácsosn akadt meg a szemem, pedig az épület igazi trükkje a földszinttel való bánásmód. Polgárközpontú ház, elkötelezett önkormányzat.

Talán Dominique Perrault és Francois Grether 1994-es javaslatával kellene kezdeni a történetet, vagy talán még tíz évvel korábban. A nyolcvanas években szűnt meg a hajógyártás és a kikötő Nantes-ban, a Loire szigetén. A kikötő és a hajóépítés funkciót a Loire torkolatánál, innen hatvan kilométerre fekvő Saint-Nazaire vette át, mivel a mai, nagy merülésű, óriási hajók csak ott építhetők meg. Nantes-ban pedig ötletelés kezdődött – körülbelül úgy, mint nálunk a Hajógyári-sziget esetében – hogy mi történjen a szigettel, amit addig Beaulieu-szigetnek neveztek. A mi Margit-szigetünkénél kétszer hosszabb és szélesebb, több kisebb sziget fokozatos egyesítésével kialakult sziget sorsa alapvető fordulatot vett. Perrault-ék a vegyes beépítés mellett középületek elhelyezését és a korábban széttagolt területek egységesítését javasolták, valamint felvetették, hogy a gyökeres átalakulás jegyében a terület ezentúl a Nantes-sziget nevet viselje.

Az alapos urbanisztikai előkészítés után 1999-től Alexander Chemetoff és Jean-Louis Berthomieu irányította a sziget fejlesztését¹. Szakítva a bevett urbanisztikai gyakorlattal nem készítettek sem szabályozási, sem beépítési tervet, sőt látványterveket sem. A „nyílt végű” tervezési metódus tervezési útmutatókra és etikai-esztétikai alapokon álló felmérési, monitoring és beavatkozási eljárásokra támaszkodik². Számtalan érdekes projekt megvalósulhatott itt: hangárokból alakították ki a közösségi kert rendszerű üvegházat, vidámpark-féle épült óriás gépállatokkal (ez utóbbiakról szól az idei budapesti filmnapokon is bemutatott *Nantes szigetének gépóriásai* című film). Ide telepítették a városi bíróságot, épült 4400 lakás (negyede szociális), ugyanekkora alapterülettel irodák, különböző oktatási intézmények az óvodától a főiskoláig, kulturális és sportlétesítmények, hidak, valamint megújult 51 hektár közterület.

A másfél évtizede tartó (és körülbelül még ugyanennyi ideig folytatódó) fejlesztésnek már vannak gyümölcsei: 2003-2004 körül Nantes számtalan lakhatósági, fenntarthatósági elismerést kapott, és 2013-ban az EU Zöld Fővárosa is volt. A fenntarthatóság és az ökológus szemlélet az, ami a Ferencz Marcel-féle debreceni DEM épülettel³ összeköti vizsgálódásunk tárgyát – túl a formai hasonlóságon.

A párizsi Antonini Darmon Architectes iroda által tervezett „Oiseau des Iles”, azaz „Madársziget” épület már első pillanatra kettős hatású: a fehér, minden homlokzaton körülforduló rácsos „lakótorony” alatt faburkolatos talapzatot képező lepenyépület húzódik, mely szinte beüppedni látszik a fehér rácszat alatt. A rácszatba tervezett esetlegességgel kerülnek zárt, árnyékolós vagy nyitott mezők, a teljes rácszat pedig erős gesztussal egyetlen magaspontra tör. Az acél rácszat tulajdonképpen árnyékoló, egyfajta modern tornác, folyamatos terasz – mégsem függőfolyosó, hiszen belső közlekedőből nyílnak a lakások, de tartószerkezeti szerepe nincsen. A tető kellemes művi tája a teraszokon kívül még a gépészet és a napelemek elhelyezésére is módot nyújt.

Helyszínrajz:

az új beépítés a régi telekosztást követi

Építész:
**Antonini
Darmon
Architects**

A lepényépület (ez étterem redőnyei még zártak) és a „räültetett” lakótorony

Az északi homlokzat

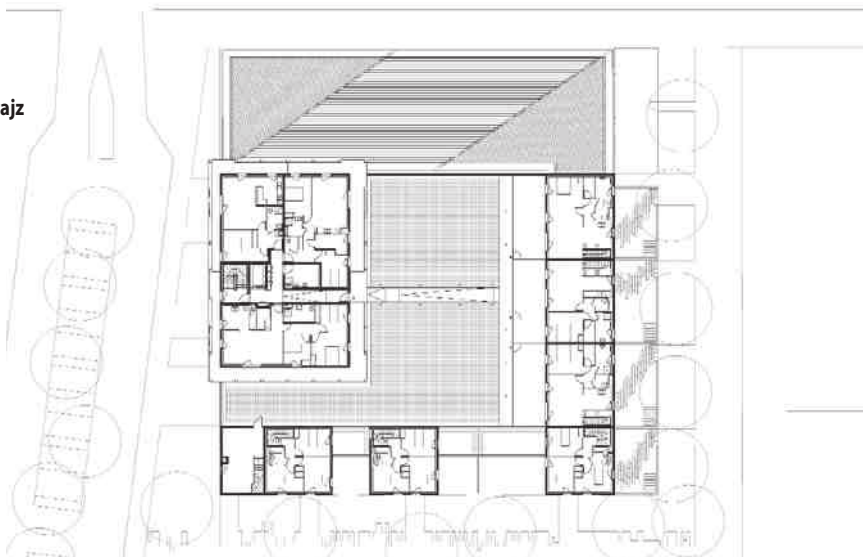
A parkoló jobb oldalon látható tömbjét kétszintes „sorház” keretezi, itt ennek kiskertjébe látunk

A lepényépületbe, a torony alá kerültek a kiszolgáló-helyiségek (például kerékpártároló, mosoda), középre a 36 állásos parkoló, amit sikerült minden irányból elrejteni. Az északi fronton egy jókora üzlethelyiség (most étterem) kapott helyet, míg a déli-keleti oldalon kétszintes lakások, sőt, szinte sorházak készültek. A harminc lakásból hat található itt, valamennyinek van földszinti kiskertje és emeleti terasza, szinte csak a közös garázshasználat köti őket össze a többi lakóval. Itt érhető tetten, hogy az esztétikát nem áldozták fel az energiatakarékoság oltárán: a kompakt lakótömbhöz képest itt nyilván nagyok a lehűlő felületek, cserébe viszont nagyon jól lakható, kellemes lakások jöttek létre, és a tömb egésze is kellemes látványt nyújt.

Csanády Pál

Emeleti alaprajz

1. Braae, Ellen: „Île de Nantes – Designerly Ways of Recognition”, in Ila Berman és Edward Mitchell (eds.): *101st ACSA Annual Meeting Proceedings. New Constellations, New Ecologies*. San Francisco 2013 (ISBN: 978-0-935502-84-8), pp. 73–80.
2. Chemetoff, Alexandre: *Le Plan-Guide (Suites)*. Archibooks Sautereau, Párizs 2010.
3. Lásd Csanády, Gábor: A szentély kutatása, a kutatás szentélye. Fenntartható Épület-energetika Információs Központ, Debrecen. *Metszet* vol. 4, no. 6 (2014), pp. 10–17.

Földszinti alaprajz

A lépcsőépület teteje farácsos „műtáj”

Építető: Nantes Habitat
Építész: Antonini Darmon Architects
Munkatársak: Claire Archimbaud, Daliana Vasilache
Fotó: Alexandre Wasilewski

PÁRHUZAMOS TÖRTÉNETEK

Építészlakás és világi kolostor Steyrben

Sem a jó kilátás, sem a feltűnés nem volt lényeges szempont. Megközelítés a folyópartról

Építész:
Hertl
Architekten

Steyr elővárosának határát hajdan vámház jelölte. A város orsó alakú piacterére vagy a Lamberg kastélyba árut szállító kereskedők itt fizették meg a forgalmi adót, mielőtt az Enns folyón átkeltek. A kereskedelmi utat egykor műhelyek szegélyezték. Ma innen nem messze működik Steyr régi autógyára, amelynek összterülete meghaladja a történelmi városét. Az ipari táj küklöpszának szigorú tekintetét a folyóparti házak szelídjítik emberarcúvá, de mindez ma már nem elég: a város visszakívánja sokszorosán felülírt, középkori léptékét.

A múzeumok, üzletek és vendéglátó egységek elidegeníthetetlen, csaknem kizárólagos látványosságai lettek a történelmi városnak, ami általánosan szólva, nemcsak az osztrák kisvárosra igaz. A település szövetét meghatározó használat folytonosságára nem ügyelnek. Az életnek egykor keretet adó, de mára kiüresedett színpalak fizikai karbantartása egy-egy monopolizált üzenet kifejezését szolgálja.¹ Emiatt rend szerint valóságosabbak és érdekesebbek azok a külterületek, ahol a közhelyek kevésbé termelődnek ki, így a maradványok funkcionálisan gazdagabb interpretációjára van esély.

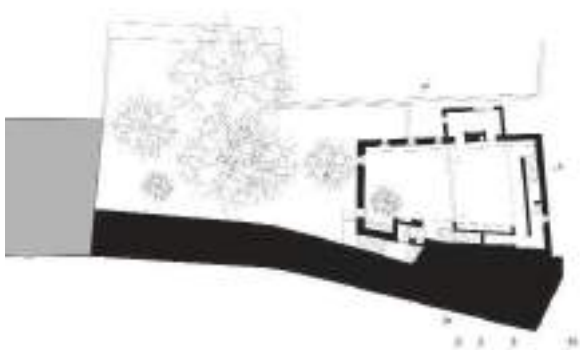
A steyri vámház épp ilyen helyen áll. Megfogható emlékek hiányában, és a centrumtól mért relatív távolság miatt a vámházmúzeum és kávézó ismert képletét itt nem lehetett alkalmazni. A romokra – aktuális kifejezéssel élve – nem épülhetett nemzeti emlékezetpolitika.² Ami mégis megkerülhetetlen, az a bontott anyag, a régiség jelenléte az érzékek szintjén. Talán nem is maga a

matéria, a kő és tégl színe, textúrája volt érdekes, hanem a csupasz romok mulandósága. Az anyagi minőségtől függő érzet és tér hatalma, a magával ragadó üresség, a már-már szakrális tapasztalat.³

A *genius loci* a jelenből szerzett benyomásokon alapszik, ami még megfoghatott állapotában is valóságos. A megrendelő és az építész – aki ez esetben egy és ugyanaz – megérthette ezt, hiszen e megfogható benyomás segítségével, szűkmarkú elvárásoktól és tervezői prekonceptióktól sem akadályozva, képes volt rátalálni a helyből táplálkozó új funkcióra. Így lett a városi teresedés felől beton védfalak mögé rejtőző, de a folyó felé kiterjedélyesedő épületből alkalmi vagy hosszabb elvonulásra alkalmas lakás, és több is annál. Tervezői a róla megjelent közleményekben⁴ egyaránt emlegetik kerti menedékként, laboratóriumként és klauzúraként: egyfajta világi kolostorként⁵. Mintha a kontemplatív csend utáni vágyat fogalmazták volna meg benne, amely egy egészséges világ természetes része, nem csak néhány szerzetesközösség kiváltsága kellene, hogy legyen. A korábbi vámházból csak a kétszintes kerítőfalak maradtak épen, melyek most védőernyőként szegélyezik az új ház belső udvarát. A kerítés, a zöld és a főfalak hármasságában tényleges elszigeteltséget élvezhetnek az idelátogatók. Az egymásba ágyazott körök határait észak felé a folyó tágtja ki. A természet szerves „építőanyaga” és a helyben talált kő-tégla vegyesfalazatú térhatárok kiegészítéséhez időtálló szerkezetre esett a választás.

Emeleti és
földszinti alaprajz

A történeti rétegeket és nyílás-architektúrát maradandó jelenkori szerkezet értelmezi. A fedetlen enteriőr másodlagos olvasata egy kolostorudvar

Az új monolit látszóbeton épületrész a meglévő háromcellás boltozott pincére terhel. A tervezők egy téglalány alakú tömegben fogalmazták meg elképzeléseiket, amely a „ház a házban” koncepció alapján illeszkedik a befogadó szerkezetbe. A hozzáépítés részben a vámház kerületén belül marad, részben áthatja, aminek egyszerre van geometriai és az anyaghasználat folytonosságára vonatkozó tartalma. A modern kubus a folyó irányában konzolosan túlnyúlik a régi falakon, ugyanakkor a vasbeton megjelenik a befoglaló épület koszorújaként, a teraszok mellvédfalaként, valamint a galériát és a különböző szinteket összekötő lépcsőzet anyagaként. Így összefonódik az új a régivel – az előbbi megőrzi az utóbbit

–, de az időrétegek nem keverednek össze. A határokon találkozó két anyag korok közti mezsgyét jelöl. A köztük feszülő folytonos élek időbeli intervallumokra emlékeztetnek. A hely atmoszféráját az architektonikus egység és fizikai sokféleség kettős játéka határozza meg.

A Haratzmüllerstrasse felőli védfal bejáratát a telek szegletére áthelyezett régi sírhely fedezi. Az épület másik megközelítése a parti fövényen és teraszokon át, az egykori tutajrév felől kínálkozik. Az utóbbi látványos útvonalat jelöl ki a ház körül, de távol esik a forgalomtól. Mindkét esetben nyilvánvaló az archimédész üzenet: „Ne zavarj köreimet!” Ha a látogató mégis úgy dönt, hogy feltárja a rejtett birodalmat, három irányból léphet

Belső távolságtartás külső igazodással: látkép az Enns oldalágáról

Folytonosság térben: a falazat és tagolóelemei kívülről bekúsznak az térbelésőbe. Folytonosság időben: régi és új szerkezet egymást gyámolítják

Lépcső az épület gerincét alkotó fényakna mentén. A téglaméretű nyílások az egykori vámház építőelemeinek lenyomatai a vasbeton kísérfalon

Kilátás a folyóra a történeti épület határain konzolosan túlnyúló dolgozószobából

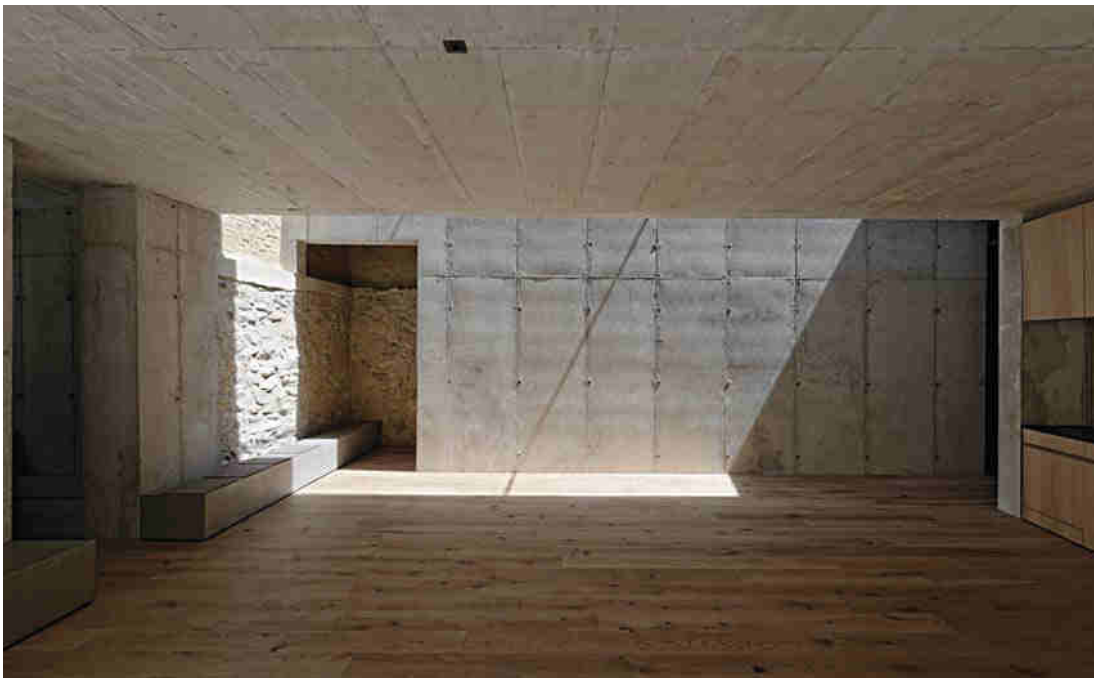

be: a fövény felől az újkori pincébe, a házat megkerülve a „klastromudvarba”, vagy az utcáról leereszkedve az emeleti előtérbe. A fő feltárási irányt az utóbbi jelenti, de mindhármat érdemes végigkövetni.

A háromcellás boltozott pince szélső traktusán bejutva, szemközt egy lépcső vezet az udvarba, amely a kert felől felhasad. E nyíláson, a korábbi földem és párkány vonalában koszorúkkal merevített erődfalak ablakain bekúszik a kert. Az udvarban monasztikus mintára ültetett szoliter fa nem képez hangsúlyt; a kapu előtt állva csak a tér védettségét fokozza. Innen a pincelépcső vonalát folytatva könnyűszerrel kijutunk a utcai védmű teraszára, habár a felfelé vezető út házon belül is folytatható. A földszinten felkőnyedő vasbeton kubus leheletfinoman kapcsolódik az udvarhoz. A kültér szinte töretlenül folytatódik a fedett enteriőrben: a vegyesfalazat és a lábatként ható beton pihenőszáv az üvegre ügyet sem vetve lép be a nappaliba. A falazat csak azon a helyen szakad meg, ahol a kubus konzolosan túlnyúlik a vámház falazatán. A faláttörésben őrt áll a kandalló, amely egyúttal fontos szerkezeti teherhordó elem. A mögötte nyíló kisebb helyiség többféle értelmezést is lehetővé tesz. Nagy négyzetes ablaka az Enns oldalágára néz, de a fény-mennyiség kedvéért további két kisebb ablakot vágtak rajta. A cella délutáni pihenésre és reggeli munkára egyaránt alkalmas.

Egy szinttel feljebb ugyanezen kiugró tömegrészben a nagy ablaknak már nyoma sincs, ami hálósobaként jól definiálja az emeleti helyiséget. Hogy ide feljussunk, először vissza kell térni a nappaliba. Az utóbbi az udvarral egyesítve szalonként is használható. A hűvös tér végébe beépített konyhabútor, a fapadló, a beton- és kőfalazat tökéletesen összeértek. Az anyag textúrája és a szerkezet geometriai törései dominálnak a bútorrészletek helyett. A tér egységes, széles és mély. Belső határánál már elveszne benne az udvarról beszűrődő fény, de a tető ezen a vonalon felhasad, s a második szint földemének magasából új, közvetlen fényforrás támad. Az így keletkező fényakna az épület egyszerre függélyes és vízszintes gerince. A szerkezet erővonalai itt összefutnak a sűrűfénynyel, a betonvarratok és téglafugák rajzolta mintázat vektoraival. Az aknával nagyjából azonos alapterületen, a zárófal oltalmában egykarú lépcső indul az emeletre. A lépcsőház az akna világosságából téglaméretű áttörések által részesedik. A választott nyílásforma a lecsupaszított historikus falazat építőelemét metszi a nyers kortárs szerkezetbe.⁶

Az emelet nyugalma zavartalan. Ablaksejtjei a tömeg tengelyében és oldalán, az udvar felől nyílnak elszórtan. A szobákat nyitott, áramló terekben képzeltek el a tervezők, hasonlóan a nappali-dolgozó kettőshöz. Csak néhány bútor és könnyű válaszfal jelent belső határvona-

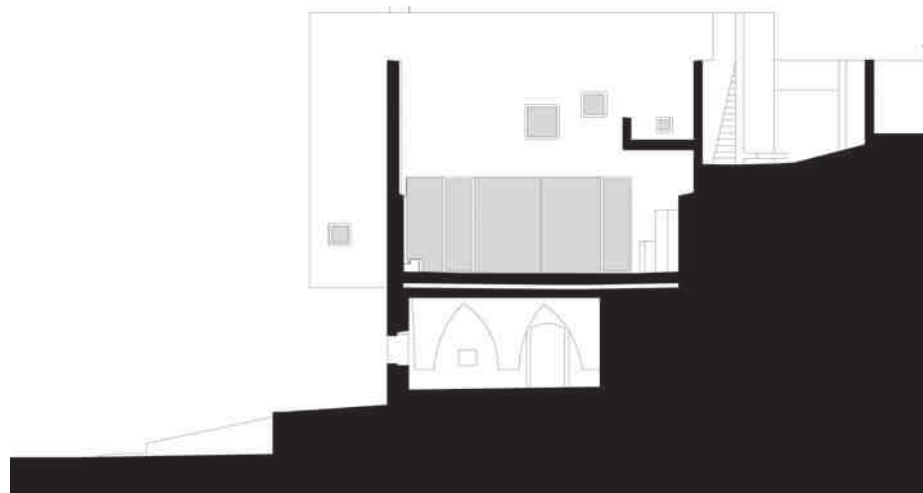
A történeti falazatot átható vasbeton kubus a belsőudvar felől

Játék az elemekkel: fény és textúra dominanciája a nappalit és étkezőt egyesítő központi térben

lat, így világos marad a helyiségeket felfűző folyosó, melynek még vonal menti padlófénye sem mesterséges. E nyílás a lépcsőház bevilágítóinak párja a középső fényakna innenső felén. A két hosszanti fal közötti fordulóban belső rálátás nyílik a földszintre – ez már-már középülethez illő gesztus –, de itt található az előtér is, ahonnan a bejárat ajtóhoz jutunk. A bejáratot innen is elkerülhetjük volna. Az előtetővel védett porta mellett jobbra méreletes vízgűjtő vályú található. Párhuzamos jelentésrétege ennek is van, ami a házszenélybe való belépés rég elfeledett kultuszával függhet össze. Végeredményben ez a részlet is engedelmeskedik a terv koncepciójának, amely a párhuzamos olvasatú térhasználat által fejti ki hatását. Az épület fontos tanulsága, hogy az információval telített térhez olykor a kifejezéstartalannak tűnő egyszerűsége, az elkezdett és akár funkcionálisan is nyitva hagyott⁷ építészeti gondolatot át vezet az út.

Katona Vilmos PhD

- 1 Mindezért Steyr nem hibáztatható, hiszen globális jelenségről van szó, lásd Boyer, M. Christine: „Collective Memory Under Siege: The Case of 'Heritage Terrorism'”, in C. Greig Crysler – Stephen Cairns – Hilde Heynen (eds.): *The SAGE Handbook of Architectural Theory*. SAGE Publications, Los Angeles/London/New Delhi/Singapore/Washington DC 2012, pp. 325-339, különösen 329.
- 2 Csanády, Pál: Ybl-díj 2015: a kevesebb több. *Tervlap*, 2015. március 14. Hozzáférhető: <<http://tervlap.hu/cikk/show/id/3426>> [utolsó belépés: 2015.03.23.]
- 3 Vukosavljević, Zorán: Anyag és csend, *Építés-Építészettudomány*, vol. 39, no. 3-4 (2011), pp. 243-255. Vö. Batár, Attila: „Kritikai regionalizmus”, in uő.: *Lát-hatatlan építészet. Ab Ovo*, Budapest 2005, pp. 159-164.
- 4 Hertl, Gernot: Garden House Refugium Laboratorium Klausur / Hertl Architekten. *ArchDaily*, 2015. január 30. Hozzáférhető: <<http://www.archdaily.com/?p=592578>> [utolsó belépés: 2015.03.13.]; továbbá Ring, Romana: Gartenhaus in Steyr – noch eine hohe Saule zeugt... *Architektur.aktuell*, no. 417 (2014), pp. 90-101.

ly.com/?p=592578> [utolsó belépés: 2015.03.13.]; továbbá Ring, Romana: Gartenhaus in Steyr – noch eine hohe Saule zeugt... *Architektur.aktuell*, no. 417 (2014), pp. 90-101.

- 5 A kifejezést Hannes Böhringer használja a modernizmus aszketikusságával szemben megfogalmazott kritikájában, lásd: H.B.: *Szinte Semmi. Életművészet és más művészetek* (ford. Nádori Lidia). Balassi Kiadó – BAE Tartóshullám, Budapest 2006, pp. 63-71.

- 6 Lásd Hertl, Gernot: *id mű*.

- 7 Vö. Hertzberger, Herman: „The Habitable Space between Things”, in uő.: *Lessons for Students in Architecture* (fourth revised edition). 010 Publishers, Rotterdam 2001, pp. 176-189. Marosi Bálint fordításában magyar nyelven hozzáférhető:

<http://tarsas2010.blog.hu/2007/03/19/a_dolgok_kozti_belakható_ter_herman_hertzberger_02> [utolsó belépés: 2015.03.13.]

Az utcától a parti fövényig (jobbról balra): keresztmetszet az előtérben, az udvaron és a pincén át

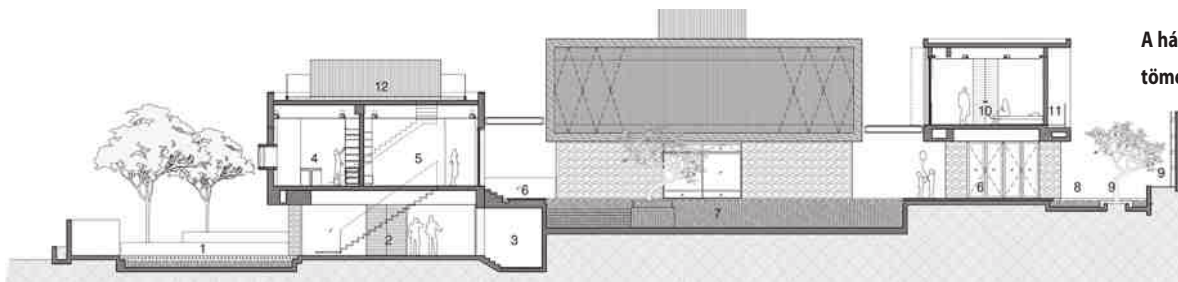
Megbízó: Gernot & Ursula Hertl
Építész: Hertl Architekten
Statika: Hans Sikora
Kivitelező: (szerkezetek) Hinterndorfer Bau (üvegezés) Hayek (tetőfedés) Wanzmann
Gépész: Bogner
Fotó: Walter Ebenhofer

A természet szerves része
az épített környezetnek

Építész:
Diego
Molina,
Maria
Arango

FŐSZEREPEBEN A TERMÉSZET

Jalan Kampong Chantek House, **Szingapúr**

A három egységből álló épület-tömeg hosszszelvénye

Bár az ázsiai városállam építészetét elsősorban a dubaji luxusberuházásokkal vetélkedő és a jóízű határát súrolóan fényűző felhőkarcolók jellemzik, érdemes azonban szemügyre venni egy nagyvolumenű helyi építésziroda portfóliójából a kisebb léptékű projekteket. Az Áziaszerte tevékeny Ong&Ong tervezőiroda mintegy ötszáz építész foglalkoztat. Lakóépületeivel, közöttük a környezettudatos családiházakkal és a gyarmati időkből

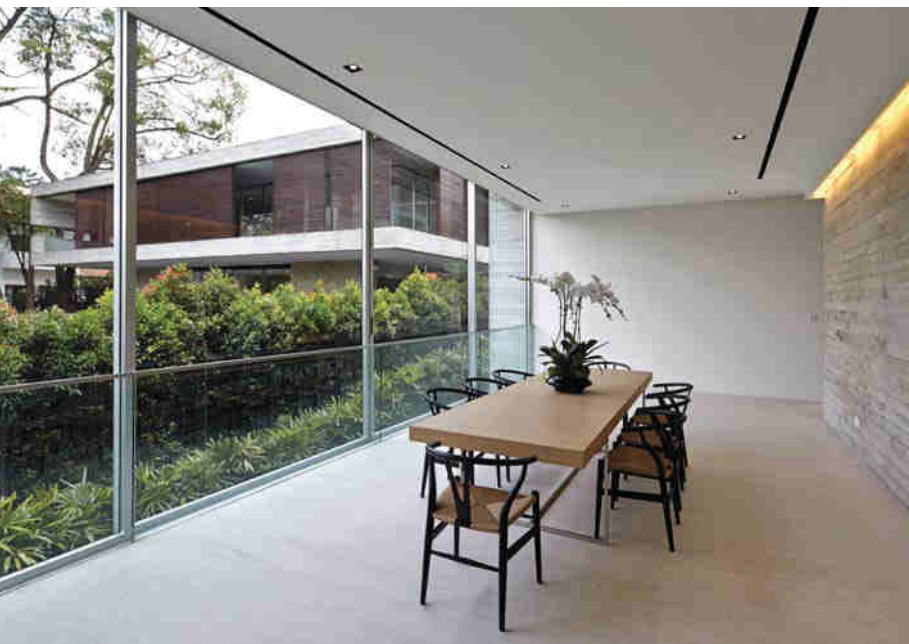
fennmaradt, műemléki értékkel bíró épületfelújításokkal már találkozhattak olvasóink az elmúlt évek során a hazai sajtóban. Valamennyi Diego Molina és Maria Arango kolumbiai építészpáros munkái voltak, ahogy az itt bemutatott kortárs villa is.

A belvárosi forgalomtól távol, a virágzó kereskedelmi központ egyik zöldövezetében, Bukit Timah-ban keresnek menedéket a tehetősebb családok. A soknyelvű és

A mozgalmas épülettömegek és szintkülönbségek látványa esti kivilágításban is nagyon impozáns

Az utca felőli homlokzat zárt, betekintést gátló kialakítást kapott, míg a látszóbeton felületen dekoratívan végigfutó keskeny falamellás sáv szűrt fényt azért enged be, és lehetővé teszi a konyha átszellőzését

A teraszra nyitható étkezőből buja kerten át látható szomszédos villa is az építészek alkotása

Kint és bent határát elmossa a teljes széltében-hosszában nyíló üveg-homlokzat, a külső teraszok és a felette húzódó árnyvető előtetők pedig folytonossá teszik a tereket

-nemzetiségű városállam területén, mely a világ harmadik legyorsabban fejlődő országa, a rohamos ütemű építkezésekkel fokozatosan csökken az őshonos mangrove-erdők élettere. A drága telekárakat pedig sokféle sűrű beépíthetőséggel kompenzálják, így a természetközeli életre való vágyakozás igen releváns. Az állandó, alig ingadozó (átlagosan 30, minimum 20 fokban) hőmérséklet és az év folyamán lényegében pusztán az esős és a száraz évszakot váltakoztató klíma lehetővé teszi az épített és természetes környezet határainak elmosását. Nincs szükség olyan mértékű szigetelésre, temperálásra, mint más, négy évszakai éghajlatokon. Ilyen körülmények közt érthető az a kettős homlokzat, mely nagy, teljesen felnyíló üvegfelületekből és lécezett farácsokból tevődik össze, s így lehetséges olyan egységekre bontott épület-tömegek kialakítása is, melyek közt az átjárás a szabadban zajlik.

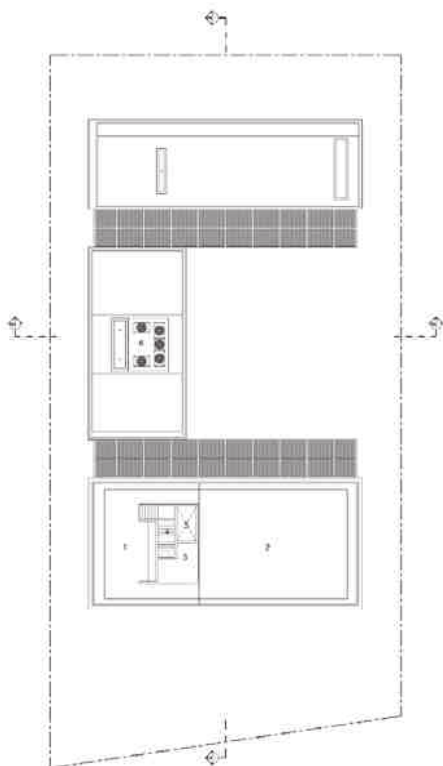
A JKC2-es villa (az 1-es szomszédjában) három önálló blokkból áll, U-alakot formál a medence és a kert körül, s az enyhén lejtős terepen három szinten került kialakításra. Az utca felőli földszinten (mely a medence felől már felszuterén) kapott helyet a garázs, a háztartási helyiségek, egy szabadidős (kondi, mozi, buli) terem és a személyzeti szállítás. Emeletén (pár lépcsőfokkal a medence feszített víztükre fölött) található a tágas nappali, a konyha és az étkező, míg a lépcsőház mentén egy világítódvarban szabadtéri zuhanyzó és vendégmosdó is épült. Az első egység zárófödeme járható terasz, illetve

A félemelet alaprajza

Az alagsor alaprajza

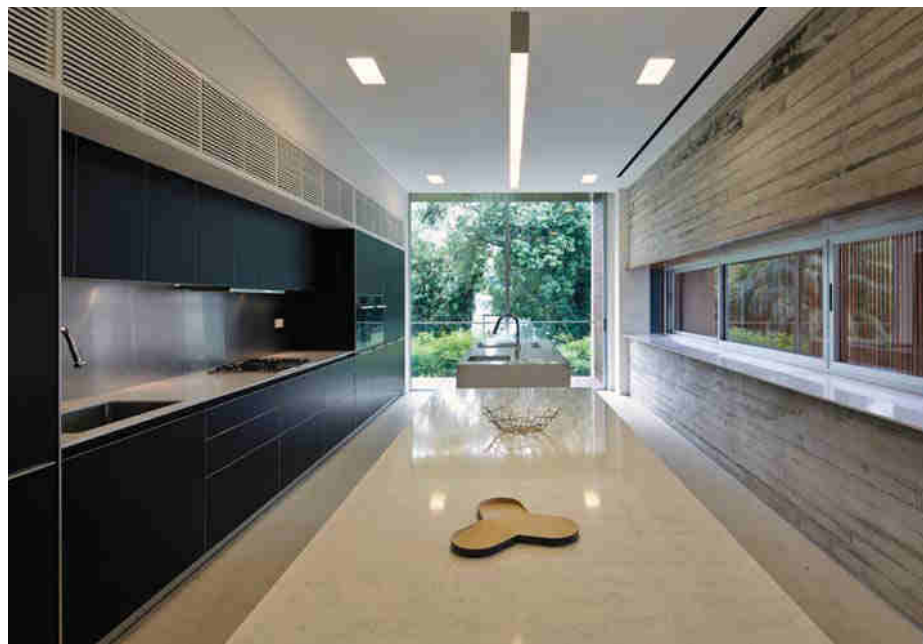

A tetőszint alaprajza

Az emelet alaprajza

zöldtető. A középső egységben a medence mentén egy saját fürdővel, gardróbbal rendelkező, kényelmes hálót találunk, mely feltehetően a nagyszülőké, míg az emeleten két kisebb hálót alakítottak ki a gyerekeknek, szintén saját fürdővel, gardróbbal. A harmadik blokkban alul egy nagy szabadterei terasz csatlakozik a medencéhez, melynek egyik oldalán saját fürdővel rendelkező vendég-háló várja a vendégeket, míg másik oldalára házi szin-

padot terveztek. Az emeleten van a szülői suite a kisebb családi nappalival és a főhálóval, a hozzá tartozó tágas gardróbbal és elegáns fürdővel, melybe kád és zuhanyzó is került. Hosszhomlokzata, akárcsak a gyerekek részén, befelé végig üvegezett (az intimitást falamellák biztosítják), míg hátrafelé végig teraszos.

Az épületegyüttes letisztult kubusokból építkező minimalista stílusjegyeket követ, az ipusztériális látszóbeton, üveg- és acélszerkezeteket viszont terméskővel és trópusi faanyag használatával tették otthonosabbá. Az enteriőrök berendezése puritán, dekorációmentes, a hangsúly a természet látványán van, mely valamennyi helyiségben jelen van, s a japán zen nyugalmat árasztó kompozícióira emlékeztet.

Nyáry Erika

A teljes hosszanti falként kiképzett konyha alagúthatású tere a természetes fényben nyíló zöld tájképre irányítja a tekintetet

Építésziroda: Ong&Ong

Vezető tervezők:

Diego Molina, Maria Arango

Építész munkatársak: Linda

Qing, Lee Cheow Yeh, Julius

Daguio Caramat, Camilo Pelaez

Nino, Tomas Jaramillo Valencia,

Ryan Manuel

Fotó: Aaron Pocock / Ong&Ong

A fürdők kialakítása sem kevésbé igényes, anyaghasználata, akárcsak homlokzata, éppoly nagyvonalú, mint az egyéb lakóhelyiségeké

A HOMLOKZAT MINT ORNAMENTIKA

Józsa Dávid szigligeti nyaralója

Bejáratí nézet egy soproni,
Festő közí ház homlokzatemlékével

Kert homlokzat

Oldalkert, kereszt szárny

Józsa Dávid szinte veszélyesen fiatalon robbant be a hazai építészeti életbe, és vált egy szűk egyetemi körön kívül is híressé, amikor 2001-ben Farkas Máriával és nővérével, Józsa Ágotával megnyerték a soproni zeneiskola átalakítására kiírt tervpályázatot.¹ A hosszúra nyúlt egyetemi évek megkoronázása volt ez a terv, amely Józsa Ágota diplomamunkájának beépítési ötletére épült. Nem valószínű volt, ha nincs a jó kapcsolat Farkas Máriával, a lakótanszék akkori konzulensével, akinek irodájában kisebb nagyobb megszakításokkal, de már évek óta dolgozott az egyetem padjait 1993 óta koptató Józsa Dávid. Az ő diplomamunkája és a zeneiskola tervei párhuzamosan készültek, az utóbbi osztatlan sikere² pedig biztos pesti karrier ígéretét hordozta. Józsa azonban egy hosszú németországi nászút után úgy határozott, hogy szülővárosában, Sopronban indítja el irodáját. A családi szempontok mentén meghozott döntés persze hordozott kihívásokat. Bizonytalan volt, hogy a kamasz- és gyerekkori barátságok elegendőek lesznek-e egy önálló műterem alapításához, továbbá azt sem lehetett pontosan felmérni, hogyan fogadja a kisváros rendkívül zárt építészeti közössége a visszatelepült. Az első pár év – érthetően – küszködésekkel telt. Az egykori barátságok ugyan hamar újjáéledtek, ám idő kellett ahhoz, hogy a helyi tortából Józsa Dávid is kihasználja a maga szeletét.

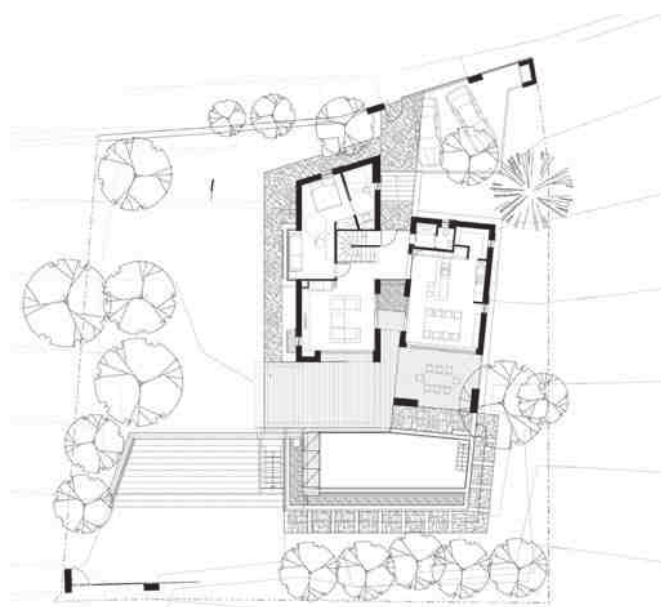
Sopron kortárs építészete tűnékeny jelenség: hosszú árnyat vet rá a Tűztorony, és szinte elenyézik az egyben maradt és jó karban tartott Várkerület barokk épületállománya mellett. Annak ellenére, hogy Winkler Gábor és Kubinszky Mihály rendkívül alapos gyűjtemények formájában adta közre a világháború utáni építészet emlékeit, a modern Sopron ma nem létezik. Az építészet-emlékezet és -tudás vakfoltján helyezkedik el, de nem része a helyi önképnek sem. Hiába segítette a modern építészet megerősödését Winkler Oszkár és Kubinszky Mihály³ tevékenysége, örökségüket és a modernitás eszméjét nem tette sajátjává az utókor. Csodák pedig lennének: Kissné Nagypál Judit a szocmodern egyik félretribuírt remekművét építette fel a Várkerület peremén, a közeli Weininger borászat Balfon éppily építészeti fekete lyuk: nemhogy hatását, de nyomát sem lelteni a borászatokról folytatott hazai diskurzusokban.

Hasonlóképp enklávába zárt a város építész-közössége is. Winkler Oszkár 1948-ban szervezte meg a Soproni Tervező Vállalatot, amelyet később a Győr-Sopron Megyei Tanács Tervező Vállalata (Győriterv) kebelezett be, hogy a nyolcvanas évek második felétől végül keltetőül szolgáljon a mai, független irodák számára. Józsa Dávid és az archi.doc színrelépését fogadó zavar leginkább abból táplálkozott, hogy nem volt addig példa arra, hogy soproni építész ne a helyi mester-tanítvány hagyomá-

Hátsókert

Építész:
Józsa Dávid

nyok alapján, ne a helyi vállalatok örököseként indítsa el karrierjét.

Az irodaalapítást követő csendesebb évek mindezen nehézségek ellenére sem múltak el újabb siker nélkül. A soproni villanegyedbe 2004-ben épített fa-tégla architektúrájú, félnyeregvetős FW-házat komoly szakmai elismerés fogadta.⁴ A Turányi Gábor és Karácsony Tamás villának értő, távoli visszhangjaként megjelenő épület a grafikus részleteivel, intelligens ornamentikájával már akkor kijelölte azokat a trajektóriákat, amelyek mentén Józsa Dávid építészete fejlődött. Ezek az irányok egyfajta lírikus modernizmus, érzelmes racionalizmus felé mutattak, amelyben a spekulatív döntések mellett meghatározó hangsúllyal szerepeltek az anyagválasztással és részletképzéssel járó, ízlésvezérelt megoldások. Ez a dinamikus, a fokozatosan terebélyesedő életművet sikerrel hajtó egyensúly már megjelent a zeneiskolánál is, de éppígy érzékelhető egy 2005-ös, a Balfi Kastélyfürdő kertjébe helyezett fogorvosi pavilonnál. Hasonló elvek mentén szerveződik az itt bemutatott szigligeti nyaraló is, amelyet a parttól kicsit távolabb, az Aranykagyló idilli völgyében építettek föl.

A megbízó olyan épületet szeretett volna, amely a nyaraló funkció ellenére a családi házaktól általában elvárt kényelmi szolgáltatásokat képes nyújtani. Nappali, étkezőkonyha, vendégáló és külön fürdőszobák: a helyiségszám a méret irányából azonban már szétfeszítette azokat a kereteket, amelyeket a műfajtól megszokhattunk. A megoldás ismét egy kettősségből eredt: míg az enteriőrt Józsa egy pontosan körülhatárolható koncepció mentén alakította ki, addig a külső inspirációjaként egy soproni ház szolgált. Az Ikva patakra néző, kétbütiű jövevény a soproni zsánerképek szinte állandó szereplője. Magától értetődő természetességgel hordozza az átalaki-

tások és rombolások minden nyomát és vezeti be az ívekkel kitámasztott Festőközt, amely maga a középkor. Sosemvolt jelenet egy török dúlta, tatár égette horizonton: szippantás a jóból. Példázat arra, hogy milyen is lehetne a magyar kisváros, ha a történelem békésebb fordulatokat vett volna tájainkon. E festőközi szituáció tanulságait elemezve Józsa Dávid már kereste egy ideje az alkalmat, hogy kiépítse magából rokonszenvét. Erre ezen a Kamon-kő alatti telken került sor.

Az építési előírások itt is a „magyar ház” típusát szabályozták le, ám a telek formája lehetővé tette azt, hogy a ház kis szögtöréssel, két bütiűvel forduljon az utca felé. Az épület kettő, pációval összekötött tömegre bomlik a hátsó kertben, felvetve az egység vagy oszottság kérdését. A tervezői szándék a belső tér koherenciáját követő, egységes tömeg ideáját kergette. Úgy vélem, hogy ezzel egy olyan konfliktus jött létre, amelyet igazándiból nem sikerült megoldani. A ház legszenzációsabb húzása ugyanis az, hogy belül nem érződik tagoltsága. Józsa sikerrel valósítja meg fogalmi ötletét, és alakítja a belsőt olyan szivacsjellegű képződménnyé, amelyben minden lakó tud a másik jelenlétéről még akkor is, ha épp nem tartózkodik az illetővel azonos szobában. Egyszerű eszközökkel megvalósuló átlátások és galériák, üvegezések és felnyitások teszik otthonossá és egyneművé a belsőt, amelyről – azon kívül, hogy jó, hogy működik – szerencsére nem is tudunk semmi mást elmondani. Benn nem érződik az épület osztott tömege, nem merül föl, hogy a dolog másmilyen is lehetne, így a ház kettős természetének dramatizálása is elmarad. Nem ragozom tovább: úgy jó, ahogy van. A külsőben viszont két hagyomány nyúzza egymást: az egyik az öröklött, vagyis a duplabütiű felvállalásával megjelenő osztott tömeg, a másik pedig ennek tompítása, vagyis az egység igénye.

Annak érdekében, hogy – Józsa Dávid szemében legalábbis – ne essen szét a ház, egy keresztoszárny penetrálja a tetőteret, aminek az lenne a feladata, hogy csavarként vonja össze a két szárnyat. Ehelyett azonban – szerintem – széttúrja a kompozíciót. Az egyes oldalnézeteken olyan új elemeket pakol az egyébként gyönyörű, a „sógorok” építési kultúráját idéző tükörfehér homlokzatokra, amitől azok meg sem közelítik a bejárat tömör, súlyos eleganciáját. Érteni vélem az indokokat: Józsa építész alapgesztussal a bütüre nem formaként, hanem házkövetkezményként és -generálóként tekint, ezért azok mögé házat is akar pakolni. Miközben ezek a bütük elsősorban megejtő kompozíciókként, egy prím szám oszthatatlanságáig egyszerűsödött *motivumként* kerültek ide. Érzésem szerint, ha a külső pusztán azt a feladatot vállalja, hogy egységteremtés helyett beburkolja, körbeölelje a belsőt, akkor megszűnt volna a fenti ellentmondás. Ebben az esetben ugyanis a körbeölelés – jó, nevezzük Bekleidungnak – arra is lehetőséget adott volna, hogy a teljes kontúrsíkot homlokzatméretű ornamentikaként kezelje, és megszüntesse azt a kettősséget, amely a külsőt így, duplaHÁZként jellemzi. Mihelyst ugyanis az oldalhomlokzatok is házméretű ornamentikává válnak: maga a probléma szűnik meg. Fölösleges lesz a keresztoszárny hangsúlyozása, hisz az egységet nem a „csavar”, a „kötés”, a keresztkapocs kénytelen hangsúlyozni, hanem a körülkerítés gesztusa. Bizonyára kihívásos lett volna mindez a kerti véghomlokzatoknál. Itt ugyanis kinyílik a ház, klasszikus hátsótoronác teremti meg az átmeneti tereket. Nagyon más kép jelenik itt meg: a bejárat bütük archaikus zártágát nyitott légzőmegek, perforált felületek helyettesítik. Szerencsés, hogy Józsa Dávid nem kezd el dobozolni, ácsszerkezetekkel bibelődni, így ugyanis megmarad az épület súlya. A felnyitások újabb, önkéntelen emlékeket idéznek: mintha rózsadombi-törökvérszi OTP-házak egy-egy bütürészlete elevenedne fel a nyolcvanas évekből. Elhallgatott örökség ez is, a kollektív múlt pironkodva szőnyeg alá söpört darabja, ezért különösképp figyelemre méltó, ahogy vas-kos báját a fiatalabb generáció értékeli.

Lenne még egy aprócska megjegyzésem, és ezért én kérek elnézést, de a családi ház műfaja a legkisebb apróságot is nagyobbak láttatja. Ez a megjegyzés a kerti oldalhomlokzat kiugró tömbjére és a kerítésre vonatkozik, és nem választható el jelen írás téziséstől sem. Bizonytalan és érthetetlen, hogy mit keres ugyanaz az anyag a kiugró blokk lábazataként és kerítésként. Kétségtelen tény, hogy a kerítéslábazat méret-, de metaforikus kapcsolatba is hozható az épületlábazattal, de ez, itt és most, tisztázatlanná teszi a ház és telek mint épített egész viszonyát. Egy szabadon álló családi ház esetében egyértelmű, hogy az épület mint totalitás a telek beren-

dezettségétől függetlenül is véget érhet saját homlokzatánál. Mario Botta Casa Bianchija (Riva San Vitale, 1971-73) ennek típuspéldája. Más a helyzet azonban Tadao Ando Koshino-házánál (Asija, Hijogó, 1980-84). Ott a terep, a tereplépcsők, a telekhatár és a kerítések már együtt képeznek egy olyan térbeli teljességet, amelyben az épület érvényessége kiterjed az egész telekre és viszont: formák és kapcsolatok kölcsönösen, egyenmű anyagokon és részleteken keresztül magyarázzák egymást. A fenti lehetséges végállapotok között keresi a helyét Luigi Snozzi több háza, így a Casa Kalman (Minusio, 1972-75), de a Haus Diener (Ronco, 1989-90) is. Különösen az utóbbi esetében tűnik úgy, mintha a meredek telek a házzal egyenrangú totalitás lenne, miközben Snozzi nagyon is markánsan elválasztja a vasbeton *épületelemek* – ház, kukatároló, bejárat építmény, stb. – a terméskő terepelemektől – kerti lépcső, támfalak stb. (Hasonló distinkciók vonódnak a Casa Kalmannál is: ott a geometria tesz különbséget a *házfal* és a *támfal* között, miközben első látásra itt is úgy tűnik, hogy egyetlen kompozícióról van szó.) Érteni vélem tehát azt a gondolatmenetet, amely megismételte a bazaltkő lábázatot a sziglieti házban is, de a fenti példák ismeretében ez kissé megbillenti, bizonytalanná teszi azt a viszonyt, amely a házat a telek egyéb elemeihez, *hic et nunc* a kerítéshez köti. Kapcsolatot sejtet ugyanis ott, ahol nincs.

Végül szeretnék visszafordulni a bejáratához és elidőzni ott. Ritka szép és elegáns arányokkal jelennek meg az ablakok és a spaletták. Ismerősnek tetsző geometriával, mégis aszimmetrikusan ülnek a foltok a homlokzaton. Ott jártamban azt éreztem: nem tudok ennek arányaival betelni, napestig képes lennék csodálni. Egészen rendkívüli érzékre vall az, hogy egy eredetében és pozíciójában is ennyire távoli soproni varázslatot Józsa Dávid képes volt itt felidézni, erre a kis nyaralóra ráörizni. Jó ház ez, na.

Wesselényi-Garay Andor

- 1 Bach, Péter: Belső indíttatásból. *Alaprajz* no.3 (2004), pp. 26-29.
- 2 A zeneiskola terve idegen nyelven is megjelent Kapfinger, Otto: *Neue Architektur in Burgenland und Westungarn* c. munkájában (Verlag Anton Pustet, Salzburg 2004). Vö. Kerényi, József: Élő, nagy és szép hangszer. *Atrium* no. 6 (2003), pp. 20-25; továbbá Jenei, László: Feltámadás. A soproni volt jezsuita konviktus épületének bővítése és átalakítása zeneiskola céljára – Józsa Ágota, Józsa Dávid, Farkas Mária. *Octagon* no. 5-6 (2003), pp. 68-70.
- 3 Kubinszky, Mihály: Sopron építészete a 20. században. *Soproni Szemle* vol.55, no. 2 (2001), pp. 115-149.
- 4 A ház szerepelt 2008-ban a V4-kiállításon, illetve kötetben is publikálták, lásd Lévai-Kanyó, Judit (ed.): *Családi házak, Kortárs magyar építészeti*. Terc, Budapest 2009, pp. 184-187.

Építész: Józsa Dávid

(Archi.doc Építésziroda Kft.)

Építész munkatársak:

Jakab Attila, Erdei Attila

Tájépítész: Csontos Csenge,

Gyüre Borbála, Geum Múterem

Statika: Puskás Balázs (Terraplan

'97 Mérnökiroda Kft.

Épületgépészet: Schöll Norbert

(Schöll-Terv Kft.)

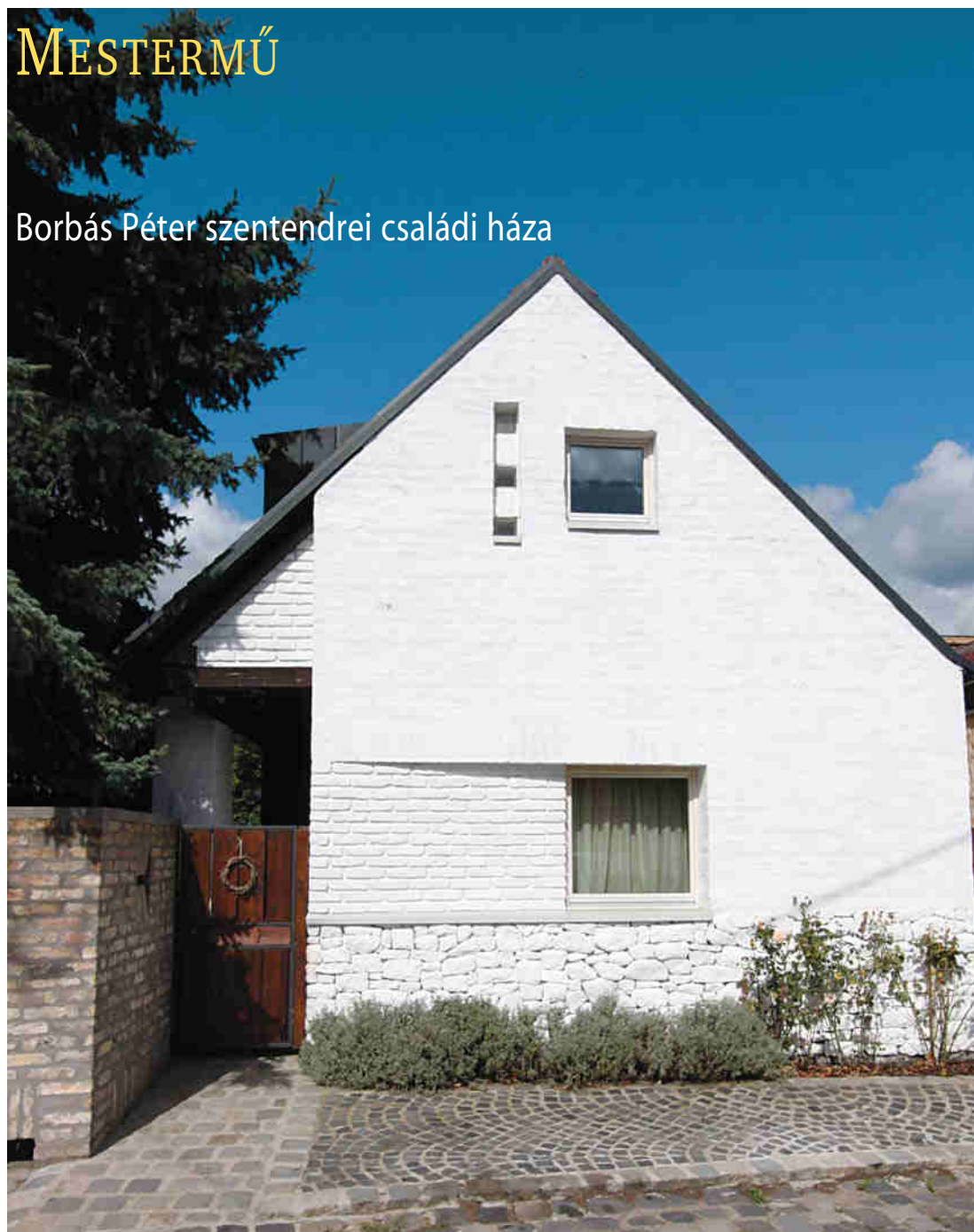
Épületvillamosság:

Perger Ágoston (Electro-Age Kft.)

Fotó: Holló Hunor

MESTERMŰ

Borbás Péter szentendrei családi háza

Utcai homlokzat

Szentendre, Szamárhegy. A 17-18. század folyamán kialakult zegzugos utcahálózat nem is evilági. A megszkottól eltérő minőség ez a tűnékeny térjövvény; házainak megejtő bája, a torlódó tetőtáj esendő szépsége szinte elviselhetetlen: nem faluban vagy városban, hanem tematikus parkban érzi magát a látogató. Valós léptékű múzeumban, amelynek köze sincs a mindennapok Magyarországhoz.

Szentendrére már megérkezni is kihívás. Ef Zámbo István felemelt – bemutató – ujjá, *A végtelen érintése*, az „egykori fénykor megkopott rekvizítumaként”¹ osztja érte jófejekre és tanácstalan gyepesekre a HÉV-vel érkezőket. Deim Pál zavarba ejtő, néha színét váltó *Függő bája* úgyszintén beavatás: befogadása nem kevesebből

dönt, minthogy idetartozhat-e a látogató. „Szentendrének lenni különleges státusz”,² sőt: alapérték. Idegen itt mindenki, aki csak úgy bókászni próbál: a helyiek bizalmatlan tekintete követ a lebbenő függönyök mögöl. Udvarias ellenszenv fogadja itt a turistát, aki jön, lát, költ, majd megadón elmegy. A máshol otthonos *flâneur* maradna, ám elvegyülni képtelen: idegen testként veti ki magából a tér, amelyet családi-, művész- és építészkapcsolatok habarcsnál erősebb kötése falazott skanzenné. Szentendre kortárs építészete nem pusztán belekényelmesedett ebbe a helyzetbe, hanem aktív résztvevőként asszisztált a kirakatvárosi brandhez. A késő-nyolcvanas években a helyi építészek – Alföldi György, Kocsis József, Száva Pál, Szuromi Ime – életművén keresztül is

kanonizálódó posztmodern jelölte ki azokat az esztétikai határokat, amelyeket éppúgy megkövetelt a városvezetés, mint az arculatért aggódó művészek. A Szamarhegyen ezeket a kereteket senkinek sem akaródzott megkérdőjelezni: Virág Csaba publikálatlan családi háza éppúgy az idill része, mint ahogy nem messze tőle a Puhl-villa is. Előbbi talán jobban merít a népi építészet formakincséből, az utóbbin fékezett habzású posztmodern részletekkel idéződik fel a *mediterrán*.³ A Puhl-villa tőszomszédságában épült föl Borbás Péter családi háza – doktori mesterműve –, amely az építészetszínálás anyagokkal összefüggő műfogásait, a *kraftot* emelte kiállítási darabbá. Céhes értelmében is mestermunka: gyönyörűvé steppelt, elegánssá szegett téгла- és kőszöttek, amelyben a *detáj* éppúgy megoldás, mint ahogy ürügy is a mester-ségbeli tudás felvonultatására, írnám, fitogtatására. Amennyiben azzal a lehetetlen feladattal szembesülnék, hogy egyetlen példával kell illusztrálnom a kortárs magyar építészet milleniumi első évtizedének törekvéseit, Borbás háza befutó helyen szerepelne. Mint cseppben a tenger mutatja fel az anyagokkal való matatus, a metikulózus részletképzés – egyfajta Baukunst – irányába mutatott rokonszenveket, de éppily szervesen illeszkedik azokhoz az újabb praxisokhoz is, amelyek egy pár éve már az archetipusokkal bíbelődnek.⁴ Nem mintha ezen a helyen lett volna nagyon másra lehetőség. A ház feltétlen dicséretére legyen mondvá, hogy Borbás sem elszenvendő adottságként, hanem lehetőségmezőként tekint a formát kíméletlenül bevasaló előírásokra. Az általa bemutatott építészeti *tour de force* végeredménye ugyanakkor felemás: pontosan kirajzolódnak ugyanis azok a határok, amelyeken túl a generatív részletképzés sem képes tompítani bizonyos fogalmi döntések – vagy épp hiányuk – következményeit.

A legfiatalabb építészgenerációhoz tartozó Borbás Péter munkássága több szempontból is figyelemre méltó. A Műegyetem elvégzése után a Kós Károly Egyesülés tagja-

ként Sánta Gábor építész segítségével nyílt 2009-ben lehetősége arra, hogy önkéntesként utazzon Kambodzsába, ahol ökológiai építészeti kurzust tartott, és elkészítette egy helyi viszonyokra adaptálható árnyékszék terveit. A projektet másfél évvel később, 2011 januárjában tudta befejezni: az iskola tanulóiból szervezett brigád két hónap alatt építette fel az illemhelyet. A tervezés és a kivitelezés között eltelt idő alapvető átrendeződéseket hozott a nemzetközi építészeti közéletben, ami nem pusztán felértékelte, de erkölcsi dimenzióba is helyezte

Kocsis Józsefet idéző
homlokzati rajz

az ehhez hasonló projekteket. Ami korábban csak lesajnált biobudi volt, az 2011-re a szociális építészet jól körvonalazott, erkölcsi dimenziókba helyezhető megjelenési formája lett. Megszűnt az off-architecture, a kikapcsépítészet fogalma, érvénytelené váltak a korábbi funkcionális hierarchiák, és átértékelődtek azok az ismert-ismeretlen életművek is, mint amilyen például Reischl Gáboré volt. Reischl munkássága a kambodzsai kaland során került Borbás Péter látókörébe, és vált a biobudival, to-

Az ablak mögött a tisztaszoba

Építészet: Borbás Péter DLA

Statika: Donáczai Péter

(Pond Mérnöki Iroda Kft.)

Gépészet: Jacsó Krisztián

Belsőépítészet, kivitelezés,

fotó: Borbás Péter DLA

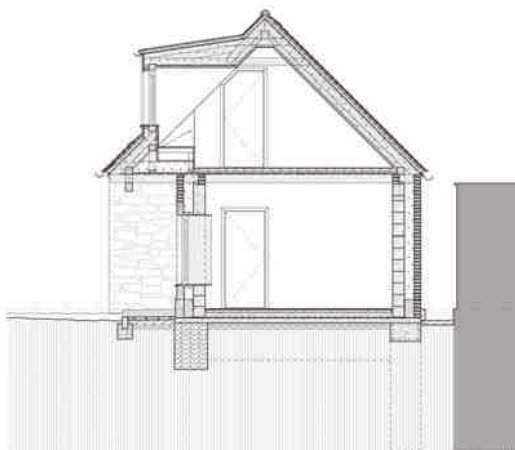
Kerti homlokzat. A tető alatt létrejött terasz az emeleti dolgozót is a földszinti térrendszerhez köti. Az utcai homlokzat rigorózus geometriájával szemben ez a blokk némi képp montázsjellegű

vábbá az itt bemutatott mesterművel doktori dolgozatának alappillérévé.

A szentendrei építkezés ötletét egy 2011-es kormányrendelet adta. Ekkor jelentették be, hogy vissza nem térítendő támogatással segítik az A+ energetikai besorolású épületek építését. A hővisszanyerő szellőzéssel rendelkező házak kivitelezéséhez hatmillió forintos támogatást, egyébként pedig – változatlan A+-os besorolás mellett – négy millió forintos szubvenciót lehetett igényelni. Családi körben megvitatva a különböző lehetőségeket,

A kiforduló tömegeket újabb tetőelem fogja össze

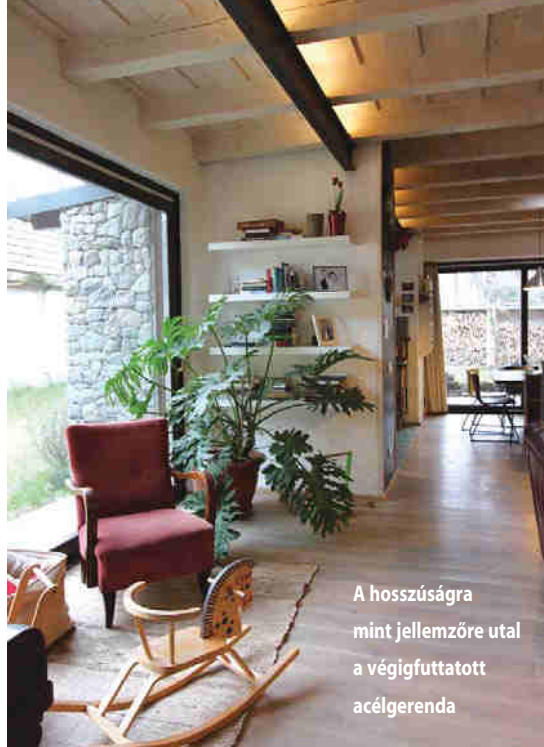
Borbásék soha vissza nem térő alkalomnak érezték a négymilliósi opciót, belevágtak hát az építkezésbe.

A Szamárhely napos tetején lévő telek két utcára nyílik, tájolása ideális. A keleti oldalon szűk, macskaköves utca, nyugaton, az út túloldalán katolikus temető.

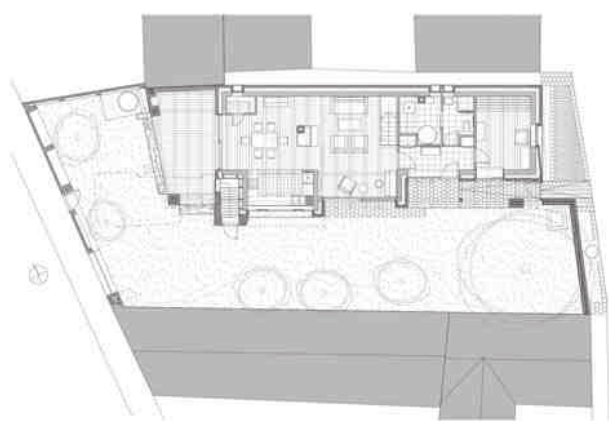
Borbás Péter dolgozata építészeti programmá szűrt, valóságos tömörséggel szól a helyszínről: „a sűrű, oldalhatáros beépítés, a temető hatalmas fáin és az építészeti hagyományok olyan erős közeget jelentettek, amiben egyértelműen rajzolódott ki, hogy az épületnek mind beépítésében, mind építészeti karakterében illeszkednie kell a helyhez.” Ezt az azonosulást segítette az is, hogy a telken egy kő-vályogtégla szerkezetű, négyhelyiséges parasztház állt, amelyet azonban a pince kivételével kénytelenek voltak elbontani. Az egykori nedves, repedezett, majd fél méterrel a talajba süllyedt épület tömegrekonstrukciójaként született meg az új, amely részben pótolta ősenek legnagyobb térbeli hiányát, a tornácot is.

Folytatva a tornáccal elkezdett parafrázisokat, a tiszta szoba idézeteként került egy hálószoba az utcára, ez pedig előszobával csatlakozik a nappali-konyha-étkező térömlényéhez. Utóbbi előterében gipszbeton lépcső fut a tetőtérbe, amely külön világ itt. Minden részlet a rendeltetésről, a gazdaságos térkihasználásáról szól: ezen túl pedig kiáltvány életmódról és két ember dinamikus alakuló ízléséről. Framptoni-aaltói értelemben is az élet kerete: kevésbé szerveződik építészeti mániák vagy becsapódások mentén, inkább alakítják a lehetőségek és a racionalitás. Ha másért nem, hát legalább ezért is kibújik a kritika hatásköre alól. Más a helyzet azonban a földszinten, ahol olyan döntések születtek, amelyek az archetípus körüli napi építészeti sürgölődésekben válhattak volna argumentummá.

Borbás Péter ugyanis szemmel láthatóan nem elégszik meg azokkal a keretekkel, amelyeket a parasztház sorolt helyiségei biztosíthatnának, ezért a lakóter ritmizálásába kezd. A hagyományos hosszútér az egyes rendeltetések-nél kifordul és keresztirányú húzásokkal, könyökhajlatos ritmusokkal tagolja az enteriőrt. Első körben a „tornác” épül be azzal, hogy helyét elfoglalja a nappali, a konyha-étkező téregységben pedig a konyhapult türemkedik még egy falvastagságnyi – majd’ hatvan centi – az egykori pincelejáró helyére. Hogy ne pusztán annyi történjen, hogy eltorzult, ad hoc L-alakú bővülget a földszint, Borbás hosszanti acélgerenda végigfuttatásával jelzi az „eredeti” térkontúr, így utalva az egykori hosszúháza, illetve a hosszúságra mint az efféle terek meghatározó minőségi dimenziójára, és a végletekig feszítve az archetípusba kódolt térbeli lehetőségeket. Lépései racionálisak, de nem didaktikusak: nagyon is életszerű az, ahogy beáldozza a tipológiai tisztaságot a használható enteriőr érdekében, és éppoly életszerű az is, hogy a kül-

A hosszúságra
mint jellemzőre utal
a végigfuttatott
acélgerenda

ső sem tudósít azokról a fogásokról, amelyek mentén a belső alakult. Ez az épület nem saját elkészültéről mesél, nem fikció annak értelmében, hogy olvasható lenne rajta az a döntéssorozat, amely az enteriőr kiforgatásához vezetett. Inkább nyom, semmint narratíva; inkább toldás, semmint alakítás. Leginkább pedig indexikus jel: bizonyos beavatkozások fizikai nyoma, mely beavatkozások nem a fogalmi koherencia – Vukoszávlyev Zoránnal szólva a képletszerű tisztaság – mentén születtek, hanem azért, hogy tágasabb legyen a nappali. Pontosabban: ez az egyébként nagyon is érthető igény már nem járt együtt az archetípus újraértelmezésének szükségével. Pedig fölötte macerásan lehet valamiből, ami természete szerint egynemű és hosszú, additív és keresztirányút varázsolni. Hiába működik ez a mutató a belsőben, a külsőben hiányzik annak látszata, hogy erre a felvetésre a ház a saját médiumával, vagyis az építészet mint olyan tágabb szemantikai eszköztárával, és nem pusztán megcsináltságával-megoldottságával reagálna. Hiába készsége a konyhadoboz szerkezete, különösen a hátsó-kert irányából látszik, hogy ez a betét egy toldás, nem pedig átfordítás eredménye. A hazai szakmagyakorlás

élhadához hasonlóan nem fogalmak szintjén, hanem a konstruktóri műfogásokkal akarja Borbás Péter ennek a kis – írnám átalakításnak, de hát ez nem az, ez egy vadi új ház –, szóval akarja ennek a háznak a problémáját elrendezni. Felértékelődnek tehát az anyagok és a részletek; a csomópontok és a találkozások: a ház túlrészletezettsége, a kézművesség kraftja nem szolgálóleány, hanem kissé nárcisztikus főszereplő. Mintha Borbás Péter direkt zsákot húzna lábára, hogy megmutassa, zsákban is tud táncolni. Mintha a tömeg azért kenne el a belső jól követhető mozdulatait, hogy azokat aztán kinn jól meg lehessen oldani. Hiányérzetem leginkább abból fakad, hogy elszalasztódott annak lehetősége, hogy rákérdezzünk az archetípus alakíthatóságára, annak határait. Ez a hiányérzet persze egy nagyobb hiányalakzat részese.

A kortárs magyar építészet immáron jól körvonalazható arányokban is úgy foglalkozik az őstípusokkal, hogy adottságnak, univerzális megoldó-képletnek tekinti azt. Mintha az archetípus lenne az új téglá: mintha legjobbjainak folyamatosan szüksége lenne valamilyen kályhára, ahonnan el lehet indulni, és ahová meg lehet érkezni. Valamire, amely kellően erős, történelemben és tradícióba ágyazott gyökerekkel és törvényekkel rendelkezik ahhoz, hogy általa meg lehessen spórolni a gondolkodást. 1997 és 2008 között ilyen volt a téglá. És most mintha az archetípus váltaná a téglát. Volt már a „ház” borászat, családi ház, ellebbenő tető, diagram, tömegidéz, teraszított – tán még makett is – miközben igazán mély vizsgálódások nem születtek annak kapcsán, hogy végül is hol vannak a határai annak, ameddig ez az ősképlet alkalmazható. Földes László méltán híres hosszúháza a belső és a környezet kapcsolatában halmoz fel deficitet, föl sem téve a kérdést, hogy a tornáchehelyzetek átmeneti terén túl van-e mód ezt a voltaképp testként viselkedő alakzat enteriőrtjét – amúgy wrightosan – a környezetébe oldani. Bulcsú Tamásék szigligeti gyöngyszeme az enteriőr hosszirányú tagolását veszi adottságnak, miközben nem az. Kis Péter borászatában – hasonlóan az összes vonatkozó hazai példához – az ipari funkció irányából maradnak kérdőjelek. Borbás Péter esetében kétségtávol inspiráló a bátorság, ahogy az enfilade-szerkezeten túllépve tagolt keresztterekkel próbálja a típus enteriőrpotenciálját feltérképezni, hiányérzetet hagy azonban maga után az, hogy ennek külső következményeit túlságosan is jól ismert toldásokkal, tapasztásokkal és műfogásokkal követi. Teszi ezt ugyanakkor állhatatos precizitással, magabiztos ízléssel és karakán szakmai öntudattal. Egy mesterműtől többet nem lehet elvárni. Szóval, nem egy rossz ház ez, na.

Wesselényi-Garay Andor

- 1 Szentendre köztéri szobrairól és azok problémáiról lásd: Mélyi, József: Turul a láthatáron. Duna-parti szobrok 6. Artmagazin no.6 (2011), pp. 26-31.
- 2 Dudics, Krisztián: Tájra hangoztató építészet. Hozzáférhető: <http://www.atrium.hu/magyar_lakoepulet/tajra_hangoztato_epiteszet/6042> [utolsó belépés: 2015.02.28]
- 3 A legújabb kori kísérletek – élükön Puhl Antalék körzeti földhivatalával – úgy hagyták el az archaizáló részleteket, hogy közben nem bonyolítottak avantgárd kísérletekbe: a jelenséget Puhl a „gyenge építészet” solá-moralesi fogalmával írta le. Solá-Morales, Ignasi: „Gyenge építészet”, in Kerégyártó Béla (ed.): *A mérhető és a mérhetetlen* (második kiadás), Typotex, Budapest 2004, p.317.), mely gyenge építészet – ahogy rehabilitációs előadásában fogalmaz – „nem akar agresszív lenni, hanem elfogad egy bizonyos gyengeséget, és ezáltal másodlagos helyre fokozza le önmagát, ezzel viszont a legmagasabb fokú eleganciát teremtheti meg, sőt a legnagyobb jelentőségre és fontosságra tehet szert”. Erről lásd: Puhl, Antal: *A hely „rabjai”* [habilitációs előadás] Budapesti Műszaki Egyetem, 2007. november 5. Hozzáférhető: <<http://static1.architectforum.hu/files2012/n00/00/83/86/habilitacios-eloadas.pdf>> [utolsó belépés: 2015.02.28]. Lásd továbbá uő.: *Creators' Attitudes in Contemporary Hungarian Architecture*, in Ján Stempel, et al. (eds.): *Architecture V4 1990-2008. Czech Republic, Slovakia, Hungary, Poland*. Turia + Kant, Píbram 2009, pp. 105-110.
- 4 Szabó, Levente: „Eredeti másolatok. Variációk a ház archetípusra”, in Puhl Antal – Golda János – Sugár Péter (eds.): *Építészetelméleti füzetek 3. Árkádia. Építészetelméleti jegyzet*. Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen 2013, p.24853.
- 5 Borbás Péter: *A vidék építészete. Értékezés a vidéki építészetéről* Reischl Gábor munkái kapcsán [DLA értékezés]. Moholy-Nagy Művészeti Egyetem Doktori Iskola, Budapest 2014, p.45. Hozzáférhető: <<http://konyvtar2.mome.hu/doktori/ertekeszesek/DLAertekezés-BorbásPéter-2014.pdf>> [utolsó letöltés: 2015.02.28].

BALATON-SZELETEK

Lakóház, Balatonszepezd

A kert felé megnyíló épülettömegek

Az utcai bejárat, jól látszik a régi kerítés maradványainak felhasználásával készült kerítés

1 Vö. Wettstein, Domonkos: „A huszadik század első felében épült nyaralóépületek tipológiája Balaton-parti fürdőtelepek analízise alapján”, in Keresztes Gábor (ed.): *Tavaszi Szél, 2013 – Spring Wind, 2013*. (Sopron, 2013. május 31. – 2013. június 2.) Doktoranduszok Országos Szövetsége, Budapest 2013 (ISBN:978-963-89560-2-6), pp. 297-303.

A pihenőrész felugró szellőző ablaka jelöli ki az oldalhatáron végigfutó tömb lezárását

A Balaton északi oldalán a part menti dombokra épült település Szepezd. Az egykori kis halászfalu már a múlt évszázadban is közkedvelt üdülőhely volt,¹ kedvező fekvése, a jó levegő és a Balaton látványa csalogatja ide ma is a pihenni vágyókat. Akadnak azonban olyanok, akik többre vágnak egy-egy lopott hétvégénél, akár az egész

nyarat itt töltik, sőt év közben is szívesen lejönnek ide, ha idejük engedi. Ezek a telektulajdonosok egyszerű nyaralónál komolyabb házra vágnak. Olyan épületre, ahol rendszeresen találkozhat a tágabb család, és ahol a városi élet kínálta kényelemhez hasonlóan semmiben sem szenvednek hiányt. Sőt, a vidéki élet pihentető nyugalma és a nyüzsgő nagyvárostól való tisztes távolság további lehetőségekkel egészülhet ki.

Ilyen igényekkel épült fel a Paládi-Kovács Ádám tervezte második otthonként használt ház egy, a Balatonra merőleges, lejtős telekre. Igazodva a domborzati adottságokhoz, az utcaszinthez képest alacsonyabban helyezkedik el a két egymáshoz szervesen kapcsolódó tömeg, melyek egy épületet alkotnak.

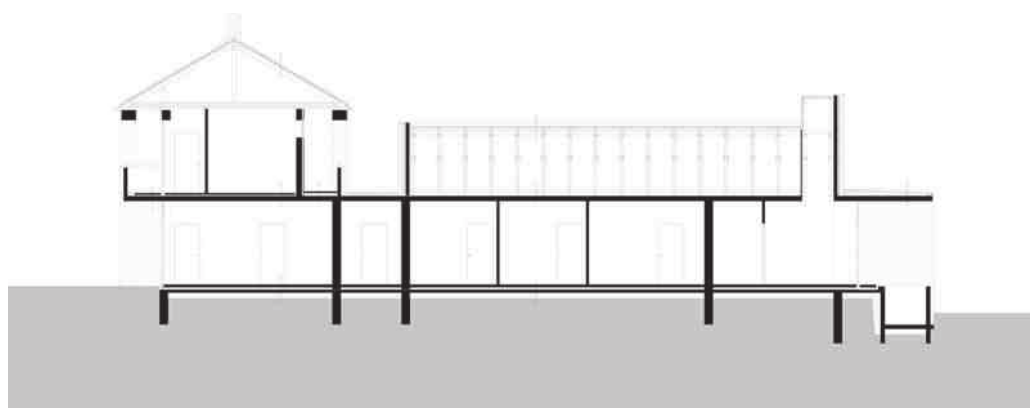
A helyi hagyományokat tiszteletben tartva megőrizték az eredeti vöröskövekből épült kerítést, amelyet fehérre vakolt betonkoronával zártak le. A modern épületek, a terméskő vöröses színéhez illeszkedően bontott téglahomlokzatot kaptak, ahol ez a ritmus megismétlődik: a hangsúlyos fehér csíkok kijelölik a szinteket. Az utcához közelebbi, vele párhuzamosan felépült tömb vékony hosszúk ablakaival és visszahúzott teraszával zárt képet mutat a külvilág felé, míg a Balaton felőli oldalon a nappalit határoló hatalmas, eltolható üvegfalakkal és az emeleti szobákhoz tartozó, az épület teljes szélességét átfogó terrasszal nyílik meg a belső kert felé.

Követve a telekhatárt és az oldalhatáros beépítés által kijelölt vonalat, a második alacsonyabb, földszintes épületrész tompaszöget zár be a kétszintes házzal, az itt kialakított hálósobák szintén tekintélyes méretű nyílászárókkal fordulnak a telek középpontja felé. Innen nézve már csak az előtetőket tartó kettős alátámasztások emlékeztetnek az utcai homlokzat nyílászáróinak vertikális tagolására.

Építész:
Paládi -
Kovács
Ádám

Hosszmetszet

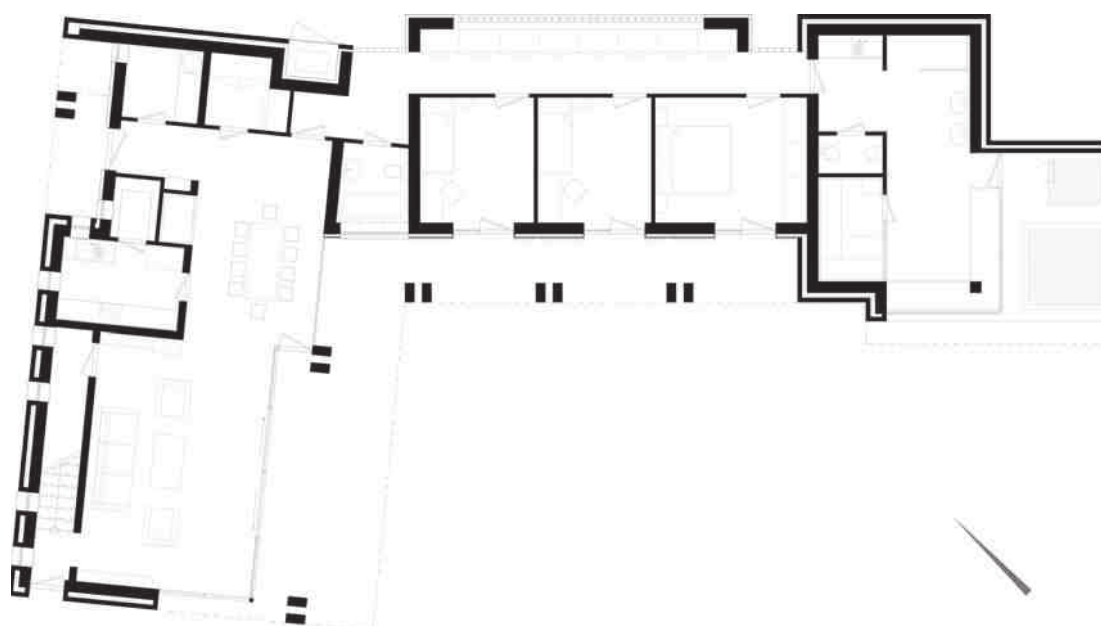

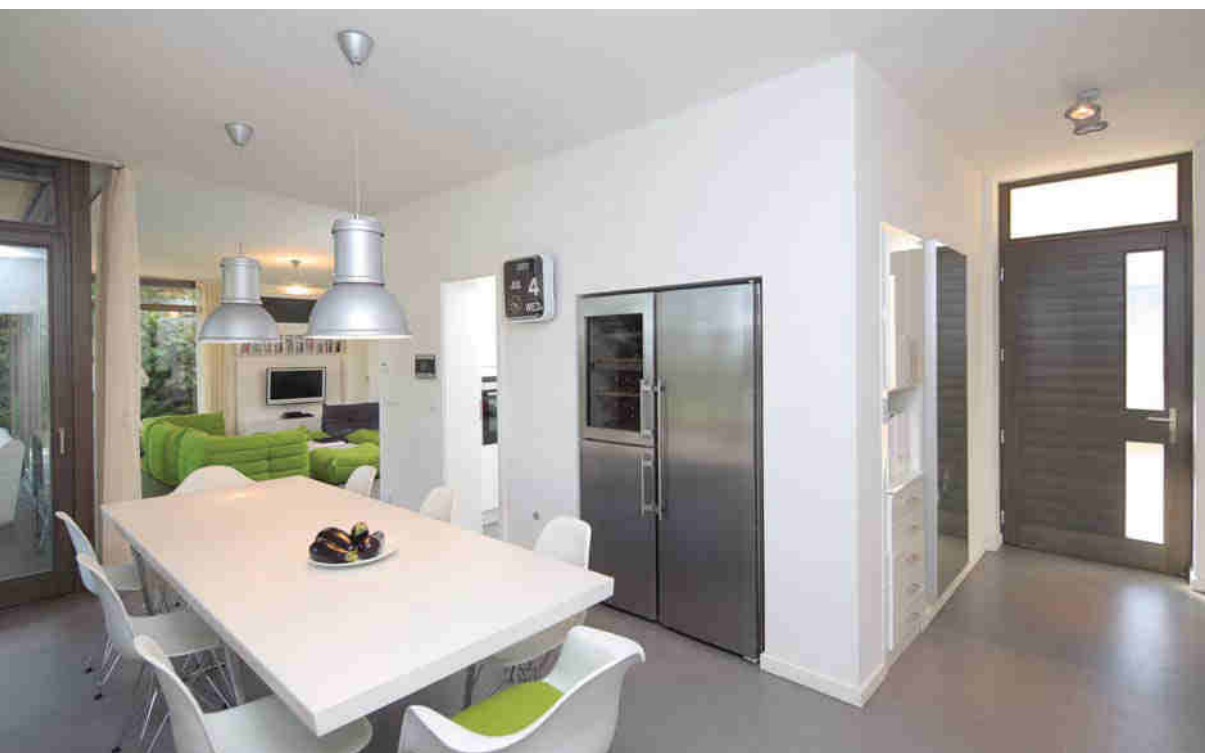
Az árnyékolást azonban nem csupán az előtetőkre bíz-
ták: a hatalmas üvegfelületeket fém zsaluziák védik, de
maga az átszellőztetett burkolótégla falszerkezet is –
ami nyáron nem engedi be a meleget – nagyban hozzá-
járul, hogy a belső terekben egész évben egyenletes le-
gyen a hőmérséklet.

Tekintettel a tágabb családra, illetve a gyakori vendé-
gekre, a közösségi terek, így a nappali és az étkező mel-
lett jó pár hálószoba található az épületegyüttesben.
Mindezekén túl egy zuhanyzóval, szaunával és pihenő-
vel kiegészített rekreációs térnek is jutott hely a házban,
de a kikapcsolódást szolgáló kényelmi funkciók ezzel
nem érnek véget, mivel itt egy kis teakonyhát is sikerült
elhelyezni. Továbbá a földszintes épületrésszel szemben
a nyári konyha is jó helyszínt teremt a közös progra-
moknak, nem beszélve a pihenő részhez szorosan kap-
csolódó, kültéri zuhanyzóval ellátott medencéről és a

A „nyári konyha” tetején átnövő fa

Földszinti alaprajz

A nappali-étkező egymásba folyó terei

A nappali nagy eltolható üveg-felületei, amelyen keresztül már látszik a tó

jacuzziról, ami lehetővé teszi, hogy akár hűvösebb időben is a szabadban lehessen tartózkodni. Így nem csak a logikus rendszerben felfűzött helyiségekből, de az építészeti stílushoz igazodó geometrikus vonalakkal tagolt kert minden pontjáról egész évben gyönyörködni lehet a Balaton látványában.

Szász Katalin

Építész: Paládi-Kovács Ádám
Építész munkatárs:
 Szilágyi Balázs
Statikus: dr. Hortobágyi Zsolt
Épületgépészet: Szalóky László
Épületvillamosság: Gali Csaba
Kivitelező: Takács István,
 Nola Bau Kft.
Kertépítő: Fülöp Dániel
Fotó: Oravecz István

GEOMETRIKUS ELFORDULÁS

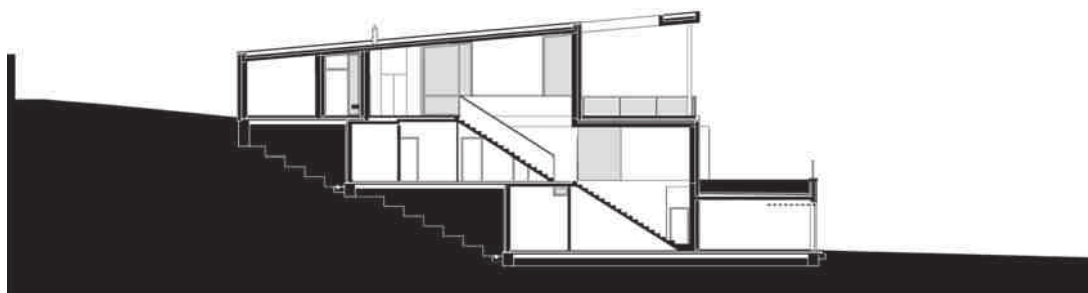
Családi ház Budafokon

Építész:
Szentmáry
Szabolcs

Az utcáról a szigorú geometrikus szerkesztést erősíti a teraszlefedés jelszerű letámasztása

Budafok Péter-hegy területét egykor a települést is meghatározó szőlőskertek jellemezték. A szőlőt a 19. század végi filoxéra járvány véglegesen eltüntette, azonban a terület aktív használatbavétele a 20. század végéig várta magára. A kilencvenes évek óta tartó intenzív beépítés az addigi természetközeli szövetet szemben zavaróan heterogén helyzetet eredményezett. Magán hordozza azokat az ismert jegyeket, melyeket már többen is megfogalmaztak a rohamosan növekedő agglomerációs területek, kertvárosok kapcsán: „... ahogy az ember, mondjuk, egy kertvárosban viselkedik, ahol nincs igazán hely. Tehát a hely, mint ilyen kulturális szubsztancia, az nem létezik...”¹ Az épületek telken belüli elhelyezésének, a tömegformálásnak a kontroll nélküli változatossága, az

erőteljes domborzati viszonyokból fakadó utcafronti megoldások – támfalak, természetes és épített rézsűk, kocsibeállók – telkenkénti összevisszasága mind hozzájárulnak a terület hektikus képéhez. Ebben a viszonyítás nélküli közegben az eltávolodás, az elfordulás az alapvető szervező erő. A Szentmáry Szabolcs tervezte épület szinte a telek mértani középpontjára került, minden oldalhatártól távol maradva. Zártság jellemzi, a telek elnyújtott geometriájából adódó hosszanti tömegoldalra és hátra is csupán minimálisan nyílik meg. Fő külső megnyitását az építész az utca felé helyezte el, de nem közvetlenül az udvarra, hanem az épület tömegéhez szervesen kapcsolódó teraszra. A kompaktságot, zártságot a terasz sem szakítja meg, lefedése tarja a monolit hasáb

¹ Interjú U. Nagy Gáborral. Benedek Anna, Árvai András és Villányi Norbert videóinterjúja. Hozzáférhető: http://www.6b.hu/U_Nagy_Gabor_interju [utolsó belépés: 2015.03.23.]; Érdemes említeni még Benárd Aurélnak, az újonnan beépített törökbálinti Tükkörhegy kapcsán megfogalmazott, általánosságban is értelmezhető észrevételét: „A létrejött beépítés nem illeszkedik a szomszédos lakóterületi egységekhez, nem erősíti jellegzetes beépítéssel, építészeti arculati elemekkel a település 'énképét'.” Benárd, Aurél: „A táj eltűnése. Törökbálint, Tükkörhegy”, in Kerékgyártó Béla (ed.): *Hely és jelentés*. Terc, Budapest 2002, p. 149-168.

Részlet

A keskeny telekből következő szűk oldalkertekre csak a minimális megnyitások kerültek, a kitekintés, a külső kapcsolat fő iránya az utca felé fordul

A hasáb kontúrjából kilépő két kapumotívum szigorúan tartja a tetőlemez síkját. A lemez hossz-irányú emelkedése és a terep lejtése mégis alapvetően eltérő karakterű elemet eredményez, miközben formálásuk hasonlósága egyértelmű kapcsolatukat erősíti

kontúrját. Két gesztus értékű mozdulat, a külső megközelítést jelölő két kapumotívum oldja csupán a tömeg szigorúságát. Az utca felőli, absztrakt letámasztás a már említett teraszlemez tartja, kapcsolatukat erősíti a közös koordinátáikból fakadó kimetszés is. A jelszerű motívum mellett a hasonló gesztusú, de a terep lejtéséből adódóan már kisebb léptékű, a bejárat védelmét betöltő előtető mozdul ki a zárt kubusból.

A környék zaklatott utcaképehez képest egymozdulatú, épített kerítéselem fordul az utcára, mely az utca lejtése miatt hol kapuként, hol támfalként működik. Az utca szintjén belépve a garázs előudvarára jutunk, ahonnan felfelé haladva közelíthetjük meg a ház tereit. A három szint közötti lépcsősor párhuzamosan fut kívül az épület oldalában, és belül, a fal túloldalán egyaránt vonalmentén összekötve, felfűzve a tereket. A hosszanti szerkesztés nem generál kihasználatlan közlekedőket, monoton használatot, a tömegek lépcsős, egymáshoz képesti elcsúsztatása ideális helyzetet teremt. A középső szint racionális szerkesztésű lakóhelyiségeit az emeleten nagy terű nappali tér egészíti ki. Ez utóbbi nem az udvarral keresi a kapcsolatot, hanem a vele szinte összevethető alapterületű terasszal folyik egybe, izgalmas átmeneti teret létrehozva, egyben elemelve használóit a környezettől. A tetőlemez emelkedése már a nappali térénél is emelt belmagasságot teremt, majd a terasz ese-

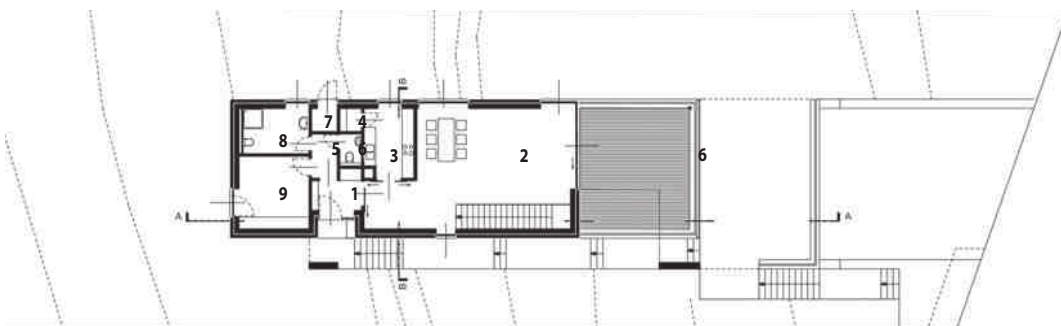
tében egészen nagyvonalú magasságot eredményez az átmenetiségnek újabb réteget adva, hiszen a fedettség ellenére egészen nyitottnak érezhetjük. Az udvar elveszti mindennapi, aktív szerepét, inkább az eltávolodást szolgálja –, az élet a szigorú geometrián belül zajlik. Ezt a pufferzóna szerepet erősíti a kert kialakítása is, az építészeti tervezéstől függetlenül kialakult homogén gyeplülett, a telekhatár mentén sövényvel hangsúlyozott kerítéssel. A tömegalakítás homogén megfogalmazásából adódó esetleges monotonitást vagy túlzott absztraktságot nem felvállalva, a hasáb kontúrját kiemelő fehér kereten belül változó ritmusban nyílászárók és tömör, szürke, vakolt falszakaszok váltják egymást, dinamizmussal töltve a formát.

A túlzóan heterogén, viszonyítások nélküli környezetben az absztrakt, plasztikus épület öntörvényű jelenlétével valós és átgondolt alternatívát mutat.

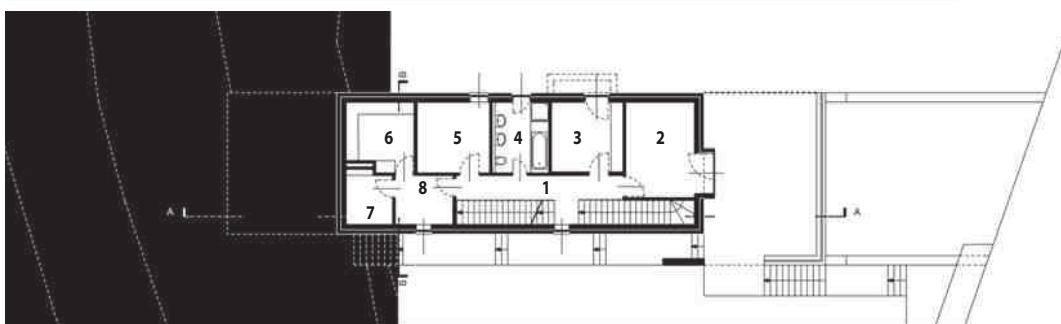
Szentirmai Tamás

A ház fő megnyitásai az utca felé fordulnak, a többi oldalát inkább zártság jellemzi

- 1 előtér
- 2 nappali-étkező
- 3 konyha
- 4 kamra
- 5 közlekedő
- 6 véce
- 7 kerti tároló
- 8 fürdő
- 9 vendégszoba

- 1 közlekedő
- 2 szülői háló
- 3 gyerekszoba
- 4 fürdő
- 5 szoba
- 6 gardrób
- 7 kazán
- 8 közlekedő

Az élet fő terei a hasáb kontúrján belül találhatók, az udvar másodlagos szerepű, legaktívabb használója a tulajdonosok kutyája

Építész: Szentmáry Szabolcs

Statika: Ambrus Roland
(Tada Kft.)

Gépész: Szlovák Krisztián
(Optimaterv Kft.)

Épületvillamosság: Oláh Andor
(Ovil Terv)

Szigeteléstechika: Reisch
Richárd (FRT Raszter)

Fotó: Szentirmai Tamás,
Szentmáry Szabolcs (56. oldal)

Tervpályázatok

Múzeum Boom – 2. rész

Ahogy arról már a múlt lapszámunkban is beszámoltunk, javában folyik az utóbbi idők legnagyobb tervpályázati projektje, a Liget Budapest. Folyamatban van a továbbtervezésről szóló megállapodás a három eredményes pályázat győzteseivel, míg az új Nemzeti Galéria és a Ludwig Múzeum meghívásos tervpályázatának eredményét lapunk olvasói már ismerhetik. A korábbi lapszámokban a történeti múzeumok átalakításával, bővítésével foglalkoztam, a mostani számban az új múzeum-építési trendeket veszem górcső alá.

A múzeumépületek építészeti megformálása két fő kategóriába sorolható. Sok múzeum-épület a formájával, anyaghasználatával is ki-

1

2

tűnik környezetéből, szoborszerű, egyedi formálással rendelkezik, landmark épületté válik. Ilyen épület a bilbaói Guggenheim Museum (Frank O. Gehry), a glasgow-i Riverside Museum (Zaha Hadid) vagy a Milwaukee Művészeti Múzeum (Santiago Calatrava). Több építész ezzel teljesen ellen-

tétet választ. A kiállítandó tárgyakat helyezik előtérbe, és ehhez teljesen neutrális környezetet biztosítanak. Az ilyen múzeum-épületekre a fehér, minimalista belső terek jellemzőek, ahol főleg a tér formálását és a bejutó fényeket vizsgálják az építészek. Ebben a felfogásban épült a Nelson Atkins Művészeti Múzeum (Kansas City, Steven Holl), a 21. Századi Kortárs Művészetek Múzeuma (Kanazawa, SANAA) vagy az Ibere Camargo Museum (Porto Alegre, Alvaro Siza).

Az új múzeumépületek létrehozása is alapvetően kétféleképpen történik: Európában (ahogy Magyarországon is) inkább állami beruházások keretében jönnek létre új múzeum-épületek, míg az Amerikai Egyesült Államokban főleg a tehetősebb magántőke adakozó kedvének köszönhetően alapítanak magángalériákat.

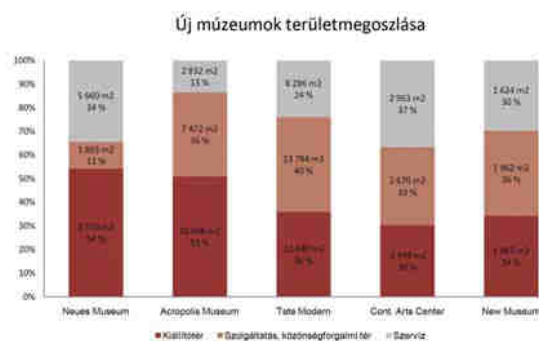
Az európai állami beruházások közül az egyik legismertebb a 2. világháborúban jelentős károkat elszenvedő berlini Neues Museum David Chipperfield tervei alapján történő átépítése. A múzeumot szigorúan véve csupán felújították, azonban a több évtizedes szünet és a csaknem teljes mértékű újjáépítés miatt gyakorlatilag egy új múzeumépületet kellett létrehozni. A műemléki kötöttségek miatt a területfelhasználás a régi múzeumi szokásokat tükrözi. A kiállító területek túlsúlyba kerültek a szolgáltató területek kárára. A szakemberek észlelték a hiányosságokat, és már épül az új fogadó és szolgáltató épület, mely a modern elvárásoknak is meg tud felelni. A teljesség igénye nélkül: Berlinben Liebeskind szerzett világhírnevet Zsidó Múzeumával, Athénban elkészült a régóta várt Acropolis Múzeum Bernard Tschumi tervei alapján, és sorra nyílnak meg a modern művészeti múzeumok, többek között Rómában (MAXXI múzeum, Zaha Hadid) és Záhgrábban is (Kortárs Művészeti Múzeum, Igor Francic). Jellemző továbbá Európában, hogy meglévő, elhagyott ipari épületeket alakítanak át múzeumokká. A legismertebb ilyen épület a londoni Tate Modern, melyet Herzog és de Meuron egy régi erőműből hozott létre, de nagy szakmai sikert aratott Rem Koolhaas Zollvereim szénerőmű átalakítása is Essenben.

Az amerikai magángalériák sikeressége nagymértékben függ a múzeum ismertségétől, amelynek elsődleges megjelenése, arca maga az épület. Annak érdekében, hogy az új múzeumok fel tudják venni a versenyt a már meglévő világhíres galériákkal – köztük például a Guggenheim Museummal és a Whitney

3

Museummal –, az alapítók csaknem minden esetben magasan jegyzett sztárepítészt kérnek

4

fel ikonszerű épület megtervezésére. Két ilyen kiemelkedő épület Zaha Hadid Cincinattiben lévő Contemporary Arts Center (CAC) és a SANAA építésziroda által jegyzett New Museum New Yorkban a Bowery úton (Little Italy városrész). Mindkét épület hasonló környezetben helyezkedik el, és az európai szemmel jellegtelen és sivár városrésze a két

sztárépítész hasonlóképpen is reagált: szintenként, kiállító termékként megmozgatott zárt kubusok egymásra helyezését alakították ki az épület tömegét. A New Museumnál ez a formálás New York városépítési szabályzata, a Zoning Law miatt kialakult jellegzetes épületforma kortárs értelmezésének is tekinthető, mellyel a japán duó telitalálatot ért el. A magángalériák optimális területfelhasználását

talán Rem Koolhaas fogalmazta meg legtalálóbban a Whitney Museum bővítésére kiírt tervpályázatában (a megbízást időközben Renzo Piano kapta meg): az OMA vezetője szerint a „33 %-os szabályt” kell alkalmazni, azaz az összterületet három egyenlő részre osztva kell kialakítani kiállító, szolgáltató és szerviztereket.

1. Neues Museum, Berlin, Németország - David Chipperfield
2. Contemporary Arts Center, Cincinnati, USA - Zaha Hadid
3. New Museum, Bowery, New York, USA - SANAA
4. Új múzeumok területmegoszlása

Képenként – válogatás a közelmúlt pályázati terveiből:

5

5. Emlékezési hely, Varsó - SO/AP
Architectes
6. Vegyes funkciójú beépítés, Oslo
városközpont – Schmidt Hammer
Lassen, első díjas pályamű
7. Battersea Híd, London – Nine Elms
Vauxhall Partnership
8. Google, californiai Központ – BIG
9. Porto folyópart – Konstantinos
Kosmas és Nestoras Skantzouris, első
díjas pályamű

7

6

Amikre érdemes figyelni

közeledő határidővel leadható
pályázatok:

- Bauhaus Múzeum, Dessau
beadási határidő: 2015. 04. 13.
- Danjiang híd, Kína
beadási határidő: 2015. 04. 30.
- A jövő reptere (Fentress Global Challenge)
beadási határidő: 2015. 05. 01.
- European - 13
beadási határidő: 2015. 06. 30.

8

9

Burián Gergő

Elmélet és gyakorlat: egy környezettudatos családi ház a mindennapokban

Az építész tervez, a tudatos használó szigorú vállalásokkal vág bele az építkezésbe, de mennyire tarthatók a nemes célkitűzések egy környezettudatos családi ház és lakóinak mindennapjai során? Mekkora önfegyelmet igényel egy környezetkímélőbb, energia- és jövőtudatos életforma? És hogyan válnak be a hétköznapiakban a papíron eltervezett műszaki megoldások? A gödi környezettudatos családi ház tervezőjét, Kazinczy Gyöngyvér okleveles építészmérnököt és a ház tulajdonosát, Baranyák Zoltán épületenergetikust ültettük egy asztalhoz, és kérdeztük a 2010-ben megépült ház eredeti célkitűzéseiről és az azóta eltelt évek tapasztalatairól.

Környezettudatos családi ház Gödön

A 2010-ben megvalósult családi ház energiaigényét jó tájolással, megfelelő hőtároló tömeg és optimális hőszigetelés kialakításával, jó minőségű nyílászárók beépítésével csökkentették minimálisra. Így az aljzatban 20, a homlokzaton 20, a padlásfödemen 35 cm-es hőszigetelő anyag vastagságot terveztek be. Fontos szempont volt az épület nyári hűtésének természetes megoldása, amit az épület előtt futó előtető optimális kialakításával értek el. Az épület energiaellátását energiatakarékos, jó hatásfokkal működő biomassza kazánal, valamint megújuló energiát hasznosító, HMV-t előállító napkollektoros rendszerrel, illetve zöldáramot termelő napelemes rendszerrel biztosítják. A csapadékvíz gyűjtésével az épület körüli zöld területek vízigényének jelentős százalékat fedezni lehet, a szűrkevíz hasznosításával pedig tovább csökkenthető az ivóvízfogyasztás. A ház energiafelhasználása 70,864 kWh/m²év.

Az építész – Kazinczy Gyöngyvér, Környezet- és Energiatudatos Építész Stúdió, a Magyar Környezettudatos Építés Egyesülete (HuGBC) alapító tagja – szerint:

A megbízó, épületenergetikus lévén, nagyon határozott elképzelésekkel érkezett hozzám a fenntartható megoldások, illetve, mint ahogyan más esetekben is, az építészeti kialakítás tekintetében is. Én azt szoktam kérni, hogy először csak a tervezési programot ismertessék meg velem, a „kockás papírra” vetett rajzokat még ne, azokkal ne befolyásoljanak. A helyiséglista alapján készíték egy első vázlatot: lehet, hogy a sok éves gyakorlattal kicsit praktikusabban el tudom helyezni a helyiségeket úgy, hogy az az energiahatékony tervezés elveinek is megfeleljen. A hagyományosnak nem mondható alaprajzi forma, amelyet az ideális tájolás miatt alakítottam így, rögtön szimpatikussá vált, ezért hamar kialakult az összhang közöttünk, és egymást erősítve, inspirálva haladtunk a tervezéssel.

Papírra vetni a gondolatokat nem kerül semmibe. Aztán amikor a kivitelező beárazza, forintosítja a tervet, akkor derül ki, hogy miket kell lehúzni... Az első kieső tétel többnyire a falak alatti – valóban drága – üveghab szigetelés szokott lenni, de egy épületenergetikus házáról erről szerencsére szó sem lehetett. Ez egy olyan tétel, amit a későbbiekben nem lehet pótolni, utólag beépíteni. Szintén elvárás volt

mindkettőnk részéről, hogy olyan ragasztókat, felületkezelő szereket használjanak, amelyek nem károsak az egészségre, így ezekből sem engedtünk. Eredetileg fafödémeket terveztünk, sajnos ez volt az, ami áldozatul esett a költségvetésnek.

Egy ilyen épület megépítése hozzávetőleg 15-20 %-kal drágább egy átlagos háznál. Fontosnak tartom azonban kiemelni, hogy ezek a házak nemcsak energetikailag jobbak a hagyományos építésűeknél. Az anyaghasználatnál arra is odafigyelünk, hogy az anyagok környezetterhelése minél kisebb legyen, és az egészségre se jelentsenek veszélyt. Egy hagyományos háznál többek között a favédő szerek, a formaldehidgőz és hexabromot kibocsátó szigetelőhabok, a fenoltartalmú festékek, lakkok, kemény műanyagok, műgyanták és vinil alapú padlóburkolatok mind megterhelik egészségünket, környezetünket. Ebben a házban nem kell tartani a beteg épület szindrómától (fejfájás, allergia, irritáció, legyengült immunrendszer stb.).

Egy átlagos családi házhoz képest jelentősen lecsökken az energiafelhasználás, vízfelhasználás. Egészségesebb a beltéri klíma – ami nagyon összetett fogalom, sok minden rejt magában. Ez az, amivel a házaink többet „tudnak”. Mindez alacsonyabb rezsit, kisebb környezetterhelést és egészséget jelent – ha pedig egészség van, minden van.

Egy egészséges, környezet- és energiatudatos épület akkor lesz fenntartható, ha benne az élet (az üzemeltetés) is a fenntarthatóság jegyében zajlik. Ennek része a víztakarékosság (víztakarékos csapbetétek, zuhanyfejek), az eső- és szűrkevízhasznosítás, környezetbarát tisztítószerek (ecet, citromsav, mosószóda, mosódió stb.) és kozmetikumok használata, energiatakarékos berendezések és fényforrások alkalmazása, a szelektív hulladékgyűjtés, tudatos vásárlás (ásványvíz helyett szóda, műanyag tálcás helyett csomagolás nélküli alma vásárlása), de még a közlekedési eszközök megválasztását is ide sorolnám (autó helyett közösségi közlekedés és bicikli). Biztos van, aki ezeket lemondásként éli meg, de arra kell törekedni, hogy a döntések a mindennapi életünk részét képezzék, és minél inkább komfortzónán belül kerüljenek.

A tulajdonos – Baranyák Zoltán épületenergetikus – mondja:

A telekválasztásnál fontos szempont volt, hogy egyszer majd megbízható és kényelmes vonatkozlekedés lesz ezen a környéken, ami tökéletesen be is vált. Ami a tájolást illeti, az épületet előrehoztuk a telken, hogy a szomszéd ház ne árnyékolja, ez, és a benapozás miatt a déli irányba fordítás is jó döntésnek bizonyult. Amire nem gondoltunk, az az önárnyékolás volt: ezzel még egy egyszerű tömegnél is számolni kell, mint kiderült, a napenergia-hasznosítás során a napelem-villanyhozam számításakor is. A napelemeink ugyanakkor télen is szépen működnek, még februárban is.

A „hokiütő” tömegformától sokan megijednek, de mi igazából csak egy hátrányát tapasztaltuk: építéskor néhány százalékkal több lett a téglahulladék. Messze kárpótol azonban minket, hogy a nappali-konyha térnek nagyon jót tett a megtörés, sokkal jobb így az átlátás, továbbá a kertkapcsolat is, amit nagyon szeretünk. Ez egyébként váratlan „plusz”, nem is számítottunk rá. Egy környezettudatos családi háznál egyébként szerintem az egyik legfontosabb szempont a hosszú erkölcsi élettartam, vagyis az, hogy a funkcióváltás is lehetővé váljon a megváltozott igényekhez igazodva – ez a ház ezt is tudja.

A mészhomok téglá építőanyag nagyon jó választásnak bizonyult, számos előnyös tulajdonsága miatt: vékonyabb vakolat elegendő volt, rögzítéstechnika szempontjából is kedvező (rövidebb és kevesebb dübel kellett hozzá, mivel nincs laza dübel, így csökken az emiatti

hőhidasság is), bár annak méretpontosságához nincsenek hozzászokva a hazai szakemberek. Ráadásul zajszigetelés szempontjából is kedvező. Fontos szempont volt, hogy minden elem több funkciót is betöltsön. A falak alatti üveghab szigetelés szintén remekül bevált: ennek köszönhető, hogy az építkezés során nem áztak fel a falak az alaplemezről. Hátrány volt viszont, hogy különös gondosságot igényel az első sorok elhelyezése.

A háromrétegű üvegezésű fa nyílászárók magyar gyártmányúak és kifogástalanul működnek; bár a műanyag változathoz képest drágábbak, azonban komfortban is többet nyújtanak. Nagyon jól tömítenek, így a később beépítendő hővisszanyerős szellőztetésre mindenképp szükség lesz majd – a belső páratartalom főleg akkor fut fel gyorsan, amikor a kinti is magas.

Az extra vastag padló rétegrendbe, parketta alá került padlófűtés is kiválóan bevált. Többféleképpen is lehet fűteni, és már alacsony, 32–35 °C-os hőmérsékletű víz is megfelelő lehet. Ez a megoldás nagyszerűen illeszthető a családi élethez. Természetesen figyeltünk rá, hogy a

parkettához alacsony illékony anyag tartalmú ragasztót és lakkot használjunk.

A házban földhő kosaras hőszivattyú, illetve biomassza kazán és hőtermelő berendezés található. Az előbbi kapacitását sajnos alulbecsültük, több kosárra lenne szükség. A hőszivattyú egyébként a közvélekedéssel ellentétben nagyon környezetbarát, a napelemek ugyanis néha még ahhoz is megtermelik az energiát, hogy közvetlenül meg tudják hajtani a hőszivattyút. Napkollektor helyett napelemek kerültek a tetőre, és ez igen jó döntésnek bizonyult, mivel a napelem télen, borongós időben is gazdaságosan termel. Ami pedig a különböző megoldásokat közös nevezőre hozza, az egy puffertartály, amelyre egészen eltérő energiaforrásokat is rá lehet kötni. A belső hőmérséklet egyébként általában 19 °C, de 20 °C-nál nincs többre szükség, a padlófűtés és a szigetelt falak miatt komfortos a hőérzet.

A fafűtésnél adódtak kellemetlenségek: este fáradtan hazaérve is be kell fűteni, márpedig ha azt szeretnénk, hogy a hazai, jelenleg csupán öt százalék körüli tudatos használói réteg helyett a szélesebb tömegnek is vonzóak legyenek a környezettudatos megoldások, akkor ez nem

lehet megfelelő megoldás. Ráadásul a fát nehéz megbízható helyről beszerezni (azaz olyat találni, amelyik biztosan nem lopott és kellően száraz). Az is probléma, hogy a fatüzelés a finompor (PM10 és a napelemekre hulló por) miatt lokális szennyezést jelent. Összességében a fatüzelésről véleményem szerint nem mondhatjuk, hogy egyértelműen környezetbarát, és komfortban sem jelent valós alternatívát a gázfűtéshez képest – míg a hőszivattyú igen! Utóbbi ráadásul a közhiedelemmel ellentétben nem is zajos, hangja egy hűtőgéphez mérhető. A meleg víz előállításával ezzel az – esetünkben átfolyó rendszerű ún. frissvíz-modulos – módszerrel sem jelent problémát, noha eleinte féltünk tőle.

Használt és maradék anyagok is bekerültek a házba, ilyen például a válaszfalak anyaga és a belső ajtók. Természetesen mindez több időt és utánjárást feltételez, ezért azt mondhatjuk, hogy a három szempont, mely szerint az épület olcsó, gyorsan felépülő és környezetbarát is legyen egyben, egyszerre nem tud érvényesülni. Nem olcsóbb, de komfortját tekintve jobb egy ilyen épület az átlagos házakhoz képest, egyúttal tudatosabb tervezést (gépészeti tervezést is!) igényel. A nagyon sok hőszigetelés pedig igenis elengedhetetlen!

Ongrádi Melinda

Magyar Környezettudatos Építés Egyesülete (HuGBC)

Magastetők – másképpen

Szinte megrohamozták az építészek az idei első *Metszet Építész Tervezői Napot*: a létszám már több mint egy héttel a konferencia előtt betelt. Az érdeklődés elsődleges oka, hogy a szakma választ várt, vajon a szigorodó energetikai követelmények, különösen a január elsejétől bizonyos esetekben alkalmazandó U-értékek milyen épületszerkezeti következményekkel járnak. A BME Épületszerkezettani Tanszék oktatói és a meghívott alkalmazástechnikusok pótolhatatlan információkat adtak át.

Az átmenő faserkezet hőhidmentesítéséhez többretegű hőszigetelés-vezetésre van szükség – mutatott rá előadásában Horváth Sándor adjunktus. Rengeteg gondot, többek között a hőszigetelés átázását okozhatják a hőhidak, de gyakran a nem folytonos párazáró fólia a baj forrása. A párazáró fóliát a széleknél, csatlakozásoknál (például a tetősziklakoknál) ragasztani és szorítani, a konnektorokat tömíteni kell, az áttöréseknél elengedhetetlen a gallérozás, és így tovább. Az alátétfóliákat érdemes folytonossá tenni, hogy ne jusson hideg levegő a hőszigetelésbe.

Farkas Imre (Dörken Kft.) szintén a párazárás hibáira mutatott rá. „Írtóztos nehéz dolog a gondolkodás”, kezdte előadását. De aki gondolkodik, a légzárást nem bízza a lambériára, a szerelőhabokra vagy a vakolatlan nűtféderes falra – vagyis ne szigeteljen vakolatlan nűtféderes téglafalra! Végig kell gondolni az ereszcsomópontokat is. Farkas azt javasolta, hogy látszószarus megoldás esetén álljon meg a szaru a talpszelemennél, és a légzárási sík felett vendégszaru oldja meg a tetősíkon kívüli ereszgyámolítást. Hasonló – pontosabban úgynevezett „beszúrt szarufák” – megoldást javasolt Szatmári Zoltán (Bachl Kft.), külön felhívva a figyelmet a szegtömítő szalagok használatára. Ő a kasírozott poliuretán hőszigetelés szarufák feletti alkalmazását tanácsolta, hiszen ezzel a 0,17-es U-érték mindössze 12 centiméteres vastagságban biztosítható. A passzívház követelménye elburkolt 12-es szarufákkal, alul-felül 5 cm kiegészítő hőszigeteléssel, a szarufaközökben bármilyen fűjt hőszigeteléssel megoldható. A szegtömítő szalag ismét előkerült Takaró Gábor (Terrán Kft.) előadásában, aki az egyre kisebb hajlásszögek trendjének határait mutatta meg. 30-35 fok alatt költség-

megtakarítás már nem várható a hajlásszög csökkentésétől, mivel az alátét-szigetelés költsége megnő. Vízáró szigetelés alá teljes (páraát-eresztő, nem OSB) aljzat kell, és az említett szegtömítés. Még kisebb hajlásszögnél vízhatlan fedést szükséges tervezni trapéz alakú ellenléc-cel, forrólevegős (esetleg oldószeres) hegesztésű lemezzel, lényegében tehát lapostető-szigeteléssel. Ez a tetőfedők számára szokatlan technológia – arra is volt már példa, hogy hajszárítóval(!) próbálkoztak –, ezért jobb elkerülni ezt a hajlásszöget.

Haraszi László (Icopal Kft.) még egy területet mutatott, ahol a lapostetőkről ismert bitumenes lemez magastetők esetén is előfordul: ez a tetőfelújításokra javasolt Icopal Color 3D rendszer. Az üvegszövet-betét, nagy tapadóképeségű modifikált bitumenes lemez előre-gedett síkpala, hullámpala, és fémlemez tetők felújítására is alkalmas ott, ahol a tetők átszellőzése megoldott. Több ötletes hullámpala-szigetelési módot is bemutatott.

Reisch Richárd mérnök tanár kiemelte: magastetőkön a 0,17-es U-értéknek a 15-ös szarufák közötti hőszigetelés 10 cm-es kiegészítéssel felel csak meg a megszokott hőszigetelő anyagoknál, szarufák felett pedig csak 22 cm-es vastagságban. A vastagság XPS grafit, EPS grafit, PUR, PIR anyagoknál csökkenthető – utóbbi esetben akár 16 cm alá.

Nemcsak az energetika, a tűzvédelem is átalakult a közelmúltban – tudhattuk meg Takács Lajos Gábor egyetemi docenstől. Az új OTSZ más felfogású: konkrét műszaki megoldásokat már nem taglal. Ezek azonban bekerültek a Tűzvédelmi Műszaki Irányelvekbe, melyekből hat már megjelent, három hamarosan megjelenik, de továbbiak is készülöben vannak. Az új tűzvédelmi szabályzat az épületeket négy kockázati osztályba sorolja: nagyon alacsony (NAK), alacsony (AK), közepes (KK) és magas kockázatúba (MK). Például a több előadó által is említett látszószaru AK és NAK osztályban építhető, míg KK osztályban csak négy szintig (égéskésleltetővel), MK osztályban pedig egyáltalán nem. Nadtető (F osztályú lévén) ezentúl csak legfeljebb egy emeletes családi házban készülhet.

A kockázati osztály a hőszigetelés anyagát is befolyásolhatja. A hőszigetelő anyag alkalmazhatósága már nem a szintszámától, hanem a kockázati osztálytól függ – hangsúlyozta Lestyán Mária (Rockwool Hungary Kft.). Jó, ha tudjuk, hogy emelet- és tetőráépítés esetén a magas kockázati osztálynak megfelelően kell tervezni. Kiemelte: már a szakági tervezők kiválasztása is az építész felelősségkörébe tartozik csakúgy, mint a kötelező tervezési program elkészítése, nem beszélve a (CPR) teljesítményjellemzők kiírásáról.

Az ásványi szálas hőszigeteléseknél maradvá, Brassnyó László (Knauf Insulation Kft.) új terméktípust ismertetett. A Factplus átmenet az üvegyapot és kőzetgyapot hőszigetelések között: rugalmas és jól befeszíthető. A cég korábbi újításai is jól vizsgáztak, gondoljunk csak a fújható ásványgyapotra, vagy az Ecose üvegyapotra, ahol a fenol-formaldehid gyantát növényi keményítőre cserélték. Persze továbbra is használhatók olyan régi termékek is, mint például a fagyapot. Közkinccsé teszi tervezői segédletét a Wolf System Kft. – jelentette be Kujáni Péter –, vagyis a cég feltéve őrzött csomóponti megoldásait ha-

marosan megismerhetjük. A kiforrott hőszigetelő rendszer már régóta megfelel a jelenkori kívánalmaknak. Általánosan használt „Ultra-Mega” rendszerük falainak U-értéke 0,14, de már passzívházhoz alkalmas rendszerük is van. A korábbi előadók által is fontosnak tartott fóliák (párazáró, alátét-, stb.) felületfolytonosítására nedvességre duzzadó szalagot használnak.

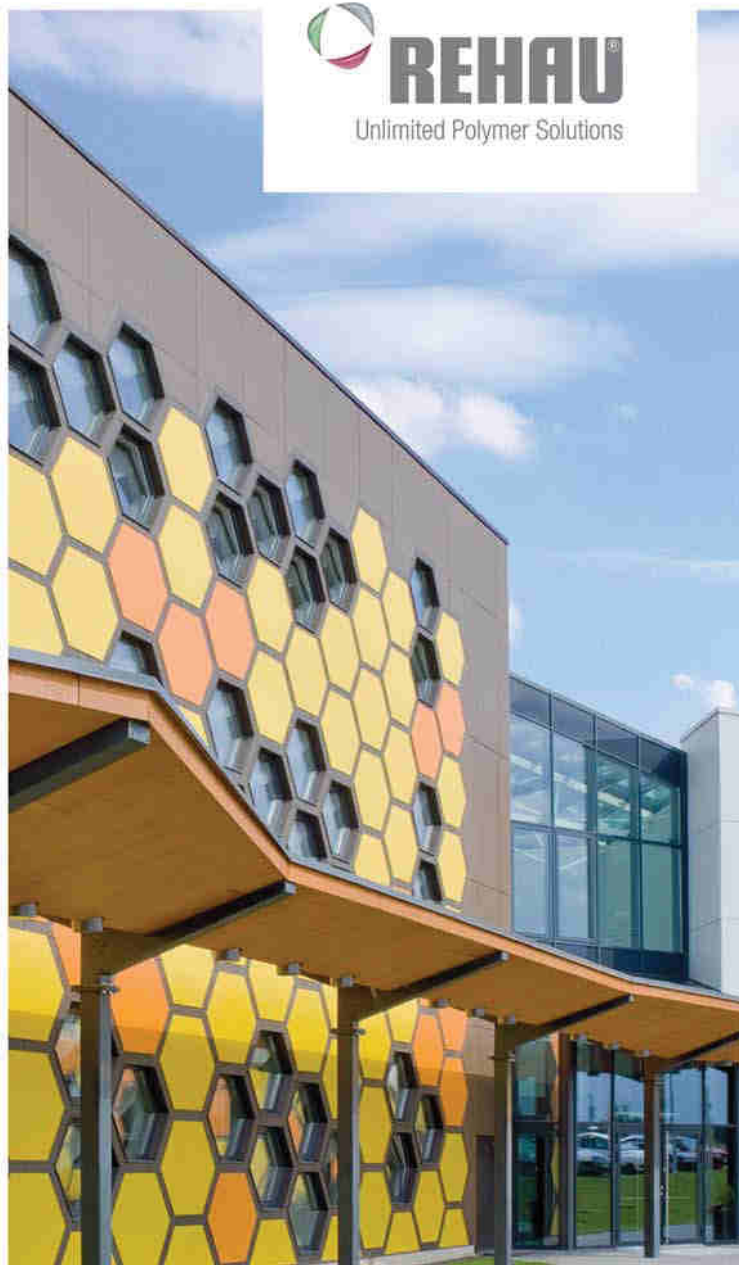
Elborzasztó példákat hozott elő dr. Kakasy László egyetemi adjunktus. Az utólagos, alulról történő tetőtér-szigetelés aligha sikerülhet, mert az átszellőzés nem megoldható. Ilyenkor a tetőhéjazatot nem szabad megtartani. Az átszellőzés hiányát zuzmó, moha külső megtelepedése is jelezheti a cserépen, mivel átnedvesedett a szerkezet. Az oromfal belső oldali hőszigetelésének elhagyása hőhidak kialakulásához vezethet. Megfigyelése szerint a legtöbb hibát az okozza, hogy a tervezők egy része nincs tisztában a megrajzolt rétegtrend egyes elemeinek (pl. párazáró, légzáró fólia) funkciójával. Rendszerint nem mérik fel az alátét héjazat precíz kialakításának fontosságát sem. A hőhidakra annál inkább figyelni kell, minél inkább növekszik a hőszigetelések vastagsága.

Nemere Judit (Prefa Hungária Kft.) egy másik akut problémára hívta fel a figyelmet: a klimatikus terhek növekedésére. A hőteherszámítás, szélteherre méretezés nem állhat meg a tartószerkezetek szintjén. Számítani kell például a hóvágók, hófogók és lemeztartó hafterek teherbírást, sűrűségét is. A szélteher még a lemezszalagok szélességét is befolyásolja. A Prefa éppen ezért online méretező segédlettel támogatja a tervezőket. Fóty Ákos és Viszló Dezső (AD Tectum Kft.) a szarufák hőhidmentes alternatíváját mutatta be: a fából készült (!)

I-tartók gerince rétegelt lemez, öve rétegelt-ragasztott vagy keményfa. A rétegtrend hőátbocsátási tényezője az ilyen szarufákkal csak egy tizeddel nő meg, ezért nem kell látványosan megvastagítani a szerkezetet (például 24 centiméteres tartóval és hagyományos hőszigeteléssel már el lehet érni a 0,17-es U értéket). Leggyakrabban a 30 cm magas, 6 cm-es övvel rendelkező tartót használják. A termék előnye, hogy csekély súlya miatt mozgatása és tárolása is egyszerűbb.

Záróelőadásában Csott Róbert okl. építészmérnök, zaj- és rezgésvédelmi szakértő végre olyan területre adott betekintést, ahol mostanában nem történtek nagyobb változások. Az épületakusztika legfontosabb előírásai (27/2008 (XII.3.) KvVM-EÜM rendelet, MSZ 15601 szabványsorozat) lényegében nem módosultak az elmúlt években. A tetők területén a vastagodó hőszigetelés javítja a hanggátlás értékét – akár a vékonyabb tartóra, akár az akusztikai héjak távolságának növekedésére gondolunk –, de az egyre terjedő ásványgyapot is előnyös a zajszigetelés szempontjából. Persze van még mit javítani, például a kerülőutas hanggátlás területén. Új problémakör az eső okozta zaj, amelyre még nem készült hazai előírás. Panasz esetén egyelőre akusztikai álmennyezettel lehet javítani a problémán.

A rendezvény után a teremben összegyűlt közel háromszáz szakemből sokan értésünkre adták, hogy érdemes volt időt szentelni a konferencia végighallgatására. Többen remélik, hogy az előadások mielőbb elérhetőek lesznek a Tervlap.hu online felületén.

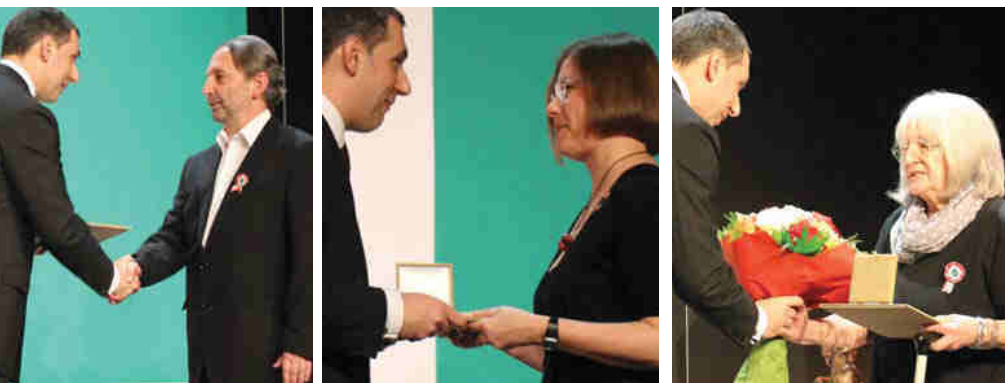
GENEO

Szálerősítésű ablakprofil passzívház minősítésű ablakokhoz

A REHAU GENEÓ PHZ ablakprofil rendszer a különleges szálerősítésű alapanyagának, a három körkörös tömítési síknak, és a funkciós kamrákba helyezhető termomoduloknak köszönhetően az ideális megoldás passzívházakhoz. A profilok kasírozással, lakkozással, alumínium rátétlemezzel tetszőlegesen színezhethők.

Ybl-, Kossuth- és Széchenyi-díjas kollégák

A március elejétől érvényes új rend szerint hárman kaphatnak egy évben Ybl-díjat, így az idei díjazottak Kalo Emese, Kovács Péter DLA és Thoma Emőke. Az építészek közül nemcsak ők kaptak elismerést – idén új helyen, új átdóval, új rend szerint.

Amint a Tervlap.hu korábban megírta, átmenetileg kikerült a jogszabályok közül a szakmai díjak szabályozása. A 2015/30-as Magyar Közlönyben március elején megjelent a 15/2015 (III.11.) MvM rendelet – egyebek között – az Ybl-díjat is szabályozza. A korábbi öt helyett idén csak hárman kaphatnak Ybl-díjat (kivételes, rendhagyó esetben hatan), egy személy csak egyszer kaphatja meg (életműdíj), a pénzjutalom pedig durván ötszörösére nőtt. A változtatások egyértelműen a díj presztízsének növekedését szolgálják, ahogy az is, hogy a díjakat ezúttal Lázár János miniszter adta át. Az esemény jelentőségét tovább emelte, hogy Lázár Jánoson kívül jelen volt Pintér Sándor belügyminiszter, valamint az akadémiák elnökök és szakmai szervezetek (MÉK, MÉSZ, MMA, MUT, MMK, stb.) elnökei is. A tavalyihoz hasonló botrányos helyzetekre idén nem került sor.

A múlt évi hibát Kalo Emese esetében sikerült kompenzálni: a tavaly elmaradt díjazás után idén megkapta a díjat „több mint tízéves szakmai közéleti tevékenysége, a tervpályázatok, közbeszerzések szakszerűségének felügyelete, kiemelkedő és színvonalas építészeti tevékenysége elismeréseként.” Tavaly alkotótársa, Pásztor József is kapott volna díjat – ő most sem kapott.

Ybl-díjban részesült még Kovács Péter DLA Pro Architectura díjas építész, a DE Műszaki

Kar Építésmérnöki Tanszékének docense „számos magas színvonalú épület tervezésében való részvétele, országos tervpályázatokon nyújtott kiemelkedő teljesítménye, valamint a keleti országrész építészeti arculatának fejlődéséért kifejtett tevékenysége, kiemelke-

dő szakmai életműve elismeréseként”.

Végül, de nem utolsó sorban Ybl Miklós-díjban részesült Thoma Emőke építész, a Heves Megyei Építészakamara alapító tagja, az Egri Építész Kör elnökének „a Magyar Építész Kamara Heves Megyei szervezetének létrehozásában, a kamarai törvény előkészítésében való aktív részvétele, valamint az egri, heves megyei építészeti közéletben kifejtett meghatározó tevékenysége, kiemelkedő és színvonalas munkássága elismeréseként”.

Idén a díjátadásra március 14-én a Várkert Bazárban került sor. Lázár János köszöntőbeszédében kiemelte: a kitüntetettek a szűk szakmai kereteken túl, az egész nemzet számára nyújtottak kimagasló azzal, hogy tudásukat a haza javára kamatoztatták. Ők példaképeink, mert „ellenállnak a tehetségre nehezedő inflációs nyomásnak”. Mivel az Ybl-díjat szabályozó rendelet a közigazgatási életében kifejtett kiemelkedően közhasznú tevékenység elismerésére egyúttal megalapította a Batthyány Lajos-díjat és Magyar Zoltán-díjat, amelyeket ugyanezen a rendezvényen adtak át, a miniszter az új díjakról is szót ejtett. Mint mondta, küzdelem zajlik az emlékezetpolitika, azaz a nemzeti emlékezet körül. A történelmi alakok és események értelmezése mentén új törésvonalak alakultak ki, de ezek a viták – amennyiben kikerülnek a szélsőségek – hozzájárulnak az emlékezet és nemzeti

önazonosság gyarapodásához. A díjak névadói a nemzeti öntudat, önazonosság sarokkövei, akik közül kiemelkedik a vértanúhalált halt, és életében gyakorlatias tettekkel példát mutató Batthyány Lajos, aki egyszerre volt idealista és remek vezető. Batthyány alakjának értelmezésében mára eltűntek a felfogásbeli törésvonalak is, ezért kifejezi nemzeti emlékezetünk egységét.

Az ünnepség keretein belül átadták az érdemrendeket, érdemkereszteket is. A Magyar Köztársasági Arany Érdemkereszt polgári tagozatát kapta Aczél Péter, I. kerületi (budavári) főépítész.

Az esemény egésze méltó helyen és méltó módon zajlott, a kitüntetetteknek pedig csak gratulálni lehet!

”Ha az embert ilyen magas szinten ismerik el, akkor nem hiába élt és dolgozott”, mondta el az MTI-nek Bachman Gábor Balázs Béla-díjas építész, dizájnér, akit március 15-én a Parlamentben Kossuth-díjjal tüntettek ki. Az építész a hagyományt a modernitással ötvöző, a 21. század elvárásaira reflektáló és egyedi vizuális nyelvezetet kiérelő alkotóművészi munkája elismeréseként kapta meg a Kossuth-díjat. „Örülök, hogy ezt kiemelték az indoklásban is, mert valóban a 21. századnak tervezek mindent”, jegyezte meg Bachman Gábor az MTI-nek.

Széchenyi-díjat adományoztak Kollár László Péter építőmérnöknek, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagjának, a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Építőmérnöki Kara Hidak és Szerkezetek Tanszéke egyetemi tanárának. A mérnöki kompozit- és vasbetonszerkezetek statikai és dinamikai vizsgálatában végzett több évtizedes, nemzetközi visszhangot kiváltó kutatási eredményei, a gyakorlatban is széleskörűen alkalmazott tervezési eljárások kifejlesztését célzó munkája, valamint iskolateremtő oktatói és tudományos szervezői tevékenysége elismeréseként kapta a díjat. (Kollár László egyúttal több segédletünk szerzője is.)

Csanády Pál

Ökológikus építészet 2015

Jelentés az él- vonalból a legizgalmasabb tapasztalatok

Szakmai védnök:

Mit tapasztaltak a szakemberek Magyarország legökologikusabb épületeinek működtetése során? Mit igazolnak a mérési eredmények: mi működik és mi nem? Mik az optimális megoldások?

Három téma kerül terítékre az idei konferenciasorozaton:

- Dr. Matolcsy Károly (műszaki és tudományos igazgató, ÉMI Kft.) / Frey Lajos (kiemelt projektvezető, ÉMI Kft.) az ÉMI szentendrei tudásközpontját, a kapcsolódó társasházat, óvodát és a tervezett mintaháztelepet mutatják be.
- Dr. Becker Gábor tanszékvezető egyetemi tanár / Bakonyi Dániel egyetemi tanársegéd (Budapesti Műszaki Egyetem, Épületszerkezettani Tanszék) a legfrissebb hőtechnikai szigorítások okozta csomóponti változásokról fognak előadni.
- Schmidt András (építész, fenntarthatósági menedzser, Skanska) a FIABCI-díjas Green House irodaházat mutatja be, az üzemeltetés első tapasztalataira is kitérve.

A tavaly nagy sikert aratott módon idén is látványos, pergő építész prezentációba kapcsolódnak alkalmazástechnikai szakértők.

Rövidfilmen megismerhetünk még több érdekes projektet (Eiffel Palace, Groupama Aréna) és egy magyar világszabadalmat: a vízházat.

május 5.	Pécs – PTE Pollack Mihály Műszaki Kar / Pécs, Boszorkány u. 2. A008
május 12.	Győr – Hotel Famulus / Győr, Budai út 4-6.
május 14.	Debrecen – Debreceni Egyetem Campus, Lovarda / Debrecen, Kassai út 26.
május 19.	Budapest – Hotel Flamenco / Budapest, Tas vezér u. 3-7.
május 21.	Szeged – SZTE Kongresszusi Központ / Szeged, Ady tér 10.
május 27.	Kecskemét/Kalocsa – Bakodpuszta / Bakodpuszta, 51-es út, 108-109-es km
június 4.	Siófok – Hotel Ezüstpart / Siófok, Liszt Ferenc sétány 4.

Részvételi díjak:

előzetes regisztráció és átutalás esetén:

3 150 Ft + áfa (4 000 Ft)

helyszíni készpénzes fizetés esetén:

3 937 Ft + áfa (5 000 Ft)

A résztvevők egyéves digitális *Metszet és Építési Megoldások* előfizetést kapnak, ráadásul igen értékes nyereményeket sorolunk ki a helyszínen a résztvevő és kérdőívet kitöltő kollégák között!

Részletes információ és regisztráció:

www.eko-logikus.hu

Szervező:

Artifex Kiadó,
telefon: +36-1-783-1711,
info@artifexkiado.hu

MÉK: 2 pont
(2014/163)

Előadó és kiállító cégek:

Médiatámogatók:

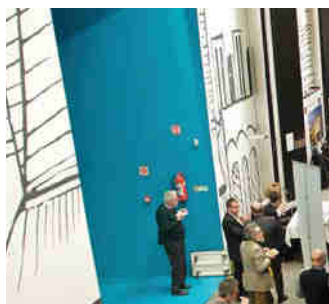

Van Egeraat kontra Zaha Hadid, Mecanoo kontra Hertzberger:

A 12. Nemzetközi Építészkongresszust 2015. március 7-én a Várkert Bazár konferenciatermében „építészet az építészetért” témakörben tartották meg. A kongresszust a Metszet folyóirat és a Magyar Építőművészek Szövetsége közösen rendezte. *Csanády Pál* főszerkesztő üdvözölte a több mint hatszáz megjelentet. A kongresszust elsőként *H. Gajus Scheltema*, a Holland Királyság budapesti nagykövete köszöntötte és nyitotta meg. Elmondta, hogy Rem Koolhaas mellett sok kiváló holland építész ismer, akik közül előadóként többen jelen vannak a kongresszuson. *Deniz Incedayi* UIA alelnök, a II. régió elnöke hangsúlyozta, hogy korábban már többször részt vett ezeken a kongresszusokon. Most örömmel tesz eleget a megtisztelő felkérésnek, hogy a jelenlegi kongresszus levezető elnöki tisztségét betöltse. *Szűcs Géza* miniszterelnöki főtanácsadó a kormány és a miniszterelnök személyes jókívánságait tolmácsolta a kongresszusnak. Bevezetőjében hangsúlyozta,

ciót egyesítette. Bemutatta legutolsó művét, a budapesti Tüskecsarnokot, amelynek befejezését Lázár Antallal közösen tervezte, és amelyről könyv alakban számolnak be. Sajnálta, hogy a megnyitó ünnepségen nem tudott jelen lenni. Hitvallását, ars poétikáját fogalmazta meg: az ismert és az ismeretlen határán vizsgálja a tér természetét, környezetünk strukturálódását, épületeink megtapasztalását. A külső héj, bőr, epidermisz és a nyílások kapcsolódását a gráfelmélet illusztrálásához hasonló ábrákon kísérelte meg bemutatni. – A professzor nagyméretű grafikái a szomszédos kiállítóteremben voltak láthatók.

Kávészünet után „A ház ékkövei” pályázat eredményhirdetése következett, amelynek keretében az Internorm piacvezető nyílászáró cég, a kongresszus egyik főszponzorának ügyvezető igazgatója hirdette ki az eredményt. Először a zsűri tagjait ismertette: Perényi Tamás, Fülöp Gyula, Sáros László, Vonnák János és Klinger Gábor. A két kategóriá-

Érdekes volt ez az építészet határait körbejáró tematika. Kicsit visszairányította a figyelmet a lényegre. Köszönet a profi szervezésért, a jó helyszínválasztásért, a rengeteg munkáért! *Posgay Eszter*

hogy Thália az építészet múzsája is. Kiemelte, hogy Ybl Miklós mellett másik világhírű építészünk Hudec László, aki az 1930-as években Sanghajban dolgozott. *Fülek Zsolt* helyettes államtitkár a helyszínt méltatta. Az Ybl Miklós által tervezett Várkert Bazárt az építés születésének 200. évfordulójára, 2014-re állították helyre, s a bicentenáriumi esztendő a kormány az Építészet Évének nyilvánította. *Sáros László*, a MÉSZ elnöke ismertette a neves előadói gárda névsorát.

Az előadókat levezető elnökként a török építésznő, *Deniz Incedayi*, az UIA II. régió elnökszónya mutatta be. Elsőként *Dr. Magyar Péter* professzor, (Manhattan University, Kansas, USA) „A rajz nem halt meg” címen tartotta meg bevezető előadását. Indításként tízperces némafilmen egy modern épület rajzait és az épület agyagból formált változatainak tervezési fázisait vetítette, amelyeket egy 14 karátos aranyhegyű Mont Blanc töltőtollal vetett papírra, különböző metszetek felvételével, eltérő nézőpontokból, néha alulnézetből, minden vázlatot sajátos számozással ellátva. Ezekben a vázlatokban az emóciót és a rá-

ban benyújtott 28 pályázatból az I. kategória a megépült épületek volt. Két díjazott: Brjeska Gábor és Balázs Attila szentendrei családi háza, illetve Kovács Péter debreceni családi háza. A II., „tervek” kategóriában szintén két díjazottat jutalmaztak: Halmosi Erik, valamint Tóth László családi házát. A közönségdíjat a legtöbb szavazattal Glück Endre nyerte. A díjak mind az öt esetben a másik főszponzor, a Canon nagyteljesítményű fényképezőgépei voltak. A pályázat tablót a szomszédos kiállító teremben mutatták be.

Az amszterdami *Erick van Egeraat* eredetileg a Mecanoo tervezőiroda egyik alapító tagja, de jelenleg öt európai fővárosra kiterjedő önálló építészvállalat tulajdonosa. Tíz országban több mint száz projektje ismert. „Először 25 éve vendégként jöttem Magyarországra. Most is vendégnek érzem magam, mert itt nincs tulajdonom” – kezdte előadását. Első munkája 1994-ben az Andrássy út elején álló 9. számú épület tetőjén elhelyezett, bábszerűen ívelt üvegépítmény. A következő a MÉMOSZ székház helyreállítása a Városliget szélén, és mellette a budapesti ING Bank jellegzetes architektúrájú központi épülete. Az MTK stadion pályázatra benyújtott tervük nem nyert. További munkák cím-

Építészkongresszus 2015

szavakban: Assen, a Drents Múzeumnál 17. századi épületet bővítése; Rotterdam, Erasmus Egyetem, csillogó üvegfalak; Roskilde, rozsdás acéllemezekkel burkolt szemétegetőmű, a 21. század világító fénypontokkal ellátott, digitális katedrálisa (ismertető olvasható róla a Metszet 2015/1 számában). Az előadó kritikát is mondott Budapest fejlesztési elképzeléseiről: Zaha Hadid kiváló építész, de az elnyúló kavics tömegű projektje a bontandó egykori OMFH helyén egyáltalán nem illik a Szervita térre. Nem értett egyet a Városligetben elhelyezendő múzeumokkal sem. A főváros területén számos olyan helyet, beépítetlen ingatlant jelölt meg, ahol ezek a múzeumok a Liget sérelme nélkül megépíthetők lennének a központtól számított 1-1,6 km átmérőjű körön belül. A rádiuszok középpontja a Városháza épülete.

A New York-i Central Parkban az emberek a fűvön pihennek. Ezzel a képpel van Egeraat azt az elképzelését támasztotta alá, hogy a Liget-hez hasonló közterületek erre és nem más célra szolgálnak, noha körülöttük magas lakóházak tornyosulnak. (Nem ismeri Budapest sajátosságát, hogy nálunk a fűre telepedés helyszíne a Margitsziget.) A fővárosi Városháza átépítésére tett javaslatuk szerint a Kiskörút menti hiányzó szárnyakat ki kellene egészíteni, ugyanakkor egyes részeket visszabontva, az épületet a Deák tér felől egy markáns toronnyal hangsúlyozná, végeredményben egy építészeti megkomponált központi parkot hozna létre. „Az építészek naiv idealisták” – jelentette ki. A városokat aktivizálni, „galvanizálni” kell, a régi struktúrákat újra fel kell használni. Példaként egy egykori amszterdami ipari csarnok revitalizációját mutatta. Londonban a Tate Galleryt egy korábbi erőmű csarnokából alakították ki. A Párizsi d'Orsay Múzeum egy pályaudvarból lett. Ezek nem az ő tervei alapján valósultak meg, de az elmondott elveket jól szemléltetik. – Az előadást a közönség tapssal nagyra értékelte.

Vukoszlávlev Zorán „Geometrikus mintázatok a kortárs spanyol építészetben – Nieto Sobejano és a fiatal generáció” címen tartott elő-

adást. Az előadó – a lehetőséggel élve – mindenk előtt három saját könyvét mutatta be: Kortárs holland építészet (2005), Kortárs portugál építészet (2010), Szerb ortodox templomok Magyarországon (2013). Mindhárom téma kutatásához és publikálható megírásához hosszabb időtartamra igényelt ösztöndíjak segítettek. Előadását az „absztraháló geometria” című bevezető után hat témára építette fel: anyagtalan fal, felületburok, térbeli sík, síkbeli tér, vonalas ritmus, transzformált forma fejezetekre tagoltan 6x3, összesen 18 épületet vetített. A másfél tucatnyi objektum közül a leglényegesebb Nieto Sobejano Córdobai Kortárs Művészeti Központjának öt- és hatszögletű lyukakkal komponált épületkubusa, amely a Guadalquivir folyó partján helyezkedik el (ismertető olvasható róla a Metszet 2015/1 számában).

Ebédzünet után Emiel Lamers könyvbemutató előadására került sor. A fiatal holland építész derűsen, szellemesen beszélt. Nem sokkal az egyetem befejezése után úgy döntött, hogy Kelet-Európába jön. „2003-ban érkezünk Budapestre. Először lakást kellett keresni, így összesen 74 lakást néztünk meg. Ezekről táblázatot állítottam össze, több szempont mérlegelésével, hogy a választást megkönnyítsem” –

Herman Hertzberger was very enthusiastic about the convention, what he has seen and of course all the people he met. I understood everything was very well organized and I once again want to thank you and everyone else who has been of help for making the stay in Budapest for him and Johanna so very much worthwhile Pia M. Elia (Secretary AHH)

kezde előadását. Nem sokkal később, miután Hans Ibelings Hollandiában megalapította az A10 építészeti magazint, a folyóirat magyarországi tudósítója lett. Első cikkében Erick van Egeraat „Dunán úszó Hotel” projektjét ismertette, amely a Margitsziget mellett valósult volna meg. Azután F. Kovács Attila érdekes hódmezővásárhelyi múzeumáról jelent meg írása. 2005-ben a BME aulájában „Holland formabontás” címmel kiállítást rendezett. További rendezvényei voltak a KÉK akkori házában, a Keleti pályaudvar közelében és a Gödörben, ahol a víz alatti kiállítótér a tengerszint alatti holland területek különös idézeteként jelent meg.

Bár Lamers 2007-ben Párizsba költözött, időközben interjút készített Turányi Gáborral és Turányi Bencével „Apa és fia” címen. Majd biciklivel megkerülte a Balatont, mialatt maradandó építészeti élményekkel gazdagodott. 2010-ben vándorlásának újabb állomása Ljubljana volt. Mariborban kiállítást rendezett. A Piranesi kétnyelvű szlovén folyóiratnak dolgozott, amelybe a MÉMOSZ székházról húszoldalas tanulmányt

publikált, címlapképpel. A több mint tíz éves gyűjtőmunka eredményeképpen „Kortárs magyar építészet” című, 21 objektumot tartalmazó könyve a Terc könyvkiadónál jelent meg a kongresszus előtti napon. A könyv négy témába rendezve mutatja be az épületeket: családi házak (5), lakóépületek (4), kereskedelmi épületek (6), valamint kulturális és középületek (6). Az előadó mindegyikből egy-egy példát emelt ki, az utolsó épületcsoportból pedig a kopaszi gát kis éttermeit, illetve a négyes metró Gellért és Fővámház téri mélyállomásait választotta. A szerző dedikálta is művét. Befejezésül saját munkáját vetítette: egy szem alakú, étterem számára kialakított pavilont Amszterdamban, a Montevideo torony mellett. A körüljárható, faburkolattal ellátott építmény jellegzetes magyar vonásokat mutat.

Nuno Fontarra a Mecanoo tervezőiroda és Francin Houben képviselőjében tartott ismertetőt a delfti cég munkásságáról. 150 fős csapatukról csoportképet mutatott, amelyen jól érvényesült alapelvük: mindenki egyéniség – a képen legjellemzőbb „attribútumaikkal”, fürdőruhában, sílécclal vagy kerékpárral szerepeltek a dolgozók (kár, hogy a társaság fele a vidám montázs készítése óta már nem az irodában dolgozik). Ezek után főbb épületeik ismertetése következett. A Mecanoo egyik büszkesége, a Delfti Műszaki Egyetem könyvtára, egy spanyol kisvárosi kultúrközpont, majd a Wei-wu-ying Art Center Tajvanon. Az utóbbi hatalmas, téglány alakú, hullámozó teteje alá öt előadótermet bújttattak. A rácsostartó hordta tető fedését a helyi hajógyár mesterei készítették, a hajlított fémlemezlapokat pontosan hegesztve és durvára felcsiszolva (ismertetés olvasható róla a Metszet 2015/1 számában). A medinai Koránmúzeum tervpályázatán is részt vettek, de nem ők nyerték el a megbízást. A tervezett épület fronthomlokzata a sivatag mögötti hegyvonulat sziluettjét, alaprajza és madártávlati nézete pedig az arab kalligráfiát idézi.

A kávészünet után a kvízzjáték sorsolása következett. A cédulákat a részrehajlás-mentesség jegyében Deniz Incedayi húzta ki. A két fő díjmentes részvételét a 2016. évi kongresszusra, valamint két évi előfizetést a Metszetre Jankus Balázs nyerte. Az 50 ezer Ft-os könyvutalványt Hosszú Miklós kapta. A háromnapos ausztriai utazásra jogosító díjat Erdélyi-Gáspár Judit vehette át. A látványtervre szavazók közül Szabó Tibornak kedvezett a szerencse, ő egy nyomtatóval lett gazdagabb. A kiállított 15 látványtervből a legtöbb szavazatot (92) a „Lugano” fantázianévű terv kapta a közönségtől, így ezt a díjat Fischer Bence nyerte. A díjazottak a Swietelsky Várkert Bazár Albumát és Terc Kiadó Tizenkét kőműves című DVD-jét is megkapták.

A befejező filozofikus előadást „Az építészet alapjairól” címmel Herman Hertzberger, a holland strukturalizmus nagy öregje (1932-) tartotta. A strukturalista építészek a múlt század közepén a Forum folyóirat körül tömörültek, amelynek Hertzberger Aldo van Eyck és Jaap Bakema mellett társalapítója volt. 2012-ben a RIBA aranyérmének elismerésében részesült. Észak- és Dél-Amerika, Közel-Kelet, Ázsia és Afrika számos előadása után most itt, a budapesti kongresszuson üdvözölhetjük.

Bevezetőjében reagált az előtte szólók designcentrikus megközelítésére. A laoni négytornyú gótikus katedrális példáját vetítve kijelentette: „Az építészetnek mindig is célja volt, hogy lenyűgözzön (impress) és elnyomja (opress) az emberek érzékeit. A jelenség nem új. A legtöbb épület nem a változás jegyében, hanem az örökkévalóságnak épült.” Később mégis megváltoztak. Diocletianus palotájából város lett: Spalato, ma Split centruma. Hertzberger utrechti koncerttermének is lebontották két oldalszárnyát. Helyette más tervezőkkel új előadótermeket építettek: kamara-, jazz- és popzenei termet. Az egymás mellett és fölött elhelyezkedő helyiségekkel egy térbeli város jött létre, térben haladó mozgólépcsőkkel. Az eredeti koncertteremre már nem lehet ráismerni, de a végeredmény komplexebb az eredeténél. Hertzberger is így járt el Bakema egyetemi épületénél, amelyet téglalakban „V” lábakra állított, és emeletes szárnyakkal vett körül. A lábaknak köszönhetően a régi épületet a szárnyak nem takarták el, sőt, még inkább hangsúlyossá tették. A fakultások a körbevevő szárnyakban bővíültek. Az efféle építészeti megnyilvánulásokat ma generikusnak mond-

It was a great pleasure and honor to be invited among all these interesting people. I had a very nice talk with o.a. Mr Magyar on Friday night. On Saturday, it was a great opportunity to speak to so many Hungarian architects. And it was very special to get to know personally Herman and Johanna Herzberger. 'Hans' reminded me of my beloved grandmother.
Emiel Lamers

juk, de ötven éve a kulcsszó a flexibilitás volt. Hertzberger szerint e kettő a tartalmát tekintve azonos.

Az apeldoorni Central Beheer Biztosító székháza a strukturalista építészet klasszikus példája volt. Ma üresen áll, állagmegóvása évi 800 ezer euróba kerül, amit helyi erőkből már nem tudnak fizetni. Újrahasznosítása nehéz, mert az újonnan beköltözést tervező intézmények egytől egyig saját identitásukat keresik. Az idősök otthonát lebontják, pedig az ott lakók minden igényét kielégítette. Minden volt: biliárd, bolt, könyvtár, mosoda, kávézó, koncertterem. Az emberek jól érezték magukat benne. Sorsa mégis a bontás, holott a világ számos épülete jó példával szolgál, miként lehetne átalakítva megőrizni az eredeti szerkezetet. Ilyen a Santa Maria in Trastevere templom Rómában, ahol ma szegényeket étkeztetnek. Az előadó kedvenc fényképe a párizsi Nagykönyvtár olvasóterme, ahol az emberek magukban, csendben olvasgatnak, de mégis közösséget alkotnak. Ilyen, közösséget alkotó külső tér egy itáliai hegyi falu főtere is, ahol a helyi lakosok a téren zajló események szemlélői; vagy a New York-i jégpálya a környező galériákról nézelődő emberek csoportjaival; illetve egy Párizs környéki külváros utcája a sűrűn egymás mellett lefektetett imaszőnyegeken Mekka felé imádkozó muszlimokkal.

Hertzberger iskolaterveinél a tantermek között fél szint eltolást alkalmazott, hogy a diákoknak lehetőségük legyen a térbeli kapcsolatfelvételre, a közösségalkotásra. Az oszloplábazatok – tetemes többletköltség nélkül – ugyancsak alkalmasak üléshelyek kialakítására. Ehhez a megoldáshoz a Szent Péter tér kollonádjainak oszloplábazatáról vette

Nuno Fontarra

Herman Hertzberger

a mintát. Ugyanilyen fontos lehet a lépcsők melletti csőkorlát, amelynek azért kell kör-keresztmetszetűnek lennie, hogy a gyerekek a sok ülés után tornázni tudjanak rajta, mint egy alacsony nyújtón. Sikernek könyvelhető el a New York-i Columbia Egyetem Könyvtára előtti széles, nagy lépcső is, amelyen napsütéses időben – a központi történesek szemmel tartva – együtt üldögélnek a hallgatók. Az építészetnek az emberi közösségek kialakulásához kell megteremteni a feltételeket – ez volt Hertzberger előadásának fő mondanivalója. Másrészt az a szomorú látélet, hogy Hollandiában számos értékes épületet, amelyek már használaton kívül, üresen állnak, le kell bontani. Hertzbergert hosszasan, már-már meghatóva ünnepelték a résztvevők.

A krónikás a szünetben megkereste a mestert „*Korszerű kertés beépítések – A sorháztól a lakódombig*” című könyvével, amely a Műszaki Könyvkiadónál 1982-ben jelent meg. A kötetben a holland építészek sorházai is szerepelnek. Hertzberger a delfti Diagoon-házak 1971-es terveit és fotóit küldte el nekem. Erre emlékeztettem, és ismételtan köszönetemet fejeztem ki.

Befejezésül a helyszín: a Várkert Bazár helyreállítását ismertették a tervezők. Ybl Miklós csodálatos alkotását *Potzner Ferenc* építész mutatta be, miközben Halmos Bélára hivatkozott: „A tér és hely között az a különbség, hogy a térnek száma, a helynek arca van. A tér geometriai ábra, a hely festmény és rajz, és nincs belőle több, mint ez az egy.” Magyarországnak öt génusza van: Dél, Kelet, Észak, Nyugat és Erdély. A Dél génuszához tartozik Dél-Dunántúl, Dalmácia, de Buda is, ahol Mátyás király itáliai reneszánsz palotát épített, de a kápolna szigorúan gótikus volt. Ybl az exedra ívek analógiáját a vatikáni Cortila della Pignában, a Toboz udvarában találta meg. Az ikonográfia a freskókon

Az építés idején elképzeltem valami hasonlót, és örülök, hogy most bekövetkezett! Pottyondy Péter

az északi lépcsőpavilonban a megművelt természet allegóriái: Ceres és Apollo, illetve Vertumus és Pomona. A déli pavilonban a zabolátlan természeté: Jupiter és Juno, illetve Zephyr és Flora. A Gloriette négy dór oszlopán a négy évszak szobrai állnak.

Pottyondy Péter építész a Gloriette-et mint központi összművészeti alkotást ismertette. Ybl első terve 1875-ből való. Az 1879-es elszámolási rajzon az építészettől a csatornázásig minden rajta volt. Ma több vaskos dokumentáció szükséges ahhoz, amihez a régi időkben elegendő volt egyetlen rajz is. 1945: háborús károk. 1958-1961: helyreállítás sztahanovista falazással, és természetesen nem úgy, ahogy a feltárt másfél méter vastag eredeti támfalak a folytatást megkívánták volna. 1961-1985: Ifjúsági Park. 2011: a helyreállítás tervezésének kezdete.

2013. február: a kivitelezés megkezdése. És két év után ma itt vagyunk a kész előadóteremben.

Dévényi Tamás építész „A híd” című előadásában érdekes összefüggésekre mutatott rá. A Várkert Bazár kompozíciós elrendezésénél Ybl a szimmetriára helyezte a hangsúlyt. A Gloriette adta meg a középaxist. Az északi lépcsőpavilon a déli cortinafal jelölte ki. A rámpák tükrözése a középtengelyre adta meg a déli pavilon helyét. Ezután minkét oldalon a bazársorok következtek, végül a zárópaloták. 1872-ben a város vezetése úgy döntött, hogy felvásárolják az ingatlanokat, nehogy olyan utcakép alakuljon ki, ahol a házak kéményfüstje elveszi a királyi palota kilátását. Egyedül a Debrecen szállót kellett kisajátítani, mert a tulajdonossal nem sikerült megegyezni. Az utólagos eljárás következtében ezért lett délen két palota. A déli pavilon, amelyben nincs lépcső, Ybl a Duna túlsópartján álló Vigadó tengelyére állította. Így vált Feszli Frigyes 15 évvel korábbi romantikus épülete a pesti oldalon a budai oldali építészeti kompozíció meghatározó elemévé, az eszmei híd másik pillérévé.

Steffler István tájtervező a részletekről adott rövid összefoglalót. Keramitkocka volt a rámpák burkolata, amelyet annak idején az Akácfa utcában több mint húszféle mintaburkolatból a legtartósabbnak találtak. A rámpák alatti tereket a támfalak megmutatására kibontották, és a terek födémeket kaptak. Így a futónövényeknek nem maradt kellő vastagságú talajréteg a telepítésre, ezért váltak szükségessé a növényládák. Ybl sűrűn befuttatta a falakat borostyánnal. Ezt várjuk az elkövetkező években. 1898: Erzsébet királyné halála után a parkban rózsákat ültettek – az újraültetésre ezúttal három színt és fajtát választottak ki a szakemberek. Az előadások befejezése után a négy tervező egy-egy csoportot vezetett körbe az épület megtekintésére, és ezzel lezárult a fakultatív program.

Az előadóteremben Párhuzamok, Parallels címen Hudec László, az 1930-as években Sanghajban élő magyar építész néhány kimagasló épületét, mellette pedig a visegrádi országok azonos korból származó korszerű villaházait felsorakoztató tablótákat tekinthették meg a résztvevők. A V4 országok építész szövetségeinek volt vezetői alapítványt hoztak létre Hudec építészeti munkásságának népszerűsítésére.

A 12. Nemzetközi Építész Kongresszus – az előzőkőz hasonlóan – rendkívül sikeres volt. A *Metszet* folyóirat szerkesztőségi munkatársai nagy rutinnal szervezték és bonyolították le a rendezvényt. Várjuk a következő évi kongresszust, amely a hazai építészársadalom legnagyobb közéleti eseménye.

Timon Kálmán / Fotó: Szentiváni János

A rendezvény főtámogatója a Canon Hungária Kft. és az Internorm Ablak Kft. volt. Támogatók: Alukönigsahl Kft., Autodesk, Argomex Kft., Dirickx Kerítés Kft., EBM Export GmbH, Hörmann Hungária Kft., KÉSZ Kft., Magyar Rézpiaci Központ, Mantu Ajtó-Ablak Stúdió, Mobilane East-Europe Kft., Saint-Gobain Construciton Products Hungary Kft. / Rigips, Swietelsky Magyarország Kft., Wienerberger Téglaiipari Zrt.

Budapesti lakóparkok

1

A Budapesti lakóparkok című kötet a Budapesti Corvinus Egyetem Tájépítészeti Kar Településképzési Tanszékén végzett kutatás alapján készült Schneller István szerkesztésében. Munkatársak: Kanczelné Veréb Mária, Szövényi Anna. Az elmúlt tizenöt évben mintegy 40 ezer lakóparki lakás épült Budapesten. Ez a szám elmarad a lakótelepi 200 ezres lakásmennyiségtől. A lakóparkok biztonságérzetet nyújtó, kerített és őrzött területek, amelyek ugyanakkor elzárkóznak környezetüktől, és nem érvényesül a szabad térhasználat, ezáltal feldarabolják a város szövetét. A kutatók hazai előzménynek a Bauhaus mintalakótelepeket, illetve a BM, HM kislakótelepeket tekintik.

3

A kutatás széles adatbázisra épült 332 projekttel és 53 327 lakással. Ebből szűrés után 66 lakópark maradt 23 360 lakással. A legtöbb lakópark a külső zónában helyezkedik el. Az átlag 350 lakás/lakópark. Nem épült

egyetlen bölcsőde, sem óvoda, sem iskola, és más közintézmény sem, amit pedig korábban a lakótelepeken normatíva alapján megépítettek. A beépítés mértéke a belső zónában nyolcvan százalék, sőt egy helyen eléri a száz százalékot (Kleopátra-ház). A szintterületi mutató is magas: 3,0-4,0-5,0 értékű. Magassági viszonyok tekintetében F+7 szintes a la-

2

kóparkok negyven százaléka, de van ennél magasabb is. Sok az egy és másfél szobás kislakás. Előfordul 650 lakás/ha érték, de több helyütt meghaladja a 450 lakás/ha értéket. A zöldfelületi arány rendkívül alacsony: 3-4 m²/lakás.

A lakóparktípusok öt csoportját alakították ki. 1. típus: nagytelkes, csoportos, homogén jellegű beépítés. 13 lakópark tartozik ide. Jellemzője a Sasad Resort lakópark. 2. típus: utcavonaltól elszakadó, térfalás beépítési mód. 11 lakópark tartozik ide. Jellemzője a Sasadliget lakópark. 3. típus: nagyvárosias, keretes, zárt sorú, tömbös beépítés. 20 lakópark + 3 altípus tartozik ebbe a csoportba. Jellemző példája a Cézár-ház. 4. típus: innovatív, városias közteret létrehozó, egyedi beépítés. 5. lakópark tartozik ide. Jellemzője az Óbudai lakókert. 5. típus: öntörvényű „lakótornyok” együttese. 14 lakóparkkal reprezentált csoport. Típusjellemző a Kleopátra-ház. (A 2003-as ingatlanprojekt nívódíját nyerte el.)

A „hogyan tovább” kérdéskörében a kutatók rögzítették: meg kell adni a lakóparkok pontos definícióját, ezen kívül a lakás és az apartman meghatározását, az intézmény fogalmát. Javaslatokat tettek az egyes szám szerinti mutatók mértékére. Vizsgálták a lakóparkok szabad tereit, a jellemző térarányt, a térfalak magasságát, minőségét, a terek használhatóságát, a térformákat (centrális, lineáris, strukturálatlan, kaotikus, változatos). A kötet

külön fejezetben tárgyalta a lakópark-építészeti karakter az eladhatóság záloga, mert a vásárlók az egyediséget keresik. Ezért az építések ennek kiemelésére törekkenek, vagy a mediterrán jelleget hangsúlyozzák. Klasszikus extrém példa a szilvماغ alakú épületek csoportja Rákóczi-ligeten. Másik vevőfogó csali az idegen elnevezés: Marina-part, Riverside-apartmanház, Sun Palace, Zaragoza kert.

A lakóparkok három jellemző motívuma: a terület-kihasználás, az eladhatóság és a biztonság. Jó példaként említi a könyv a következő lakóparkokat: Sasadliget, Orczy Fórum, Római wellness 1,2, Nánási, Sasad Resort, Megyeri és Terra Zebra parkváros.

Ezután a 66 lakópark ismertetése következik általában egy nyitási, vagyis két oldal

4

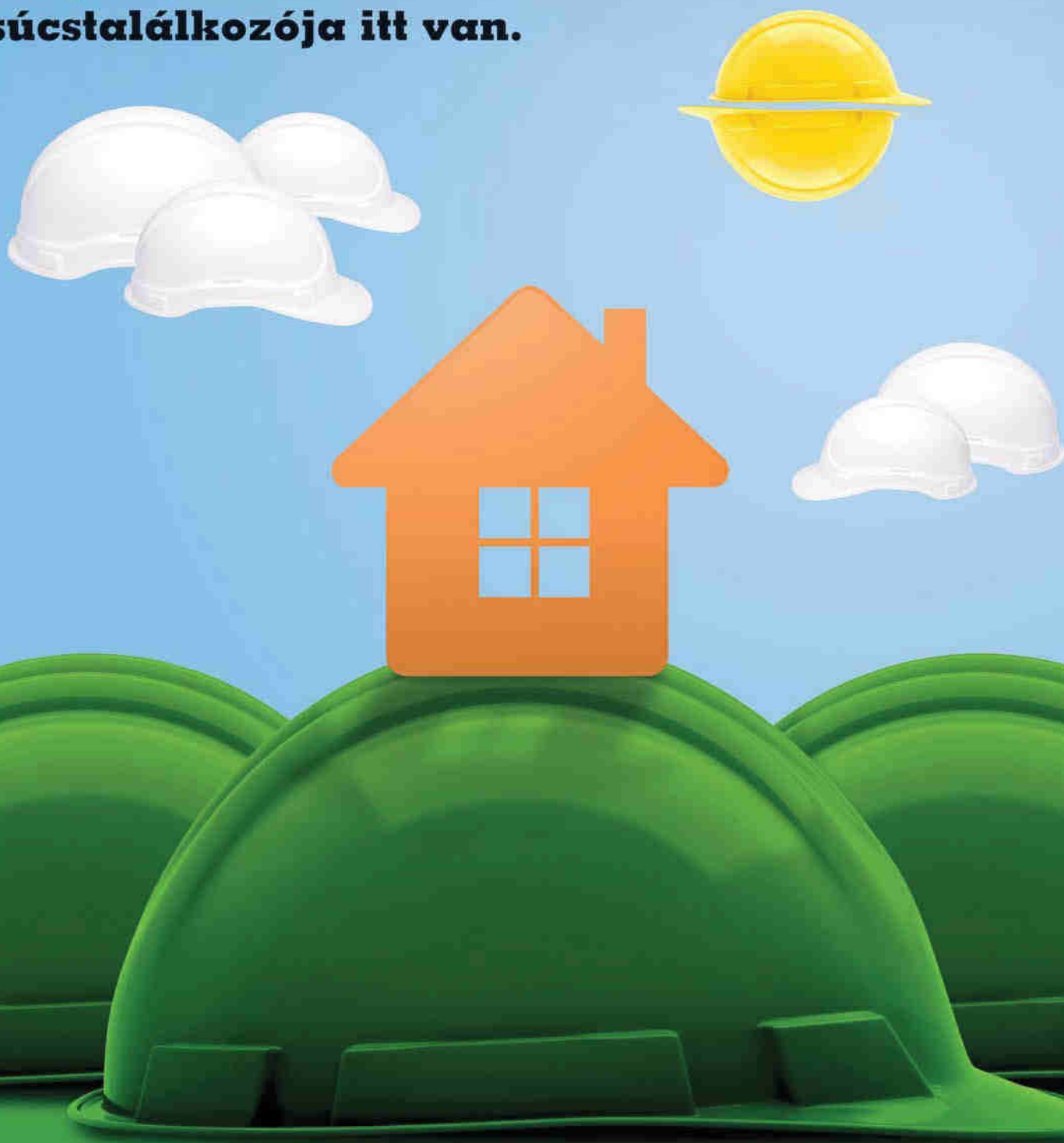
terjedelemben vonzáskörzeti térképpel, helyszínrajzzal, esetenként jellemző projektmet-szettel, tömegvázlattal, szöveges ismertetővel, színes fotókkal, adatokkal.

Sajnos a kötet a lakóparkok építési dátumát sem táblázatosan, sem az ismertetőknel nem tünteti fel. Hiányzik a remek színes felvételeket készítő fotós neve, ez szerzői jogi problémákat vet fel. A 200. oldalon pedig kifejezetten humoros baki olvasható: mélyparázs a garázs szó helyett.

Timon Kálmán

1. A könyv címlapja
2. Rákóczi-liget lakópark, extrém példa
3. Nánási kert, jó példa
4. Megyeri lakópark, jó példa

**Az építőipar szakmai
csúcstalálkozója itt van.**

CONSTRUMA

2015. április 15-19.

**hungexpokiállítás
programod van**

**Az építőipar legnagyobb hazai szakkiállítása, az
építőipari- épületgépészeti – otthonteremtési
kiállításcsokor meghatározó eleme.**

- Fókuszban a „zöld” építőanyagok, energiatakarékos megoldások
- Építőipari – épületgépészeti újdonságok széles körű kínálata
- ÖKO CITY bemutatóház – közel nettó nulla energia felhasználással,
- Betétkiállítások: DACH-TECH, ELECTROLIGHT, FRONTÁL, INTER-ISOLA
- Gazdag szakmai program
- MÉK tagoknak a kiállítás megtekintéséért: 1 továbbképzési pont

Egyidejű kiállítások:

Bővebb információ: www.construma.hu

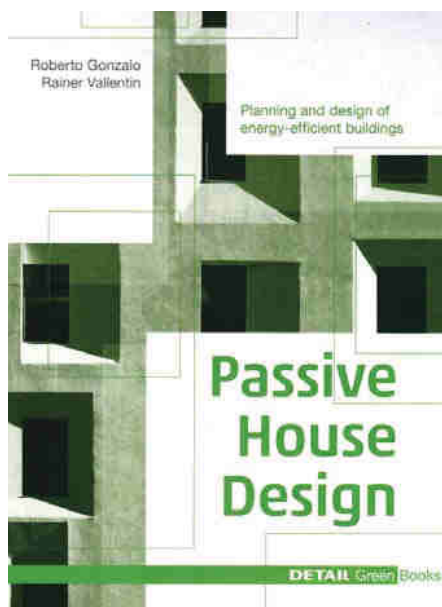

Főtámogató:

Kiemelt
médiapartner:
SZÉP HÁZAK

Passzívház-tervezés

1

A müncheni Edition Detail Green Books (Részletek – Zöld Könyvek Kiadó) 2014-ben jelentette meg Roberto Gonzalo és Rainer Vallentin angol nyelvű művét Passive House Design címmel. Gonzalo 1958-ban született Argentínában, 1982-ben a Tucumani Egyetemen építészetet tanult, majd 1989-ben a

2

Müncheni Műegyetemen doktorált napenergia-hasznosítás témakörben. 1996 óta Clemens Polokkal együtt Münchenben dolgozik, és több könyvet publikált. Vallentin 1961-ben született Németországban, 1989-ben a Müncheni Műegyetemen építészetet tanult, és 2010-ben ugyanott passzívház témakörben doktorált. Azóta több passzívház-konferenciát szervezett, és számos kötet szerzője.

A könyv felépítése és témái: általános passzívház-tervezési elvek, referencia lakóépületek (5), nem lakóépületek (4), felújítások (5), épületgépészet. A mű végén az Appendix tartalma: röviden a szerzőkről, irodalomjegyzék,

a témához kapcsolódó 74 tételes linklista, a képalkotók és névmutató. A Zöld Könyvekre jellemzően az előzéklapok stílusosan zöldes. Energiahatékony házakról mindössze 20 éve beszélünk, de már az egész világon megtalálhatók – olvashatjuk a hátsó borító fülszövegén. A szöveg két kérdést tesz föl: Valójában mit tudnak a passzív házak? Miképp lehet elkerülni a tervezési folyamatban felmerülő csapdákat?

3

A passzívház meghatározása: olyan épület, amely alig igényel fűtést, hűtést, párasítást és szárítást az előre meghatározott hőmérséklet, klíma eléréséhez és a komfortos feltételek biztosításához. 2009-es német szabvány szerint

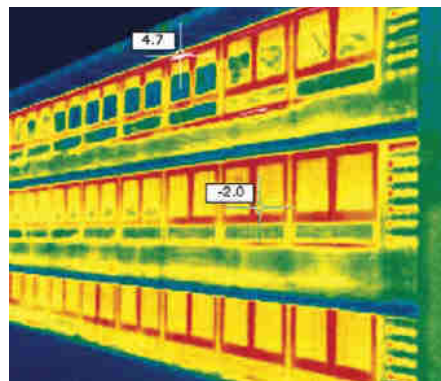

4

5

egy lakóház külső falának hőszigetelés-igényéhez 14-18 cm vastagság szükséges, míg passzívház esetében ez 24-40 cm. A fal árkülönbözete így 12-25 Euro/m². Az ablakokra vonatkozó követelmény-előírás U=1,2 W/m²K, míg a passzívház esetében ugyanez U=0,8 W/m²K. Az ablak árkülönbözete 80-120 Euro/m². Ez jelenti a legnagyobb tételt. A hővisszanyerős szellőzés árkülönbözete 30-

6

60 Euro/(lakás)m². A kötet nem tartalmaz arra vonatkozó információt, hogy ez az ártöbbség mennyi idő alatt térül meg, pedig ez rendkívül fontos lenne.

Timon Kálmán

7

1. A könyv címlapja
2. Lakóépület sík területen fotovoltaikus elemekkel
3. Közösségi Központ, Ludesch, Ausztria. Védőtető fotovoltaikus elemekből
4. Farmépület modernizálása Ahrntal völgy, Olaszország. Új épületbe foglalva
5. Háromszintes sorházak, München. Hőszigetelt falak, faburkolattal, futónövényekkel
6. Általános iskola, Gräfelfing, Németország. Homlokzat termografikus képe
7. Helyiségek padlófűtésének csőrendszer-szerelése

A b s t r a c t s

PASSIVE CONDOMINIUM-A COMPLEX GAME

20

APARTMENT BUILDING, BUDAPEST, HUNGARY

BY CSABA NAGY, KÁROLY PÓLUS and DÁNIEL DÉRI

The multiple award winning, largest residential passive house to date in Hungary explores the use of extensive thermal insulation and geothermal heating/cooling systems. The design teams research into energy conservation lead the development's choice of materials especially regarding the use of insitu concrete to reduce future maintenance costs and rational arrangement of internal spaces.

BIRDCAGE

30

SOCIAL HOUSING, NANTES, FRANCE

BY ANTONINI DARMON

Following the decline of ship building in Nantes it was decided to redevelop redundant land for social housing purposes. This multipurpose development is composed of two volumes, the first being a horizontal service block accommodating commercial retail units, laundry rooms and bicycle storage, the second is a residential tower. Delicate use of structural elements and shading devices give this building a lightweight feel which suits its location on the "Isle of Birds".

PARALLEL HISTORIES

34

GARDEN HOUSE, STEYR, AUSTRIA

BY GERNOT HERTL

The concept of a house-in-house has been explored to create an architect's own home and what he describes as a Refugium, a place to retreat from the outer world, resulting in a home for creative workshops, lectures and small scale cultural events. The old part of the building is left as found, ruinous walls, whilst the new addition is woven into the form in raw concrete.

STARRING NATURE

38

JALAN KAMPONG CHANTEK HOUSE, SINGAPORE

BY DIEGO MOLINA and MARIA ARANGO

A minimalist styled composition seemingly free of ornament achieves a homely essence by use of natural stone and locally sourced timber to counterbalance use of raw concrete and steel. Visual contact with the surrounding environment is maintained throughout in this three volume development arranged around a central pool.

THE ELEVATION AS ORNAMENTATION

42

HOLIDAY HOME, SZIGLIGET, HUNGARY

BY DÁVID JÓZSA

"Hungarian Home" as a type is dictated by town planning restrictions, regarding physical dimensions, alongside the existing site's plan form. Here an irregular site plan has lead to the idea that a home reflects its site boundaries in order to develop two connected volumes. Each volume accommodates its very own rational use pattern although the connecting link, entrance lobby, has not been fully explored. The double gabled treatment remains a powerful motif nonetheless.

MASTER PIECE

46

FAMILY HOUSE, SZENTENDRE, HUNGARY

BY PÉTER BORBÁS

A prevailing trend in Hungarian architecture leans towards the retention of vernacular typology which is manipulated in order to accommodate contemporary lifestyles. A complex argument arises regarding the possibility to use or discard certain architectural elements, seen in this home's reworking of the porch found along the garden elevation, leading to playful use of detailing.

BALATON-SLICES

50

HOLIDAY HOME, BALATONSZEPEZD, HUNGARY

BY ÁDÁM PALÁDI-KOVÁCS

A home from home better describes this project as it can be occupied all year round. Consideration has been taken to ensure that a continuous level of comfort is achieved by use of shading devices, wall construction, placement of windows and spatial arrangement. Although this house is modern in design materials used respect the local traditions for red stone walls and traditional masonry.

GEOMETRIC ROTATION

54

FAMILY HOUSE, BUDAFOK, HUNGARY

BY SZABOLCS SZENTMÁRY

Due to site restrictions this home reverses conventions in order to provide comfort. The bedrooms are placed on the lower level, with direct contact to the garden, whilst the daytime functions are placed on the upper level affording a dynamic covered terrace and panoramic views. Taking into account the site's steep slope it was decided to place the house as far back from the street line as possible leading to privacy issues requiring geometric placement of planting. This geometric theme occurs throughout in the form of structural and spatial components.

Antonini, Laetitia & Darmon, Tom**Antonini + Darmon architectes**

Laetitia Antonini Korzikán nőtt fel, majd Párizsba költözött, hogy építészeti tanulmányokat folytasson; Tom Darmon kettős, francia-brit állampolgár, mindketten az Ecole nationale supérieure d'architecture de Paris-Val-de-Seine építészkarán diplomáztak. 2006-ban alapítottak saját irodát. Laetitia Antonini oktató a Paris-Val-de-Seine főiskolán. Tom Darmon korábban a Rennes-i nemzeti építészeti iskola oktatója Patrick Chavannes mellett, majd a Marne-la-Vallée építészeti iskolában Philippe Barthélémy mellett.

Borbás Péter DLA

2002-ben diplomázott a BME Építésmérnöki Karán, félévet a francia Ecole d'Architecture d'Clermont-Ferrand tanult. 2002–2006 között a szentendrei Skanzen, majd 2007-ben a David Hyams Consulting munkatársa az Egyesült Királyságban, Oxfordban. 2007–2010 között a Kós Károly Egyesülés vándoriskolása, 2008–2011 között a MOME DLA képzésének hallgatója, doktori fokozatát 2014-ben szerezte. 2002-től folytat önálló tervezői tevékenységet. 2009-től oktató a MOME Építészeti Intézetében, 2015-től egyetemi adjunktus a SZIE Ybl Miklós Építéstudományi Karán. 2012-től Szentendre Önkormányzat építészeti tervtanácsának tagja, 2013-tól a Szentendre és környéke Építész Egylet újrateremtője és vezetője.

Déri Dániel

Okleveles építésmérnök. 2006-ban diplomázott a BME Építésmérnöki Karán. 2011-ig a Kertész Építész Stúdió Kft. építész munkatársa, majd az Archikon Kft. tervezője.

Gernot, Hertl

Felső-ausztriai születésű fiatal építész. A Grazi Műszaki Egyetem (TU Graz) elvégzésével Josef Steinbergernél töltötte szakmai gyakorlatát, majd 2003-ban önálló irodát alapított. Korai munkája, a klein-pöchlarni fürdő három év alatt négyféle helyi és regionális építészeti elismerést nyert. Nemzetközi szinten elsőként a 7. Sao Paulo-i Építészeti Biennálén mutatkozott be 2007-ben; 2014-ben kiállítása a Velencei Biennálén, a Palazzo Michielben volt látható. Alkotói megközelítésére minden lépésben a geometrikusság, a letisztult részletképzés és maximális technikai precizitás jellemző. Két ízben, 2008-ban és 2012-ben is elnyerte az International Architecture Award kitüntetését. Steyr toronyháza és linzi bentlakásos szakközépiskolája után a fiatal tervezők Europe 40 Under 40 Award díjazásában részesült. A jelen számban bemutatott „Garten Haus” az EU Mies van der Rohe-díjára jelölték.

Józsa Dávid

Okleveles építésmérnök, vezető tervező, 2002-ben diplomázott diplomadíjjal a BME Építésmérnöki Karán. 2004–2006 között az ÉME Mesteriskola XVIII. ciklus hallgatója. 2004-ben alapította meg az Archi.doc Építészirodát. 2006-ban Icomos-díjat nyert, SVE Winkler Oszkár díjas, 2010-ben Megye Építészetiért díjat nyert. Korábban a SZIE Épülettervezési Tanszék, illetve a NYMA-AMI meghívott oktatója.

Burián Gergő

2008-ban szerzett diplomát a BME Építésmérnöki Karán. Tanulmányai során félévathallgatáson vett részt a Miami University-n (Oxford, Ohio, Usa) és a Norwegian University of Science and Technology-n (Trondheim, Norvégia). 2008 óta a Mérték Építészeti Stúdió, Paulinyi-Reith műterem munkatársa, ahol több sikeres tervpályázat projektvezetője, majd 2013 óta műteremvezető. 2010 óta Breeam Nemzetközi minősítő. 2013-ban mérnök-közgazdász diplomát szerzett a Budapesti Corvinus Egyetemen. 2014 óta a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem Építőművészet DLA képzés résztvevője.

Csanády Pál

1994-ben végzett a BME építészkarán, 1997-ben ugyanott a Rajzi és Formaismereti Tanszék PhD képzésén, Török Ferenc tematizálásával. 1997–2009 között az Alaprajz felelős szerkesztője, magántervező, 2010-től a *Metszet* és a *tervlap.hu* főszerkesztője.

Katona Vilmos

Építész, szakíró, a *Metszet* főszerkesztő-helyettese. 2008-ban szerzett diplomát a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Építésmérnöki Karán. PhD fokozatát a kar Építészettörténeti és Műemléki Tanszékén végzett ösztöndíjas kutatás, számos külföldi és hazai tudományos szereplés (London AAA, Aberdeen RGU, Luzern HSLU, Basel SAM, Sevilla) után kapta 2014-ben. Kiemelt kutatási területe a kortárs liturgikus építészet. Négy évig a Múzeum és a soproni Alkalmazott Művészeti Intézet párhuzamos óraadója.

Lamers, Emiel

A Delfti Műszaki Egyetemen végzett építész, 1993 óta öt különböző európai városban élt (Rotterdam, Budapest, Párizs, Ljubljana, Amsterdam). A Holland Állami Építési Hivatalban és saját praxisában is számos épületet tervezett. 2005 óta több mint 100 cikket írt az A10 magazinban, elsősorban a kortárs magyar építészetéről, melyről most jelenik meg könyve is.

Nyáry Erika

A BME Építésmérnöki Karán szerzett diplomát 2006-ban, és azóta Spanyolországban él. A magántervezés mellett építészeti rendezvényeket (kiállítás, konferencia, tanulmányút) szervez és szakíróként dolgozik, illetve külföldi ingatlanfejlesztő cégek magyar projektjeit koordinálja.

Pesti Monika

Okleveles építésmérnök, 1990-ben diplomázott a BME Lakóépülettervezési Tanszékén. A kilencvenes években építészeti és belsőépítészeti tervezéssel, elsősorban bankokkal, üzletekkel és lakóépületekkel foglalkozott. Kétéves németországi tartózkodás után hazatérve, 2004-től kisebb tervezői munkák mellett építészeti szakújságíróként dolgozik, számos épületbemutató és egyéb szakcikk szerzője, 2006–2009 között az *Építőmester* szerkesztője, 2010–2014-ig a *Metszet* főszerkesztő-helyettese, jelenleg a Lechner Tudásközpont szakértője.

Molina, Diego & Arango, María / Ong&Ong

Kolumbiai építészek, mindketten a Pontificia Universidad Javeriana építészkarán végeztek Kolumbiában. Előbb az Esguerra-Hernández-Mazzanti tervezőirodában szereztek gyakorlatot, majd 2001-ben Szingapúrba költöztek, és kezdtek az ázsiaszerte és az Egyesült Államokban is tevékeny Ong&Ong irodának dolgozni. 3 évvel később a lakóépület-tervező-részleg vezetőivé léptették elő őket, melynek keretében családiházakat, műemlékfelújításokat és enteriőröket terveznek. Munkáikat számos nemzetközi szaksajtóban publikálták. Többek között Singapore Design Award, URA Architectural Heritage Award és The International Architectural Award díjakat kaptak.

Nagy Csaba

Ybl-díjas építész, 1987-ben diplomázott a Budapesti Műszaki Egyetemen. 1988-89-ben ösztöndíjasként tanulmányokat folytatott a Bécsi Képzőművészeti Akadémián, Gustav Peichl mesteriskolájában. 1989-től az Archikon Kft. alapítója, ügyvezetője, vezető tervező. 2009-ben három épülete Fővárosi Nívódíj oklevél elismerésben részesült.

Paládi-Kovács Ádám

A BME Építészmérnöki Karán végzett, építész vezető tervező, 1992-ben egyiptomi kutatóösztöndíjas. 1994–2002 között a BME Magasépítési Tanszékén egyetemi tanársegéd, majd adjunktus, Németországban az F. L. L. Architekt Büro-nál építésztervező. 1996-ban Magyar Műszaki Haladásért Emlékplakettet, 2013-ban Csarnok Nagydíjat, 2013-ban az Év Irodája díjat nyert. Jelenleg a Paládi Építész és Mérnök Iroda tervezője, illetve a BME Magasépítési Tanszék meghívott oktatója.

Pólus Károly

Építész, 1994-ben diplomázott a Budapesti Műszaki Egyetemen. 2000-től az Archikon Kft. munkatársa, majd 2008-tól ügyvezetője, vezető tervező, Nagy Csaba szerzőtársa.

Szentmáry Szabolcs

2003-ban diplomázott a BME építészkarán diplomadíjjal és Hauszmann-díjjal, 2006-ig a BME Mesterképző Doktori Iskola hallgatója. 2003–2011 között a Finta és Társai Építész Stúdió Kft. építész tervezője, vezető tervezője, 2011-től a tavalyi évig a Vikár és Lukács Építészstúdió munkatársa. 2014-től saját irodát nyit Szentmáry Építész Stúdió Kft. néven.

Szász Katalin

1998-ban végzett az ELTE és a PPKE Bölcsészettudományi Karán. 1999-től az Octogon architecture & design magazin szerkesztője, majd vezető szerkesztője volt. Szerkesztőként dolgozott az Elle Dekor és a H.O.M.E. magazinban, 2009-től három évig az Atrium magazin és 4szoba.hu lakberendezési weboldal fő-szerkesztője. Jelenleg az Otthon magazin és az Első kislakás magazin vezető szerkesztőjeként dolgozik.

Szentirmai Tamás

Építész, 2003-ban diplomázott a BME Középülettervezési Tanszékén, 2005–2009 között DLA ösztöndíjas, 2012-ben szerzett DLA fokozatot, jelenleg a Debreceni Egyetem Építészmérnöki Tanszékén tanít, egyetemi docens. Emellett szabadúszó tervezőként építészeti, belsőépítészeti és képzőművészeti munkákban vesz részt.

Timon Kálmán

Aranydiplomás építészmérnök, független kutató, építészeti szakíró. 1965-től számos publikáció és könyv szerzője. 1992–1998 között Budapest XVIII. kerületének főépítésze. 1998-tól 2002-ig a Magyar Építész Kamara kiadványainak szerkesztője. Az Amerikai Épülettervezők Intézetének (AIBD) tagja.

Vukosavljević Zorán

1996-ban diplomázott a BME Építészmérnöki Karán a Középület-tervezési Tanszéken. Diplomadíjas, MTA-OTDT Pro Scientia Aranyérmes, Magyar Állami Eötvös Ösztöndíjas, MTA Bolyai Ösztöndíjas. 2003-ban PhD-fokozatot szerzett. Egyetemi docens a BME Építészettörténeti és Műemléki Tanszéken. Számos magyar és nemzetközi konferencia előadója (Bangkok, Ourense, Washington, Kielce, Velence), építészeti szakíró. A „Kortárs holland építész” című könyv szerzője, az „Új evangélikus templomok” társszerkesztője, a „Kortárs portugál építész” társszerzője.

Wesselényi-Garay Andor

1994-ben diplomázott diplomadíjjal a BME Építészmérnöki Karán. 1995-ben saját építészirodát alapított Osváth Gáborral Gyár, majd 2001-ben önálló irodát W-G-A Psychodesign néven. 2000-től az Alaprajz, 2010-től a Metszet folyóirat külsős munkatársa, illetve tanácsadó testületének tagja, 2002-től az Atrium magazin építészeti főmunkatársa, 2006-tól pedig vezető szerkesztője volt. Közel háromszáz építészeti tárgyú cikk, esszé, kritika és tanulmány szerzője, a 2010-es Velencei Biennálé magyar kiállításának egyik kurátora. 2011-ig a Debreceni Egyetem Építészmérnöki Tanszékének főiskolai docense. Jelenleg a NYME-FMK Alkalmazott Művészeti Intézet egyetemi docense Sopronban.

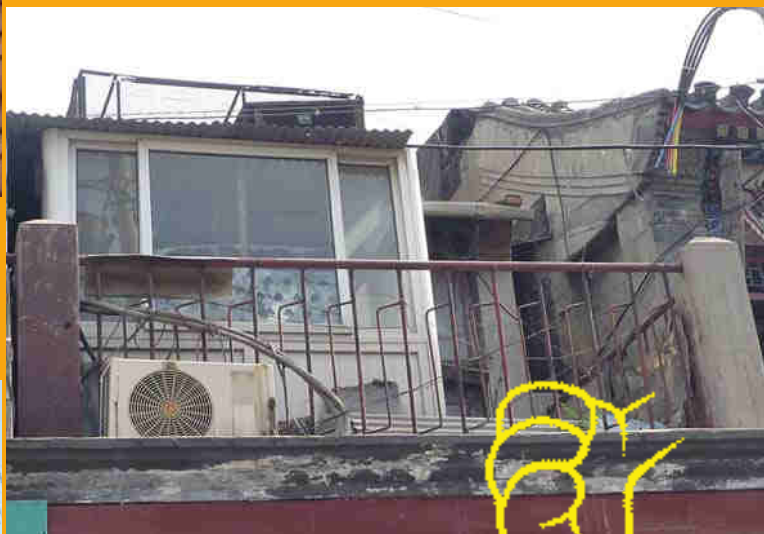
Vettél egy trendi klímát? Nem tudod hova rakd a kültéri egysí? Nézd a szupcsi ötleteket!

Itt egy fantasztikó-misztikó egzotikus ötlet a messzi Kínából! La-csin-csi klasszul kitalálta, nem igaz? Csak feldobálta a tetőteraszára a klíma egysí, egy tündéri kis kulipincsit, tyúkketrecet és hajókoffert a tetejére, és megbolondította ez egészet ötven méter kábelrel. Nem kell rágörcsölni, csak lazcsin!

Ugye milyen megakúl ez a trükk, amit Amellie kitalált? Mellike csak feltetette a pasijával a cuccot a tetőablak fölé, így tök jól árnyékol is, plusz azóta befőznie sem kell, mert olyan jó meleget fúj be nyáron ez a szupcsi turbó klíma a spájzba, hogy maguktól felforrnak a lekvárok. Hát nem szupi, ki a fene akar befőzni, nem?

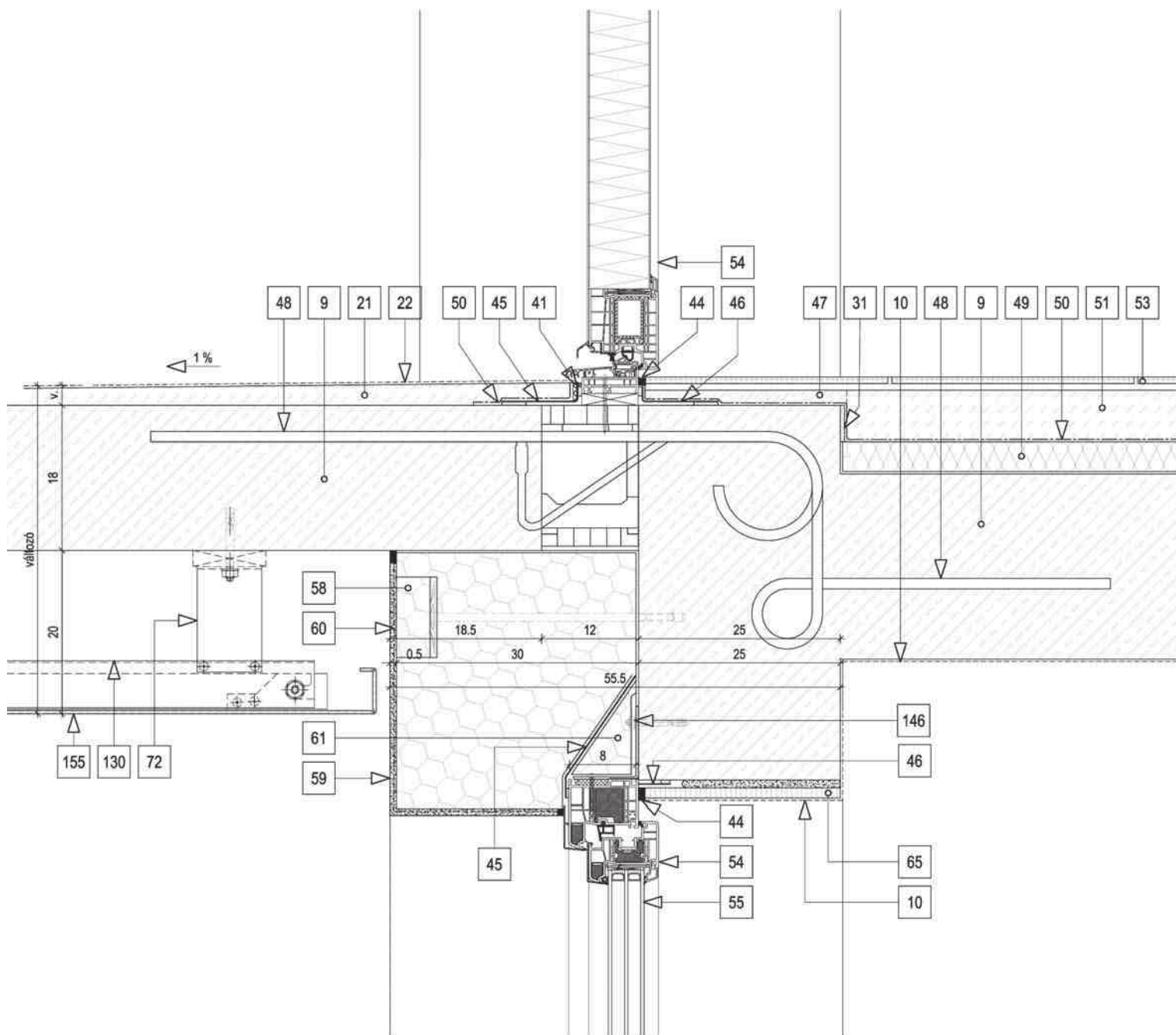
Vagy Te inkább olyan komolykodós típus vagy? Itt egy szupcsi ötlet Teng-hsziao-pincsitől! Nincs veszekedés, ha mindenkinek van saját kül klímája! Így aztán nem baj, ha őcsi bekapcsolná a nagy meg nem! És mindenki látja, hogy nektek aztán van klímátok dögivel, ne félj! Ja, és ne felejtsetd el a végén párszáz méter kábelrel feldobni az egészet, oksa?

www.archmaaik.com

arch.

© MAIAK - 2014 - WWW.ARCHMAIAK.COM - 2861

9. MONOLIT VASBETON FÖDÉM STATIKAI TERVEK SZERINT
10. BELSŐ FELÜLETKÉPZÉS, VAKOLAT, GLETTÉLÉS, FESTÉS
21. LEJTÉST ADÓ BETON ALIJZAT / HABCEMENT LEJTÉSKÉPZÉS
22. 1 MM VASTAG, TÖBBRÉTEGŰ EPOXI MŰGYANTA BURKOLAT
41. 1 CM VASTAG PEREMSZIGETELŐ SÁVBÓL DILATÁCIÓS HÉZAGKÉPZÉS A BETON ALIJZAT VASTAGSÁGÁBAN
44. KÜLTÉRI TARTÓSAN RUGALMAS SZILIKON KITT KITÖLTÉS, BEVONATSZIGETELESSEL RENDSZERAZONOS
45. BELTÉRI TARTÓSAN RUGALMAS SZILIKON KITT
46. KÜLSŐ OLDALI LÉG- ÉS VÍZZÁRÓ, EPDM MEMBRÁN, A CSATLAKOZÓ SZERKEZETEKKEK VÍZHTALAN MÓDON ÖSSZEÉPÍTVE (VÍZSZIGETELÉS / FALSZERKEZET), A FELSŐ ÉLE MENTÉN A HŐHIDMENTES ALUMINIUM-FA PASSZÍVHÁZ NYÍLÁSZÁRÓ SZERKEZETHEZ FELÜLETFOLYTÖNOSÍTVA
47. BELSŐ, PÁRAZÁRÁST BIZTOSÍTÓ EPDM FÓLIA, FELSŐ ÉLE MENTÉN A HŐHIDMENTES ALUMINIUM-FA PASSZÍVHÁZ NYÍLÁSZÁRÓ SZERKEZETHEZ, ALSÓ ÉLE MENTÉN A VASBETON SZERKEZETHEZ/VÍZSZIGETELÉSHEZ RAGASZTÁSSAL RÖGZÍTVE
48. CSEMPEREKASZTÓ / ESZTRICH BETON KITÖLTÉS (MÉRETKOORDINÁCIÓ)
49. HŐHIDMEGSZAKÍTÓ STATIKAI TERVEK SZERINT
51. 4 CM VASTAGSÁGÚ LÉPÉS EXPANDÁLT POLISZTIROLHAB HANGELNYELŐ ÚSZTATÁS
58. 6.5 CM VASTAG ALIJZATBETON, DILATÁCIÓS HÉZAGOKKAL MAX 6X6 M-ES MEZŐKRE OSZTVA, FALAKNÁL 1 CM SZÉLES EXPANDÁLT POLISZTIROL HAB DILATÁCIÓKÉPZÉSSEL ELVÁLASZTVA, EGYENLETESRE LEHÚZOTT, KAVICSFESZKEKTŐL ÉS KIÁLLÓ KAVICSZEMCSÉKTŐL MENTES FELÜLETTEL, SZÜKSÉG ESETÉN ALIJZATKIEGYENLÍTÉSSEL
59. 0.2 MM VASTAGSÁGÚ PE FÓLIA, TECHNOLOGIAI SZIGETELÉS A HŐSZIGETELÉS VEDELMÉRE, 15 CM-ES ÁTLAPOLÁSSAL
60. REHAU GENEQ PASSZÍV MINŐSÍTÉSŰ NYÍLÁSZÁRÓ
61. REHAU GENEQ PASSZÍV MINŐSÍTÉSŰ NYÍLÁSZÁRÓ ÜVEGEZÉSE
65. TÁRCSÁS DÜBEL SZÁMARA KIREKESZTETT, LEGALÁBB 5 CM MÉLYSÉGŰ „ÜREG”, DÜBEL ELHELYEZÉSE UTÁN VISSZARAGASZTVA
72. ÜVEGSZÖVET HÁLÓRA FELHORDOTT HOMLOKZATI VÉKONYVAKOLAT ÉS SZÍNEZÉS, A HŐSZIGETELŐ RENDSZERŰ HOMLOKZATI VAKOLAT RÉSZÉKÉNT, AZ ÉPÍTÉSZ TERVEKNEK MEGFELELŐ FELÜLETTEL ÉS SZÍNEZETTEL
130. 60. ÁSVÁNYI ALAPÚ RAGASZTÓHABARCBSBA RAGASZTOTT 4 MM RÁCSOSZTÁSÚ (LYUKBŐSÉGŰ), MŰANYAGBEVONATÚ, LÜGÁLLÓ ÜVEGSZÖVET FELÜLETERŐSÍTŐ ÉS FESZULTSÉGGIEGYENLÍTŐ RÉTEG (1500 N/5 CM HÚZÓSZILÁRDSÁGI ÉRTEK), KÉT RÉTEGBEN
146. 61. HOMLOKZATI EXPANDÁLT POLISZTIROLHAB HŐSZIGETELÉS HAJLATKÉPZŐ ÉKELEM 10°10° MÉRETBEN
155. 65. 1.25 CM VASTAGSÁGÚ GIPSZKARTONLAP BURKOLAT, HÁTSZERKEZETHEZ RAGASZTÁSSAL RÖGZÍTVE
155. 72. A BEKASZTOTT RENDSZERŰ KAZETTÁS ALU BURKOLAT 2 MM VASTAG „U” FOGADÓ-TÁVTARTÓ RÖGZÍTŐELEME KORROZIÓÁLLÓ KIVITELBEN (ALU), OVÁLFURATOKKAL, A TÉR HÁROM IRÁNYÁBAN BEÁLLÍTÁSI LEHETŐSÉGET BIZTOSÍTÓ RÖGZÍTÉSI RENDSZERREL
155. 130. A BEKASZTOTT RENDSZERŰ KAZETTÁS ALU BURKOLAT 4 MM VASTAG „U” FOGADÓ-TÁVTARTÓ RÖGZÍTŐELEME KORROZIÓÁLLÓ KIVITELBEN (ALU), OVÁLFURATOKKAL, A TÉR HÁROM IRÁNYÁBAN BEÁLLÍTÁSI LEHETŐSÉGET BIZTOSÍTÓ RÖGZÍTÉSI RENDSZERREL
155. 146. KORROZIÓMENTES L-ACÉL RÖGZÍTŐELEME NYÍLÁSZÁRÓ RÖGZÍTÉSÉRE ÉS POZICIONÁLÁSÁRA, HÁTSZERKEZETHEZ MECHANIKAILAG RÖGZÍTVE
155. 155. ALUMINIUM BURKOLAT 3 MM VASTAG PORSZÓRT ALUMINIUM LEMEBBŐL

A láthatatlan hőszigetelés

Kecses, vékony erkélyvonalak, hőhíd nélkül.
A Schöck Isokorb® elem egyszerűen beépíthető, innovatív
és időtálló megoldás, ahol a hőszigetelés láthatatlan marad.

A hagyományos, munkalgényes körbeszigetelés helyett
az Isokorb® elem hőtechnikailag elválasztja az erkélyt a belső
szerkezettől, így csökken az energiaveszteség és elkerülhető a
penészképződés.

 Schöck Isokorb®

**RenoMatic light 2015
szekcionált garázkapu**

**TPS 010 ThermoPro
házbejárati ajtó**

A felújítást végezze Európa piacvezetőjével!

- TPS 010 ThermoPro házbejárati ajtó
- RenoMatic light 2015 szekcionált garázkapu
- további információk az alábbi internetoldalon:

www.hormann.hu/akcio2015

Az ábrázolt színek és felületek nem kötelező érvényűek. Az árakhoz számít a RAL-színtábla szerinti árak meg-
A vállalatok és a vállalkozások jogai fenntartva.
Kizárólagos elővásárlási jogok, az akció megkezdése az ártábla, mely tartalmazza az ÁH-t is.
Érvényes minden, az akcióban résztvevő ügyfélre egyenlő feltételekkel 2015.12.31-ig.

Ingyenesen hívható zöldszámunk:
06-80-88-75-75 • www.hormann.hu

HÖRMANN
kapuk • ajtók • ipari kapurendszerek

